

ELS CONTRACTES DE TREBALL D'AGRICULTORS SEGONS ELS PROTOCOLS NOTARIALS DEL SEGLE XIV

JOSEP HERNANDO I DELGADO

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Un escorcoll sistemàtic de les fonts seriades dels nostres arxius enriqueix, de manera palesa, la informació de què hom disposa sobre qualsevol tema. El buidatge de tots els protocols notarials del segle XIV de la ciutat de Barcelona, pel que fa als contractes de treball i aprenentatge, i altres instruments afins, ens ha permès ja presentar alguns aspectes del món del treball durant el segle XIV, en especial centrat a Barcelona, que van molt més enllà de meres pinzellades.¹ Doncs bé, la bibliografia existent sobre el treball al camp i els pagesos, llauradors o agricultors, és força abundosa,² però manca totalment pel que fa al treball dels agricultors o llauradors que es contracten amb propietaris de masos o torres o cases per a treballar les seves terres durant un temps, generalment un any, a canvi d'alberg, d'alimentació i d'una paga o salari, com qualsevol altre treballador. Els vuitanta-tres instruments dels protocols notarials del segle XIV dels diversos arxius de Barcelona que presentem aquí, la majoria d'ells contractes de treball d'agricultors, permeten omplir una mica aquest buit.

1. Vegeu, per exemple, Josep HERNANDO I DELGADO, «L'ensenyament a Barcelona, segle XIV. Documents dels protocols notarials. Primera part: Instruments notarials de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona, 1350-1400», *Arxiu de Textos Catalans Antics* (Barcelona), 12 (1993), p. 141-271; Josep HERNANDO I DELGADO, «L'ensenyament a Barcelona, segle XIV. Documents dels protocols notarials. Segona part: Instruments notarials de l'Arxiu de la Catedral de Barcelona i de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, 1290-1400», *Arxiu de Textos Catalans Antics* (Barcelona), 16 (1997), p. 131-298; Josep HERNANDO I DELGADO, «L'alimentació làctia dels nadons durant el segle XIV. Les nodrisses o dides a Barcelona, 1295-1400, segons els documents dels protocols notarials», *Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols* (Barcelona), XIV (1996), p. 39-157.

2. Vegeu Emili GIRALT I RAVENTÓS (dir.), *Contribució a una Bibliografia per a la Història de la Ramaderia i la Veterinària als Països Catalans* (IV Col·loqui d'Història Agrària), Barcelona: Universitat de Barcelona, Centre d'Estudis Històrics Internacionals, Universitat Autònoma de Barcelona i Servei de Publicacions, 1996.

Agricultors o llauradors i treball de la terra

«Agricola», «agricultor», «laborator» i «hortolanus» són, amb preferència, les denominacions amb les quals es contracten aquests treballadors de la terra:

- «pro agricola»: doc. 1 i 2; «pro agricultore»: doc. 24 i 71; «pro agricultore et servitore»: doc. 6;
- «pro cultore»: doc. 20 i 26; «pro cultore et laboratore campi vestri»: doc. 48;
- «pro hortolano»: doc. 36 i 38;
- «pro laboratore in turre»: doc. 32;
- «pro macip sive laurador a traginar, laurar»: doc. 60;
- «pro nuntio tam pro agricultando»: doc. 46; «pro nuntio seu cultore»: doc. 4, 25 i 65; «pro nuntio et servituali vestro laborando terras»: doc. 37;
- «pro servitore vestro et pensando in turri»: doc. 3 i 28; «causa serviendi in manso»: doc. 18.

En els contractes, però, s'especifica, de manera més o menys genèrica, la tasca a fer, és a dir, quin és el treball a fer, amb unes frases el centre de les quals és un verb que expressa el treball de la terra: «agricultare», «colere», «culturare», «fodere», «laurare», «pensare», «servire in manso vel in turri vel in domo»:

- «causa agricultandi et fodendi sive cavar»: doc. 61; «tam pro agricultando quam in extrahendo fems»: doc. 46; «tam aut agricultare et fodere omnes et singulas possessiones sicut alii agricultores»: doc. 58;
- «colam honores et possessiones vestras bonis et debitis culturis»: doc. 2; «causa colendi sive agricultandi prout fieri est assuetum per alios agricultores»: doc. 53 i 72; «in colendo terras et honores dicte turris»: doc. 51; «ad colendum agros et vineas»: doc. 15 i 31; «in cultivando, fodiendo et negotiando in quibusvis terris»: doc. 74; «pro cultivando et tenendo ipsam bene prout decet in agricultura»: doc. 29; «culturabimus, colemus et pensabimus honores, terras»: doc. 47; «in culturando et conreando terras»: doc. 75, 76, 77, 78, 80, 81, 82 i 83; «pro culturando et laborando terras»: doc. 55 i 64; «pro custodiendo turrim, pro culturando seu laborando et alias curando arbores, plantas, vineam et terras ipsius turris»: doc. 35;
- «causa fodendi sive cavandi, culturandi et laborandi honores, terras et possessiones vestras»: doc. 59; «causa fodendi, laborandi, colendi et agricultandi terras et possessiones vestras»: doc. 9, 13, 40, 50, 54, 62 i

67; «*causa fodendi, putandi et culturandi honores, vineas, terras et possessiones vestras*»: doc. 57;

– «*pro laborando, agricultando et conreundo terras, honores et possessiones ipsius mansi*»: doc. 71; «*pro laborando et bene culturando domum vestram et pro baiulo dicte domus*»: doc. 27; «*laborando possessiones, terras*»: doc. 8 i 25; «*pro laborando et culturando in honoribus et possessionibus turris et eandem turrim custodiendo*»: doc. 68; «*causa laborandi et fodendi in manso vestro*»: doc. 12; «*causa laurandi et fodendi terras dicti monasterii*»: doc. 23; «*causa laurandi in manso vestro et faciendo omnia et singula necessaria in dicto manso*»: doc. 22;

– «*pro pensando vobis de dicto manso, de omnibus terris vestris*»: doc. 7; «*pro pensando terras, vineas, campos et alias possessiones vestras*»: doc. 20;

– «*putando, fodiendo et alias colendo vineas, campos et alias possessiones*»: doc. 69;

– «*causa serviendi vobis in fodendo terram seu terras vestras*»: doc. 10; «*pro serviendo vobis in turri fodiendo honores et possessiones dicte turris et pensando honores et possessiones et levando vasa vinaria eiusdem*»: doc. 34.

Si la tasca específica dels agricultors és el treball de la terra, els animals (muls, mules, ases) són part fonamental d'aquest treball. Res d'estrany, doncs, que es trobin referències als animals i que alguns d'aquests agricultors, a més de treballar la terra, haguessin de tragar-hi per tal de transportar els fruits de la terra: «*pro traginerio serviendo sibi tam in traginando et animalia pro ipso ducendo et conducendo et honores fodiendo et procurando*»: doc. 11; «*pro ducendo animalia et pro fodendo*»: doc. 16; «*pro pensando de La Salada et traginando de civitate Barchinone ad dictum locum de La Salada*»: doc. 33; «*pro serviendo vobis et pensando et pro traginando cum animalibus vestris et pro fodiendo vineas et alias pensando de eisdem*»: doc. 44; «*tam in fodendo vineas, campos, quam in ducendo mulum vel mulos aut asinos vel alia animalia cum sarcinis vel sine sarcinis*»: doc. 56; «*pro macip sive laurador a tragar, laurar*»: doc. 60.

Algun contracte afegeix al treball de la terra, prioritari, alguna tasca a fer, com l'elaboració del pa i del vi: «*colemus et laborabimus terras et possessiones dicti castri et quod faciemus alia servitia que in cultura et cura panis et vini requirantur*»: doc. 3. O també treballar en allò que cal fer en el molí del propietari de la terra: «*tam in cultivando, fodiendo et negotiando in quibusvis terris et possessionibus vestris et alias pro negotiando in*

molendino vestro et omnibus aliis eidem molendino neccessariis: doc. 74. I també, malgrat el que tot seguit veurem, tragar amb els adobs o els fems: «*tam pro agricultando quam in extrahendo fems*»: doc. 46.

En alguns contractes, agricultor i propietari de la terra pacten l'exclusió d'algunes tasques que, potser, el treballador no considera adients, com el buidat de les basses d'aigua i fems per a regar i adobar o la neteja de les bótes de vi: «*pro cultore et laboratore... non possim cogi ad extendendum immundicias de bassiis, scilicet ut intrem in eisdem*»: doc. 48; «*pro cultore vestro in turri, salvo tamen quod non teneat abluere seu lavar aliquas butas*»: doc. 17.

Alguns contractes són d'hortolà. En un d'ells es diu de manera genèrica que l'hortolà tindrà cura del fems, cavarà la terra i regarà: «*causa multiplicandi fems, fodendi et auriendi aquam*»: doc. 19. El document número 36, però, conté de manera concreta els pactes entre l'agricultor, que tindrà cura de l'hort, i el seu propietari: l'hortolà, durant un any, cavarà, plantarà i sembrarà l'hort i el propietari donarà les llavors i el fems; l'hortolà tindrà cura del safareig o bassa de l'hort per a poder regar i el propietari tindrà en condret la sènia i el seu aparellament.

En disset casos, són contractats com a agricultors marit i muller, en dos dels quals aquests tenen un fill: doc. 3, 7, 27, 29, 34, 41, 44, 47, 50, 51, 57, 58, 62, 69, 71 i 73. Les clàusules on s'especifica el treball a fer, o bé són genèriques («*colemus et laborabimus*»; «*culturabimus et colemus*»), o bé ambdós trindran cura també del mas o casa («*causa pensandi de manso*»; «*pro custodiendo et tenendo bene domum prout decet in agricultura*»; «*pro serviendo in turri*»; «*serviendi et culturandi domum*»; «*laborando et culturando, eandem turrim custodiendo*»), o bé hom diu que el treball del marit serà la terra i la muller farà de minyona («*Franciscus causa culturandi, Francischa pro pedissecha*»; «*Iacobus causa fodiendi, putandi et culturandi honores, vineas et possessiones et Maria pro pedissecha*»).

Lloc d'origen dels agricultors

La relació que segueix permet veure la diversitat de llocs de procedència d'aquests agricultors: Catalunya, Aragó, València, Castella, Navarra, França:

- Barbastre (Osca, Aragó): doc. 16;
- Barcelona: doc. 7, 9, 14, 36, 48, 49, 51, 52, 55, 57, 63, 64, 65, 69, 70, 71, 73, 74, 79 i 81;

- «*Bercato*» (diòcesi de Périgueux, França): doc. 11;
- Bruc, el (Anoia): doc. 27;
- Caldes de Malavella (la Selva): doc. 38;
- Cantavella (Terol, Aragó): doc. 46;
- Casp (Saragossa, Aragó): doc. 66;
- Castellnou (el Bages): doc. 23;
- Codonyera (aldea d'Alcanyís de la Frontera, el Matarranya, Terol, Aragó): doc. 45;
- Cubelles (Garraf): doc. 56;
- Llinars (la Baixa Ribagorça): doc. 78;
- Matavella: doc. 33;
- Mallorca: doc. 22, 40 i 41;
- Marmellar (Burgos): doc. 49;
- Marsella (Provença, França): doc. 75;
- Mont-roig (el Camp de Tarragona): doc. 28;
- Morvedre (València): doc. 54;
- Palau de Castellet (vegueria de Vilafranca, Garraf): doc. 20;
- Pàmies (comtat de Foix, França): doc. 42 i 43;
- Pamplona (Navarra): doc. 9;
- Perpinyà (el Rosselló, França): doc. 2;
- Pinillos (Logroño): doc. 76 i 80;
- Pont d'Armentera (l'Alt Camp): doc. 72;
- Portell (la Segarra): doc. 58;
- Pousada (Galícia): doc. 8;
- Puigcerdà (la Baixa Cerdanya): doc. 15;
- Puigferrer (Bigorra, França): doc. 77;
- Russafa (València): doc. 47;
- Salitja (la Selva): doc. 53;
- Sampa (València): doc. 12;
- Sant Andreu d'Estanyol (el Gironès): doc. 6;
- Sant Boi de Llobregat (el Baix Llobregat): doc. 44;
- Sant Celoni (el Vallès Oriental): doc. 25;
- Sant Climent d'Amer (la Selva): doc. 4;
- Sant Cristòfol de la Granada (l'Alt Penedès): doc. 19;
- Sant Esteve Sesrovires (el Baix Llobregat): doc. 83;
- Sant Gregori (el Gironès): doc. 26;
- Sant Marçal (el Vallès Occidental): doc. 18;
- Sant Martí de Teià (el Maresme): doc. 82;
- Sant Pere d'Avinyó (el Bages): doc. 50;

- Sant Vicenç de Sarrià (el Barcelonès): doc. 55;
- Santa Eulàlia de Ronçana (el Vallès Oriental): doc. 62;
- Santa Maria de Camós (el Gironès): doc. 5;
- Santa Maria de Granyena (la Segarra): doc. 59;
- Santa Maria de l’Estany (el Bages): doc. 3;
- Talteüll (la Segarra): doc. 60;
- Tarazona (Saragossa, Aragó): doc. 31;
- Tarragona: doc. 39;
- Terrassa (el Vallès Occidental): doc. 1;
- Torà (la Segarra): doc. 13 i 35;
- Torroja (la Segarra): doc. 34;
- Tortosa (el Baix Ebre): doc. 15;
- Tous (Anoia): doc. 24;
- València: doc. 17 i 37;
- Vilafranca del Penedès (l’Alt Penedès): doc. 32;
- Vilarnau (Rosselló, França): doc. 61.

Els propietaris de la terra

Els propietaris de la terra són, en la majoria dels contractes, ciutadans de Barcelona de diversos estaments socials. No manquen, però, eclesiàstics, institucions i nobles:

– ciutadans de Barcelona: doc. 1, 2, 4, 5, 6 (moneder), 7, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19 (hortolà), 20, 21 (notari), 22 (conseller, notari, guardià del segell del rei), 24 (senyor del castell de Vilassar), 25 (llicenciat en Lleis), 26 (notari de la casa del duc), 27 (escrivà del rei), 28, 31, 33, 34 (doctor en lleis), 35, 37 (pregoner), 38, 39 (jurista), 42 (escrivà de la cúria del duc), 43 (rebooster del duc), 44 (monter), 45, 46 (argenter), 47, 48 (carnisser), 50 (senyor del castell de la Roca), 51 (cuirasser), 53 (escrivà del rei), 54, 55, 56, 57 (mercader), 58 (senyor de Sota-riba), 59 (mercader), 60, 61, 62 (mercader), 63, 64 (carnisser), 65 (metge de la casa del rei), 67 (sastre), 68 (apotecari), 69, 70, 71 (jurista, conseller del rei), 72, 74 (jurista), 75 (mercader), 76 (mercader), 77 (mercader), 78 (mercader), 79 (mercader), 80, 81 i 83;

– eclesiàstics: 9 (beneficiat a la Seu de Barcelona), 11 (canonge de la Seu de Barcelona), 16 (canonge de la Seu de Barcelona), 23 (monestir de les Predicadores de Barcelona), 73 (priorat de Sant Marçal del Montseny);

- institucions: 8 (hospital de Bernat Marcús);
- nobles: 3 (Elisenda, vídua de Guillem de Torrelles, senyor del castell del Port), 29 (Bertran de Pinós, protonotari del duc), 35 (Margarida de Cardona), 36 (Teresa Àlvarez de Haro), 40 (Antoni de Mora, donzell de Mallorca), 41 (Bertran de Pinós, protonotari del duc).

Els masos

La majoria dels contractes són per a treballar les terres d'un mas («*mansus*»), torre («*turris*») o casa («*domus*»), paraules preses com a sinònimes. D'alguns d'aquests masos se'ns dóna el nom:

- Benviure («*domus de Benviura*»): doc. 1;
- Clot («*domus de Cloto in territorio Barchinone*»): doc. 49;
- Coll de la Salada («*in turre sive terra Colle de la Salada*»): doc. 28, 32 i 33;
- Cortei («*domus de Cortey*»): doc. 55;
- Cuquet («*mansus vocatus Cuquet infra terminos castris de Montecatheno*»): doc. 12 i 13;
- Llagostera («*mansus vocatus Lagostaria in parrochia Sancte Eugenie, diocesis Vicensis*»): doc. 83;
- Maguerola («*domus de Magerola, sita in parrochia Sancte Marie de Sparegaria*»): doc. 27;
- Montalegre («*domus vocata Muntalegra sive Montis Alacris*»): doc. 29 i 41;
- Ses Oliveres («*mansus ses Oliveres situs in parrochia Sancti Andree de Palomario*»): doc. 82;
- Sota-riba («*domus de Sotariba*»): doc. 58;
- Vallirana («*domus de Vallirana*»): doc. 14;
- Vallseca («*domus de Vallesicca*»): doc. 15.

En alguns dels documents hom dóna tan sols la ubicació de la casa o del mas o de la torre:

- Montcada («*in termino castris Montiscatheni*»): doc. 65;
- Montjuïc («*in Monte Iudaico prope capellam Sancti Bertrandi*»): doc. 34;
- Orbs, carrer dels («*supra vicum dels Orbs civitatis Barchinone*»): doc. 35;
- Sant Andreu de Palomar («*in parrochia Sancti Andree de Palomario*»): doc. 67;

- Sant Boi de Llobregat («*in parrochia Sancti Baudilii de Luppricato*»): doc. 44;
- Sant Gervasi («*in parrochia Sancti Gervasii*»): doc. 17;
- Sant Joan Despí («*in parrochia Sancti Iohannis de Pinu*»): doc. 75, 76, 77, 78, 80 i 81;
- Sant Vicenç de Sarrià («*in parrochia Sancti Vincentii de Sariano*»): doc. 18 i 30;
- Santa Coloma de Gramenet («*in parrochia Sancte Columbe de Gramaneto*»): doc. 62, 69 i 72;
- Sant Eulàlia de Provençana («*in parrochia Sancte Eulàlie de Provinciana*»): doc. 51.

En altres documents, tanmateix, consten tan sols les paraules mas, casa o torre sense cap especificació: doc. 22 («*in maso vestro*»), 39 («*in quodam manso vestro*»), 66 («*in dicto manso*»), 68 («*terras vestras domus sive turris*»), 70 («*in quadam turri vestra*») i 71 («*mansum vestrum*»).

Alguns agricultors es contracten per a conrear les terres d'un castell: doc. 3 («*colemus et laborabimus terras et possessiones castris de Port*»), 24 («*mansi pro agricultore in castro vestro de Vilaçario*») i 50 («*causa culturandi, fodendi, laborandi terras, honores, vineas et possessiones castris de Ruppe*»).

L'agricultor pot contractar-se per treballar un hort d'on treure hortalissa i fruita: doc. 36. O bé per a conrear les terres i possessions que hom pugui tenir en un lloc concret i altres llocs no determinats: doc. 21 («*in territorio Barchinone in loco vocato Poals*»), 40 («*in regno Maioricarum*»), 47 («*in villa Granullariorum et eius territorio et alibi*»), 48 («*in horta episcopali Barchinone satis prope portale vocatum Sancti Danielis*»), 54 («*in territorio Barchinone quam extra territorio Barchinone*») i 64 («*in territorio Barchinone*»).

Allotjament, alimentació i paga o salari

El treballador agrícola rep allotjament, alimentació, algunes vegades vestit i calçat i sempre un salari o paga. Si, segons el primer contracte, del 1316, l'agricultor rep una paga de 3 lliures i 15 sous i una camisa, segons l'últim contracte, del 1400, la paga és de 15 lliures. En el cas del treball del camp, les variables de superfície, accidents geogràfics i condicions climàtiques poden condicionar la quantitat de salari a rebre. Podem dir, en

observar tota la sèrie documental, que hi ha un predomini, al llarg del segle, dels salaris de 6, 7, 8 i 9 lliures, tot donant-se una pujada durant els últims anys de la dècada dels anys vuitanta i la dècada dels anys noranta fins a 12, 13, 14 i 15 lliures. Tanmateix, si són marit i muller els qui són contractats, com a agricultor l'home i com a minyona la dona, el salari o paga és superior en un terç o, fins i tot, en el doble de la quantitat rebuda per una sola persona en l'any immediatament anterior o posterior.

APÈNDIX DOCUMENTAL³

1

1316, juliol, 13. Barcelona

Berenguerr Trialets, de la vila de Terrassa, nomena procurador seu Pere de Noguera, carnisser, ciutadà de Barcelona, perquè reclami en nom seu una comisa i 32 sous i mig de moneda de Barcelona de tern, que són part de la paga de 75 sous que li devia Saura, muller de Ramon de Picalquers, per haver fet d'agricultor durant un any a la seva casa de Benviure.

ACB, Guillem BORRELL, *Fragment de capbreu, 18-V-1316/14-VII-1316*, f. 46r-v [v. 88]

Die martis,^a tertio idus iulii, anno Domini millesimo CCC^o sexto decimo.

Ego Berengarius^b Trialets, de villa de Terracia, constituo et ordino vos Petrum de Nogaria, carnificem, civem Barchinone, procuratorem meum certum et specialem ad petendum, exigendum et recipiendum pro me et nomine meo triginta duos solidos et medium monete Barchinone de terno, qui michi restant ad solvendum de illis septuaginta quinque solidis eiusdem monete, quos domina Saura, uxor Raimundi de Picalqueriis michi dare et solvere promisit pro logerio seu solidata mea unius anni, per quem steti cum ea^c apud domum de Benviura pro agricola. Item, quandam camisiam, quam ultra predictos LXXVe solidos michi dare promisit. Pro quibus quidem LXXVe solidis et dicta camisia Bartholomeus Venrelli, de parrochia Sancti Benedicti, fideiussor intervenit. Dando et concedendo vobis dicto procuratori plenam et liberalem potestatem quod super predictis seu ratione vel occasione predictorum possitis pro me et nomine meo coram quibuscumque curiis et iudicibus comparere et ius^d super bonis meis firmare^e que pro firma seu firmis iure

3. Les sigles utilitzades referides als diversos arxius són les habituals: ACB = Arxiu de la Catedral de Barcelona; AHCB = Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona; AHPB = Arxiu Històric de Protocols de Barcelona.

obligare possitis necnon et agere *et cetera*. Et sacramentum calumpnie et veritatis dicende et cuiuslibet alterius generis iuramentum in animam meam prestare; testes et instrumenta ac alia probationum genera producere et omnia que in litem requirantur nomine meo facere; et sententiam vel sententias, tam interlocutorias quam difinitivas, audire et ab ipsa vel ipsis, si vobis visum fuerit, appellare; et apostolos petere et recipere; et appellationem vel appellationes prosequi et componere, transigere et paciscisci; et absolutiones et difinitiones et cessiones ac apochas de solutis nomine meo facere; et procuratorem vel procuratores substituere super predictis ante litem contestatam et post; et omnia alia facere super predictis et circa predicta pro me et nomine meo, quecumque ego possem, si personaliter interessem. Et volens vos et substituendum seu^f substituendos a vobis relevare ab omni onere satisfaciendi, promitto vobis dicto procuratori et vobis notario infrascripto, tanquam publice persone, pro me et pro aliis etiam personis, quarum interest et intererit legitime stipulanti, sub ypotheca omnium bonorum meorum iudicatum solvi *et cetera*. Et me semper habere ratum *et cetera*.

Testes: Petrus de Crosellis, Iacobus de Gualbis et Salvator Serra, scriptores.

a. martis *interlineat i escrit damunt lune ratllat*. - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma*. - c. *ea interlineat i escrit damunt ipsa domina ratllat*. - d. *Segueix ratllat firmare*. - e. *firmare interlineat*. - f. *seu interlineat i escrit damunt et ratllat*

2

1324, juliol, 28. Barcelona

Ramon de Campells, fill de Guillem de Campells, de la vila de Perpinyà, promet a Ramon Llull, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell com a agricultor.

ACB, Guillem BORRELL, *Capbreu*, 23-VII-1324/24-VIII-1324, f. 18v-19r [v. 60]

Raimundus^a de Campells, filius Guillelmi de Campells, de Perpiniano, gratis *et cetera*, convenio et promitto vobis Romeo Lulli, civi Barchinone, quod a^b proximo preterito festo Sancti Iacobi de Cucuphatis usque ad unum annum continue venturum, manebo vobiscum^c pro agricola.^d Promittens vobis quod per totum dictum tempus colam honores et possessiones vestras^e bonis et debitis culturis et quod procurabo de eis, prout melius et utilius potero, bona fide. Et quod faciam omnia alia negotia et mandata vestra, licita et honesta *et cetera*.

Testes [..].^f

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma*. - b. *Segueix ratllat die*.

- c. *Segueix ratllat pro orti.* - d. *Segueix ratllat colendo honores.* - e. *Segueix ratllat bo prout.*
 - f. *El noms dels testimonis no van ser copiats.*

3

1338, juliol, 24. Barcelona

Arnau Ferrer, fill del difunt Pere Ferrer, de la parròquia de Santa Maria de l'Estany, i la seva muller Elisenda, prometen a Elisenda, vídua de Guillem de Torrelles, cavaller, senyor del castell del Port, que durant un any viuran al dit castell del Port com a agricultors, tot conreant les terres del castell i fent les feines que requereix l'elaboració del pa i del vi. Arnau Ferrer i Maria es proveiran en aliments i en vestit i calçat. Sempre que no siguin necessaris en el treball del castell, podran llogar-se amb altres, però cada nit hauran de dormir al castell. Arnau i Maria rebran una paga de 12 lliures de moneda de Barcelona de tern: cada mes, 10 sous, i a la fi de l'any, les 6 lliures que restin de la paga.

ACB, Bernat de VILARRÚBIA, *Capibrevium*, 9-VI-1338/12-IX-1338, f. 91r- 92r [v. 36]

Arnaldus^a Ferrarii, filius Petri Ferrarii, quondam, qui fuit de parrochia Sancte Marie de Stagno, et ego Maria,^b uxor^c dicti Arnaldi Ferrarii, gratis et cetera, convenio et promitto vobis venerabili domine Elicsendi, uxori venerabilis Guillelmi de Turrillis, militis, quondam, domini castri de Port, usufructuarie bonorum dicti mariti vestri, quondam, quod a proximo venturo festo Sanctorum Iacobi et Cucuphatis^d usque ad unum annum ex tunc continue venturorum, manebimus vobiscum pro servitoribus vestris in dicto castro de Port. Promittentes vobis^e quod infra dictum tempus erimus vobis fideles et legales et solliciti et curosi de bono et utilitate vestri et rerum vestrarum et dicti castri. Et quod^f colemus et laborabimus terras et possessiones dicti castri et quod^g faciemus alia servitia que in cultura et cura panis et vini requirantur. Et quod alias parebimus vobis in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis, die noctuque, secundum posse nostrum. Item, promittimus vobis quod nos providebimus nobis in cibo et potu et vestitu et calciatu, et colemus nos sanos et infirmos per totum dictum tempus sine aliqua missione vestra. Intelligatur tamen quod nos et uterque nostrum possimus nos^h locare et alias facere negotia et facta [...] opus nostri illis diebus et horis quibus nos non erimus necessarii in dicto castro et negotiis vestris, dum tamen qualibet nocte iaceamus in dicto castro [...]. Confitemur et recognoscimus vobis quod omnes res que in dicto castro sunt et pertinent, sunt vestre et vos etiam ipsas res possitis auctoritate vestra propria sine requisitione nostra et alterius persone libere apprehendere et licite retinere ut vestras. Et pro hiis complendis et attendendis et tenendis et obser-

vandis, obligamus vobis et vestris^k uterque nostrum in solidum omnia bona nostra, mobilia et immobilia, habita et habenda. Renuntiantes quantum ad hec gratis *et cetera* beneficio novarum constitutionum et dividendarum actionum et epistole divi Adriani. Et ego etiam dicta Maria, sciens bona dicti mariti mei, vobis obligata pro predictis, esse michi obligata pro dote mea et sponsalio meo et aliis iuribus meis, et alias cerciorata de iuribus meis, renuntio quantum ad hec gratis *et cetera* ipsi dote meo et sponsalio meo et iuri ypothecarum mearum, quod vobis et vestris quantum ad predicta remitto, et beneficio Velleyani Senatus Consulti. Renuntiamus etiam nos ambo gratis *et cetera* quantum ad predicta omni alii iuri *et cetera*. Et ut predicta maiori gaudeant firmitate, non vi nec dolo sed sponte iuramus per Dominum Deum *et cetera* predicta attendere et complere et tenere et observare et in aliquo non contrafacere vel venire aliquo iure, causa vel etiam ratione. Ad hec ego Elicsendis,^l predicta, laudans et approbans supradicta, gratis *et cetera*, convenio et promitto vobis dictis Arnaldo Ferrarii et Marie, uxori eius, quod dabo vobis pro solidata vestra dicti anni duodecim libras monete Barchinone de terno, quas promitto vobis solvere per hos terminos: videlicet, quolibet mense^m dicti anni decem solidos et residuum dictarum duodecim librarum, quod residuum est VI libre, promitto vobis solvere in fine dicti anni. Promitto etiam vobis quod unamquamque dictarum solutionum faciam et complebo sine omni videlicet dilatione *et cetera*. Et quod restituam dampna *et cetera*. Et credatur vobis *et cetera*. Et pro hiis complendis obligo vobis et vestris omnia bona mea *et cetera*. Intelligatur quod vos provideatis vobis in cibo et potu et vestitu et calciatu, et colatis vos sanos et infirmos, ut predictur. Et quod non teneat vobis dare vel solvere aliquid aliud pro predictis nisi predictam solidatam secundum formam predictam. Et volumus nos dicti contrahentes quod de presenti contractu fiant seu fieri possint duo instrumenta, scilicet utrique parti unum instrumentum per notarium infrascriptum.

Testes: Petrus Vitalis, de parrochia Sancti Petri de Rivo Birlarum, Petrus de Solano [...] Petri de Terracia, Petrus Ximenes, de Aragonia, et [...].

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur* (iuravit) *per a indicar el jurament.* - b. *Id.* - c. *Segueix ratllat eiusdem.* - d. *Segueix ratllat ad.* - e. *vobis interlineat.* - f. *Segueix ratllat colel.* - g. *Segueix interlineat i ratllat vobis.* - h. *Segueix ratllat conducere.* - i. *Indiquem amb [...] la part del text de l'instrument il·legible pel mal estat del protocol.* - k. *Segueix ratllat et.* - l. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - m. *Segueix ratllat decem.*

4

1340, setembre, 5. Barcelona

Guillem des Pararol, de la parròquia de Sant Climent d'Amer, diòcesi de Girona, promet a Mateu de Bertrallans, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell com a servidor i agricultor.

ACB, Pere BORRELL, *Capbreu, 5-VIII-1340/24-XI-1340*, f. 35r [v. 116]

Ego Guillelmus des Pararol,^a de parrochia Sancti Clementis de Amerio diocesis Gerundensis,^b gratis et cetera, hinc ad unum annum primum et continue venturum, convenio et promitto vobis Matheo de Bartrelans,^c civi Barchinone, quod manebo vobiscum pro nuntio seu cultore [..].^d

Testes: Iacobus Ferigola et Petrus de Muntada.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *Segueix repetit diocesis.* - c. *Segueix ratllat quod.* - d. *La resta de l'instrument no va ser copiada.*

5

1349, març, 9. Barcelona

Bernat des Bosch, de la parròquia de Santa Maria de Camós, diòcesi de Girona, promet a Bernat Abril, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell com a agricultor. Bernat des Bosch rebrà una paga de 8 lliures de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Jaume FERRER, *Liber, 31-I-1349/31-III-1349*, f. 87v [v. 19/3]

Ego Bernardus^a des Bosch, parrochie Sancte Marie de Camonibus diocesis Gerundensis, per firmam et solempnem stipulationem convenio et promitto vobis venerabili Bernardo Aprilis [..] civi Barchinone, quod^b de crastina die usque ad unum annum primo et continue venturum permanebo vobiscum et quod serviam vobis per dictum tempus patiens et humilis, fidelis et legalis, sollicitus et intentus, de lucro vestro querendo et dampno evitando. Et fodam et podabo et laborabo vineas, honores et possessiones vestras [..].^c Solidata: octo libre.^d

Testes: venerabilis Franciscus Burguès et Franciscus Company.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *Segueix ratllat pro.* - c. *La resta de l'instrument no va ser copiada.* - d. *Solidata octo libre escrit al marge inferior.*

6

1349, abril, 28. Barcelona

Pere de Toralles, fill de Pere de Toralles, de la parròquia de Sant Andreu d'Estanyol, diòcesi de Girona, promet a Francesc sa Rovira, moneder, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell com a agricultor. Pere de Toralles serà proveït en aliments i rebrà una paga de 9 lliures de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Bonanat RIMENTOL, *Manual*, 3-IV-1349/20-VII-1349, f. 28r [v. 18/1]

Ego Petrus^a de Torayles, filius Petri Torayles, de parrochia Sancti Andree de Stanyol diocesis Gerundensis, a presenti die qua hoc presens conficitur instrumentum usque ad unum annum continue venturum et completum, promitto stare vobiscum Francisco ça Ruvira, monetario et cive^b Barchinone, pro agricultore et servitore vestro. Promittens vobis quod per totum dictum tempus serviam *et cetera*. Et quod ero fidelis *et cetera*. Et quod a vobis non recedam *et cetera*. Et emendare dies *et cetera*. Et si quod malum *et cetera*. Et obligo me et bona mea. Et iuro *et cetera*. Et homagium facio *et cetera*. Ad hec ego dictus Franciscus^c promitto providere vobis in cibo et potu, sicut vos decet, et dare pro solidata dicti temporis novem libras Barchinone, quas dabo vobis infra dictum annum *et cetera*. Et obligo bona *et cetera*.

Testes: [...] ^c de Populeto et Iacobus de Torrente.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - c. *El mal estat del protocol impedeix la lectura del prenom.*

7

1351, desembre, 7. Barcelona

Francesc Cabrit i la seva muller Brunissén, ciutadans de Barcelona, prometen a Pere Juliol, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estaran com a agricultors al mas que té a l'horta de Sant Pau, tot conreant les terres d'aquest mas i qualssevol altres. Francesc Cabrit i Brunissén rebran una paga de 12 lliures i seran proveïts en aliments.

ACB, Francesc de PUIG, *Manual*, 30-III-1351/16-VII-1352, s. n. [v. 234]

Nos Franciscus^a Cabrit et Brunissendis,^b eius uxor, cives Barchinone, a presenti die qua hoc presens conficitur instrumentum ad unum annum primum venturum,

convenimus vobis venerabili Petro Iuliolis, civi dicte civitatis, quod manebimus in manso vestro, quod habetis in orta Sancti Pauli: scilicet, pro pensando vobis de dicto manso, et alias pro pensando vobis de omnibus terris vestris, ubicumque sint.^c Promittimus etiam vobis quod erimus vobis fideles *et cetera*. Promittimus etiam vobis quod infra dictum tempus a vobis non recedemus *et cetera*. Quod si fecerimus *et cetera*. Et promittimus vobis esmendare vobis, si quos dies *et cetera*. Et si quod malum *et cetera*. Et obligamus *et cetera*. Et iuramus. Ad hec ego dictus Petrus Iuliolis,^d laudans predicta, convenio et promitto vobis dictis Francisco Cabrit et Brunissendis,^e eius uxoris,^f quod dabo vobis pro solidata duodecim libras *et cetera*. Et providebo in cibo et potu. Et colam *et cetera*. Et obligo *et cetera*.

Testes: Petrus de Terradis et Iohannes de Solerio.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - b. *Id.* - c. pensando vobis ... ubicumque sint *interlineat i escrit damunt* serviendo vobis in omnibus mandatis *ratllat*. - d. *Segueix ratllat j.* - e. Brunissendis, *sic al ms. per Brunisendi.* - f. uxoris, *sic al ms. per uxori.*

8

1354, març, 25. Barcelona

Domènec Pasqual, fill del difunt Domènec Pasqual, agricultor, de la Pousada, del regne de Castella, reconeix haver rebut de l'administrador de l'hospital de Bernat Marcús de la ciutat de Barcelona, una part de les 7 lliures i 10 sous que són la paga d'un any, durant el qual prometé estar-se al dit hospital per tal de treballar-ne les terres.

AHPB, Pere d'OM, *Manual*, 28-VIII-1352/29-V-1354, f. 129v [v. 15/2]

Dominicus^a Paschalis, filius Dominici Pasqual, quondam, agricole,^b [...] de la Pausado dominationis regis Castelle,^d [...] Francisco de [...] administratori hospitalis Bernardi Marcusii civitatis Barchinone, quod solvistis michi X [...] solidos et VI denarios Barchinone ex illis septem libris et decem solidis, quas Arnaldus Carbonelli, quondam, predecessor vester, [...] dare et solvere promissus fuerit pro logerio unius anni, qui incepit in festo Omnium Sanctorum proxime preterito, per quem annum ego sibi promisi stare in dicto hospitali^f laborando possessiones ipsius hospitalis et alias negotia *et cetera*. Et est sciendum quod [...] solvistis michi XXXVII solidos, et Bernardus [...] michi solvit XX solidos, et dictus Arnaldus Carbonelli V solidos. Et promitto et iuro^g vobis facere complementum de residuo temporis predicti. Et facio homagium.

Testes: Iacobus sa Plana et Poncius de Letone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur et ho prestit (iuravit et homagium prestitit) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *Segueix ratllat civis.* - c. *Indiquem amb [...] les parts de l'instrument il·legibles pel mal estat del protocol.* - d. de la ... *Castelle interlineat.* - e. *Segueix ratllat XII.* - f. *Segueix ratllat ratum.* - g. *iuro, -o escrit sobre i.*

9

1355, març, 2. Barcelona

Francesc Llança, ciutadà de Barcelona, promet a Marc de Molar, beneficiat a la Seu de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell com a agricultor per tal de conrear les seves terres. Francesc Llança serà proveït en aliments i rebrà una paga de 110 sous de moneda de Barcelona de tern.

ACB, Francesc de PUIG, *Capbreu, 29-XII-1354/7-V-1355*, s. n. [v. 240]

Sit omnibus manifestum quod ego Francischus^a Lansar, civis Barchinone,^b gratis et ex certa scientia convenio et promitto vobis Marcho de Molario, beneficiato in Sede Barchinone, quod a presenti die qua hoc presens conficitur instrumentum ad unum annum primum et continue venturum, manebo vobiscum causa fodiendi, laborandi et agricultandi terras et possessiones vestras, et alias pro serviendo vobis in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis, die nocteque, iuxta meum posse. Promittens vobis quod per totum dictum tempus unius anni ero vobis patiens, humilis et obediens, fidelis et legalis, diligens et intentus, comodum vestrum et rerum ac bonorum vestrorum in omnibus perquirendo et dampnum totis meis viribus evitando. Et quod infra dictum tempus a vobis non recedam absque vestri licentia et permissu. Quod si fecero, dono et concedo vobis plenum posse quod vestra propria auctoritate et sine fatica et requisitione mei et alicuius curie et persone possitis me ubique capere captumque in posse vestro reducirere. Et quod in fine dicti temporis emendabo vobis omnes dies quibus a vobis absens fuero ratione fuge vel infirmitatis aut alias quovis modo, et etiam si quod malum vel dampnum fecero aut intulero vobis vel bonis vestris culpa mei. Et pro hiis complendis et attendendis obligo vobis et vestris me^c et omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda. Et ut predicta maiori gaudeant firmitate, non vi nec dolo set sponte iuro per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia, manibus meis corporaliter tacta, predicta tenere et observare et in aliquo non contravenire aliquo iure, causa vel etiam ratione. Ad hec ego dictus Marchus^d de Molario, laudans predicta, convenio et promitto vobis dicto Francischo Lansar quod per totum dictum tempus providebo vobis in cibo et potu bene et complete, ut vos deceat. Et dabo et solvam vobis pro solidata dicti temporis centum et decem solidos^e monete Barchinone de terno. Et etiam colam vos sanum et infirmum iuxta

usum et consuetudinem Barchinone. Et pro hiis complendis, obligo vobis et vestris omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda.

Actum est hoc Barchinone, secunda die mensis marcii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo quinto.

Sig+num Francisci Lansar, predicti, qui hec laudo, firmo et iuro. Sig+num Marci de Molario, predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes huius rei sunt: Bonanatus Baroni, argenterius, et Andreas Figera, scriptor, cives Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - b. *civis Barchinone interlineat.* - c. *me interlineat.* - d. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - e. *Segueix ratllat dicte.*

10

1355, agost, 31. Barcelona

Llop Joan, de la ciutat de Pamplona, regne de Navarra, promet a Jaume Català, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell com a traginer i agricultor, per tal de tenir esment de les seves bèsties i del conreu de la terra. Llop Joan serà proveït en aliments i rebrà una paga d'11 lliures de moneda de Barcelona de tern.

ACB, Pere BORRELL, *Manuale*, 11-V-1355/25-VI-1356, f. 48v-49r [v. 103]

Ego Lupus^a Johan, civitatis Pampilone regni^b Navarre, gratis *et cetera*, per solempnem stipulationem convenio et promitto vobis Iacobo Cathalani, civi Barchinone, quod a^c prima die mensis septembris proxime venturi ad unum annum ex tunc primum et continue venturum manebo vobiscum causa^d pensandi seu ducendi vestiam seu vestias,^e et causa serviendi vobis in fodendo terram seu terras vestras, et alias serviendi^f vobis in omnibus mandatis, licitis et honestis,^g per vos inde michi factis, de die et de nocte, secundum meum posse. Et quod ero vobis bonus,^h fidelis et humilis et patiens. Et quod non recedam a vobis per totum dictum tempusⁱ sine vestri licentia. Et quod smendabo vobis omnes dies quibus a vobis absens fuero tam ratione fuge, infirmitatis *et cetera*, et^k omnia dampna per vos sustenta ratione mei. Et quod reddam vobis computum de illo quod pro vobis recepero infra dictum tempus.^l Et pro hiis complendis *et cetera*. Et iuro *et cetera*. Et facio vobis homagium. Ad hec ego Iacobusⁿ Cathalani, predictus, laudans *et cetera* convenio et promitto vobis Lupo Johan quod per totum dictum tempus providebo vobis in comestione et potu, et sanum et egrum. Et quod dabo vobis pro solidata dicti anni undecim libras Barchinone de terno.^o Et pro hiis complendis *et cetera*. Et iuro *et cetera*.

Testes: Petrus Vilar, cultor, civis Barchinone, et^p Francischus Torroella et Petrus Guitardi, scriptores.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *regni amb abreviatura supèrflua ratllada.* - c. *Segueix ratllat pre.* - d. *Segueix ratllat a.* - e. *vestiam vestias sic al ms.* - f. *serviendi, al ms. serviendis.* - g. *licitis et honestis interlineat.* - h. *bonus interlineat.* - i. *Segueix ratllat E.* - k. *Segueix ratllat quod.* - l. *et quod ... tempus interlineat.* - m. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - n. *Lupo Joan interlineat.* - o. *Segueix ratllat in fine.* - o. *Segueix ratllat Petrus.*

11

1355, desembre, 30. Barcelona

Bernat Galter, de la parròquia de "Bercato", diòcesi de Périgueux, promet a Bartomeu Català, canonge de la Seu de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell com a traginer i agricultor. Bernat Galter serà proveït en aliments i rebrà una paga de 12 lliures.

ACB, Pere BORRELL, *Manuale*, 11-V-1355/25-VI-1356, f. 93r [v. 103]

Bernardus^a Galterii, de parrochia de Bercato diocesis^b de Petragoricensi,^c a presenti die ad unum annum primum et continuum, promittit stare cum venerabili domino Bartholomeo Cathalani, canonico Barchinone, pro^d traginerio, serviendo sibi tam in traginando et animalia^e pro ipso^f ducendo et conducendo,^g et honores^h quas ipse dominus Bartholomeus volueritⁱ fodiendo et^k procurando, et omnibus^l aliis et singulis negotiis et mandatis suis, propriis et alienis, licitis et honestis, de die et nocte, iuxta sui posse, in quibus ipse voluerit,^m et emolumentumⁿ dare^o et alias computum vobis dare. Et quod per totum dictum tempus serviet, ut predictur. Et obligavit^p bona sua. Et iuravit. Et fecit homagium. Et dictus dominus Bartholomeus promisit sibi providere in cibo et potu et^q per totum dictum tempus, et dare pro solidata^f duodecim libras. Et obligavit bona.

Testes: discretus Petrus de Canali, presbiter, et Thomas Muntaner, Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur f ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *Segueix ratllat p.* - c. *Segueix ratllat hinc.* - d. *Segueix ratllat scutifero.* - e. *Segueix ratllat sua.* - f. *pro ipso interlineat.* - g. *et conducendo interlineat i escrit damunt fod ratllat.* - h. *Segueix ratllat suas.* - i. *quas ... voluerit interlineat.* - k. *Segueix ratllat alias.* - l. *Segueix ratllat et.* - m. *Segueix ratllat vobis.* - n. *quibus ... emolumentum interlineat.* - o. *Segueix ratllat et alias dare vobis computum vobis dare.* - p. *Segueix ratllat se.* - q. *Segueix ratllat da.* - r. *Segueix ratllat XIX.*

12

1357, febrer, 27. Barcelona

Miquel Marí, del lloc de Sampa, regne de València, promet a Pere Juliol, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell com a agricultor, per tal de conrear les terres del seu mas dit Cuquet, situat al terme del castell de Montcada.

ACB, Francesc de PUIG, *Capbreu*, 10-XI-1356/6-V-1357, s. n. [v. 243]

Sit omnibus manifestum quod ego Michael^a Marí, de loco de Sam[.] regni Valentie, convenio et promitto vobis venerabili Petro Iuliolis, civi Barchinone, quod a presenti die, qua hoc presens conficitur instrumentum, ad unum annum primum et continue venturum, morabor vobiscum causa laborandi et fodendi in manso vestro vocato Cuquet, quem habetis et possidetis infra terminos castris de Montecatheno, et alias faciendo omnia alia que dicto manso et possessionibus suis occurrerent facienda, ac serviendi vobis in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis, die noctuque, iuxta meum posse. Promittens vobis quod per totum dictum tempus ero vobis patiens [..].^b

Testes: [..].

a Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament. - b. La resta de l'instrument no va ser copiada.

13

1357, setembre, 9. Barcelona

Ramon Martí, del lloc de Torà, diòcesi d'Urgell, promet a Pere Juliol, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell com a agricultor, per tal de conrear les terres del seu mas dit Cuquet, situat al terme del castell de Montcada.

ACB, Francesc de PUIG, *Capbreu*, 6-V-1357/16-XI-1357, s. n. [v. 244]

Sit omnibus manifestum quod ego Raimundus Martini, de loco de Torano, gratis et ex certa scientia, convenio et promitto vobis venerabili Petro Iuliolis, civi dicte civitatis, quod a presenti die, qua hoc presens conficitur instrumentum, ad unum annum ex tunc primum et continue venturum, manebo vobiscum causa fodendi, laborandi, colendi et agricultandi honores, terras et possessiones mansi vestri vocati Cuquet [..].^b

Testes: [..].

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur fe ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *La resta de l'instrument no va ser copiada.*

14

1357, setembre, 26. Barcelona

Pere Gilabert, ciutadà de Barcelona, que viu al carrer d'en Roca, promet a Bernat Tordens, mercader, ciutadà de Barcelona, que fins a la festa de Nadal propvinent s'estarà amb ell per tal de treure el cofoll d'un tros de terra del seu mas situat a Vallirana.

ACB, Francesc de PUIG, *Capbreu*, 6-V-1357/16-XI-1357, s. n. [v. 244]

Die martis, vicesima sexta die septembris, anno predicto.

Sit^a omnibus manifestum quod ego Petrus^b Gilaberti, civis Barchinone, como-rans in vico *d'en Rocha* dicte civitatis, gratis et ex certa scientia, a presenti die, qua hoc presens conficitur instrumentum, usque ad festum Natalis Domini proxime venturum, promitto stare vobiscum Bernardo Tordens, mercatore, cive^c dicte civitatis, causa extrahendi *coffoll* de quodam *tros*, quem vos possidetis in termino domus de Vallirana [...].

Testes huius rei sunt: Berengarius Ermengaudi et Guillelmus de Vicho, cives Barchinone.^d

a. *Al marge esquerre* Fuit cancellata de partium voluntate die martis secunda die mensis ianuarii anno a nativitate Domini M^o CCC^o L^o octavo. - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - c. mercatore cive, -e *final escrit sobre i.* - d. *Tot l'instrument ratllat amb una línia ondulada.*

15

1359, abril, 13. Barcelona

Guillem Arnau, veí de Tortosa, fill del difunt Pere Guillem Arnau, metge, oriünd de Puigcerdà, promet a Pere de Vallseca, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell al seu mas de Vallseca.

AHPB, Francesc de LADERNOSA, *Quintum manuale*, 9-X-1358/28-III-1360, f. 45r-v [23/1]

Die sabbati, XIII die aprilis, anno predicto.

Ego Guillelmus^a Arnaldi, filius Petri Guillelmi Arnaldi, quondam, phisici,^b oriundi de Podio Ceritanie, qui postea fui vicinus Dertuse, promitto vobis venerabili Petro de Vallesicca, civi Barchinone, quod a presenti die ad unum annum, morabor vobiscum serviendo vobis in domo vestra de Vallesicca ad colendum agros et vineas vestras, et alias ad serviendum vobis intus et extra civitatem in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis. Promittens *et cetera*. Et obligo omnia bona. Et iuro per Deum *et cetera*. Ad hec ego dictus Petrus de Vallesicca, laudans predicta, promitto vobis dicto Guillelmo Arnaldi providere in cibo et potu, et dare pro solidata VIII° libras et mediam. Et obligo bona.

Testes: Berengarius Súrria et Arnaldus Squert et Andreas de Ape.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. phisici *interlineat*.

16

1359, agost, 28. Barcelona

Bartomeu Ramon, de 18 anys, del lloc de Barbastre, diòcesi d'Osca, promet a Pere Bramona, canonge de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell per tal de tenir esment dels seus animals i conrear les seves terres. Bartomeu Ramon serà proveït en aliments i rebrà una paga de 110 sous de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Pere BORRELL, *Manual*, 3-VII-1359/20-XI-1360, f. 21r [v. 13/1]

Ego^a Bartholomeus^b Raymundi,^c de loco de Barbastre,^d diocesis Oscensis, gratis *et cetera*, per firmam et solempnem stipulationem, convenio et promitto vobis venerabili et discreto Petro Bramona, canonico Barchinone, quod a festo Sancti Bartholomei proxime transacto ad unum annum primum et continue venturum, manebo vobiscum causa serviendi vobis pro ducendo animalia et pro fodendo, et alias serviendi vobis in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis, per vos michi factis, die vel nocte. Promitto quod ero fidelis et legalis. Et quod non recedam *et cetera*. Et si fecero, dono vobis licentiam posse me capiendi *et cetera*. Et quod smendabo vobis omnes dies *et cetera* et omnia dampna. Et pro hiis obligo bona mea. Et quia minor XXV annis, maior XVIII, iuro *et cetera*. Et facio vobis homagium hore et manibus *et cetera*. Ad hec ego Petrus^e Bramona, predictus, laudans *et cetera*, convenio et promitto^f tibi Bartholomeo *et cetera* quod per totum dictum tempus^g providebo te in cibo et potu, et dabo tibi pro solidata dicti unius anni centum et X solidos Barchinone de terno. Et providebo sanum *et cetera*. Et obligo bona mea.

Testes: Berengarius Siveia, sartor, civis Barchinone, Arnaldus Sagrera, de parrochia Sancti Iuliani del Far, diocesis Barchinone, et Petrus Guitardi, scriptor.

a. *Al marge esquerre persolvit unum solidum venerabilis Petrus Bramona.* - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - c. *Segueix ratllat filius.* - d. *Segueix ratllat regni Aragonie.* - e. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - f. *Segueix ratllat vobis.* - g. *Segueix ratllat de.*

17

1360, setembre, 4. Barcelona

Jaume Pérez, oriünd de la ciutat de València, ara habitant de Barcelona, promet a Bartomeua, vídua de Bernat Abril, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ella com a agricultor en la torre o mas que Bartomeua posseeix a la parròquia de Sant Gervasi. Jaume Pérez no estarà obligat a rentar les bótes. Jaume Pérez serà proveït en aliments i rebrà una paga de 9 lliures.

AHPB, Francesc de LADERNOSA, *Llibre comú, 14-VIII-1360/15-IX-1360*, f. 35r-36r [v. 23/10]

AHCB, *Arxiu Notarial*, X.6: Francesc de LADERNOSA, *Fragment de manual, 17-IV-1360/13-XII-1360*, s. n.

Die veneris,^a quarta^b die septembris, anno predicto.^c

Ego Iacobus^d Pérez, de civitate Valentie, nunc autem habitator Barchinone, convenio et promito vobis domine Bartholomeue, uxori Bernardi Aprilis, quondam, civis Barchinone, quod hinc ad unum annum proxime et continue venturum morabor et permanebo vobiscum pro cultore vestro in turri quam vos habetis in parrochia Sancti Gervasii, et alias pro faciendo negotia vestra, licita et honesta,^e tam in dicta turri quam in civitate Barchinone,^f et tam de die quam etiam de nocte, iuxta posse, salvo tamen quod non tenear abluere seu lavare aliquas butas. Promito etiam vobis quod ero vobis et bonis vestris fidelis, legalis, diligens, sollicitus et intentus, de iusto lucro querendo et dampno quolibet evitando. Et quod per dictum tempus a vobis seu a servitio vestro non recedam sine vestri licentia et voluntate. Quod si fecero, dono vobis licentiam liberam et plenum posse quod possitis me capere seu capi facere ubique et fortiare ut per dictum tempus vobis serviam, ut predixi. Promito etiam emendare vobis omnes dies quos in fine dicti temporis vobis falluero seu a servitio vestro me absentavero fuga, infirmitate vel alias quòvis modo. Et restituere et solvere si quid mali culpa mei evenerit vobis seu bonis vestris cum omnibus dampnis, missionibus et interesse factis et sustentis, tam in

iudicio quam extra, ob defectum aliquorum a me vobis supra promissorum. Et pro predictis attendendis firmiter et complendis, obligo vobis me et omnia bona mea, ubique habita et habenda. Et iuro etiam sponte per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia corporaliter a me tacta predicta omnia et singula attendere et complere, tenere et irrevocabiliter observare, et in nullo contrafacere vel venire iure aliquo, causa vel etiam ratione. Et nichilominus presto pro vobis^s homagium ore et manibus iuxta forum Aragonie et constitutiones Cathalonie comendatum Iacobo Arboz, scolari vobiscum comoranti. Et ego^h dicta Bartholomeua, laudans, approbans omnia et singula supradicta ac recipiens vos dictum Iohannem Pérez in cultorem et agricultorem dicte turris, convenio et promitto vobis dicto Iohanni dare vobis pro solidata dicti temporis novem libras monete Barchinone de terno, et providere vobis in comestione et potu, et colere sanum et infirmum ad consuetudinem Barchinone. De qua solidata predicta tenear et promito vobis dare medietatem in medio dicti anni et alteram medietatem in fine dicti anni. Et propter hoc obligo vobis et vestris omnia bona mea, mobilia et immobilia, ubique habita et habenda.

Testes: Raymundus de Orto, civis Barchinone, et Paschasius Esquerdo.

a. veneris *interlineat i escrit damunt iovis tertia ratllat*. - b. quarta *interlineat*. - c. *Segueix ratllat ego Guillelmus de Podio licenciatus in legibus civis Barchinone*. - d. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge*. - e. *Segueix ratllat in*. - f. *Segueix ratllat quam*. - g. pro vobis *interlineat*. - h. *Damunt ego les dues ratlletes de la ferma*.

18

1361, març, 22. Barcelona

Nicolau Otger, fill de Guillem Otger, del castell de Sant Marçal, diòcesi de Barcelona, promet a Jaume Verdaguer, ciutadà de Barcelona, de la casa de l'infant Joan, duc de Girona i comte de Cervera, que durant un any s'estarà amb ell, per tal de servir-lo en el seu mas situat a la parròquia de Sant Vicenç de Sarrià. Nicolau Otger serà proveït en aliments i rebrà una paga de 50 sous.

AHPB, Pere d'OM, *Manuale*, 2-I-1361/2-XI-1361, f. 27r [v. 15/4]

Ego Nicholaus^a Otgerii, filius Guillelmi Otgerii, de castro^b Sancti Marsali, diocesis Barchinone, promito stare vobiscum Iacobo Verdaguerii,^c de domo illustrissimi domini infantis Iohannis, ducis Gerunde et comitis Cervarie,^d cive Barchinone, causa serviendi vobis in quodam manso vestro, quem habetis in parochia Sancti Vincentii de Sariano et in omnibus aliis negotiis, licitis et honestis, a prima^e die aprilis ad unum annum primum venturum et continue *et cetera*. Et quod ero^g bonus, fidelis *et cetera*. Et iurat. Et facit homagium. Ad

hec ego dictus Iacobus^h Verdaguerii teneor tibi providere in cibo et potu et in quin-
quaginta solidis. Et colam *et cetera*.

Testes: Iacobus Egidii, civis Minorise, et Iohannes de Oliveriis, scriptor Bar-
chinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *Segueix ratllat de.* - c. *Segueix ratllat merc.* - d. *de domo ... Cervarie interlineat.* - e. *prima interlineat i escrit damunt presentí ratllat.* - f. *aprilis interlineat.* - g. *ero, al ms. erit.* - h. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.*

19

1361, juliol, 23. Barcelona

Berenguer Capellades, fill de Berenguer Capellades, de la parròquia de Sant Cristòfol de la Granada, diòcesi de Barcelona, promet a Francesc Ermengol, hortolà, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell, per tal de preparar fems, cavar i regar. Berenguer Capellades serà proveït en aliments i rebrà una paga de 60 sous de moneda de Barcelona de tern i un parell de sabates.

AHPB, Pere d'OM, *Manuale*, 2-I-1361/2-XI-1361, f. 63r [v. 15/4]

Ego Berengarius^a Capellades, filius Berengarii Capalades, quondam, de parro-
chia Sancti Christofori de la Granada, diocesis Barchinone, gratis et certa scientia
promito stare vobiscum Francisco Ormengaudi, ortolano et cive Barchinone, a
crastina die ad unum primum nunc venturum, causa multiplicandi *femps*, fodendi
et auriendi aquam, et servire in omnibus aliis negotiis vestris, licitis et honestis.^b
Et promito quod ero bonus, fidelis *et cetera*. Et iuro *et cetera*. Et facio homagium
et cetera. Ad hec ego Francischus^c teneor tibi dicto discipulo providere in cibo et^d
potu, et dare pro tua solidata sexaginta solidos et unum par sotularium. Et colam
et cetera.

Testes: Bartholomeus [...] ^e -ullo et Iohannes de Oliveriis, scriptor.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *honestis, al ms. onestis.* - c. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - d. *Segueix ratllat in se.* - e. *Indiquem amb [...] la part de l'instrument il·legible pel mal estat del protocol que impedeix la lectura de part del cognom.*

1361, agost, 16. Barcelona

Ramon Borrell, del lloc de Palau de Castellet, de la vegueria de Vilafranca, promet a Pere de Bertrallans, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell com a agricultor, per tal de conrear les seves terres i vinyes. Ramon Borrell serà proveït en aliments i rebrà una paga de 8 lliures de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Bonanat RIMENTOL, *Capibrevium notularum sive rogacionum, 16-VIII-1361/3-XII-1361*, f. 1r-v [v. 18/4]

Die lune, sextadecima die mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo primo.

Noverint universi quod ego Raimundus^a Borrelli, de loco de Palacio de Castelleto vicarie Villefranche, gratis et ex certa scientia, a proxime preterito festo Sancte Marie mensis presentis augusti ad unum annum sequentem et completum, promitto stare vobiscum venerabili Petro de Bertrallans, cive Barchinone, pro cultore sive pro pensando terras, vineas, campos et alias possessiones vestras. Promittens vobis quod per totum dictum tempus dicti anni serviam vobis sollicitus et legalis, tam in colendo et pensando dictas terras, vineas, campos et alias possessiones vestras, quam in omnibus negotiis et [...] vestris. Et quod ero vobis patiens, obediens, diligens et intentus et [...] de [...] vestri et bonum vestrum perquirendo et in omnibus [...] die noctuque iuxta posse meum. Et quod dampnum [...] evitabo. Et quod a vobis infra dictum tempus non recedam [...] permissu. Quod si facerem, dono vobis plenum posse quod possitis capi me facere et in vestrum posse reducere. Promitto etiam vobis quod emendabo omnes dies per quos a vobis absens fuero ratione fuge vel infirmitatis aut alias [...] propter mei culpam. Etiam promitto vobis quod emendabo vobis si quod malum aut dampnum, quod absit, vobis aut bonis vestris fecero vel intulero quoquomodo ad cognitionem proborum hominum. Et pro hiis complendis et attendendis, tenendis et observandis, obligo vobis et vestris me et omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda. Et ut predicta maiori gaudeant firmitate, non vi nec dolo set sponte iuro per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia, manibus meis corporaliter tacta, predicta omnia tenere et observare et in aliquo non contrafacere vel venire aliquod iure, causa vel etiam ratione. Et nichilominus ad maiorem omnium firmitatem, facio venerabili Bernardo Ciprers, subbaiulo Barchinone, recipienti nomine domini regis, homagium hore et manibus comendatum^c iuxta usaticos Barchinone et forum Aragonie, in presentia notarii et testium subscriptorum. Ad hec ego Petrus^d Bertrallans, laudans predicta, ut superius continentur, gratis et ex certa scientia, convenio et promitto vobis dicto Raymundo Borrelli quod per totum dictum tempus provide-

bo vobis in cibo et potu, prout vos decet. Et alias colam vos^e sanum et infirmum ad usum et observantiam Barchinone. Etiam promitto vobis quod dabo vobis pro solidata vestra dicti anni octo libras Barchinone, quas dabo vobis infra dictum annum, prout^f merueritis. Et pro hiis complendis, obligo vobis et vestris omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda.

Actum est hoc Barchinone, sextadecima die augusti, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo primo.

Sig+num Raimundi Borrelli, qui hec firmo et iuro ac homagium facio. Sig+num Petri de Bertrallans, predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes huius rei sunt: Raimundus de Valle, faber, civis Barchinone, Bernardus Bover, civis Barchinone, Petrus Urdi et Franciscus Palacii.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur fo ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *Indiquem amb [...] les parts de l'instrument il·legibles pel mal estat del protocol.* - c. - *Segueix ratllat in pre.* - d. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - e. *Segueix ratllat no.* - f. *Segueix una paraula ratllada il·legible.*

21

1362, agost, 10. Barcelona

Saurina, vídua d'Arnau de Noguera, ciutadà de Barcelona, reconeix haver rebut de Guillem Olzina, flequer, i de Pere de Terrers, sabater, ciutadans de Barcelona, marmessors del testament de Pere Guitard, notari de Barcelona, entre d'altres quantitats, 40 sous i 4 diners de moneda de Barcelona de tern, que el seu marit Arnau de Noguera havia esmerçat per despeses de conrear i podar una vinya, situada al territori de Barcelona, al lloc dit Poals.

ACB, Pere BORRELL, *Capibrevium*, 23-III-1362/20-VIII-1362, s. n. [v. 170]

Die mercurii, X die augusti, anno predicto.

Ego^a Saurina^b uxor quondam Arnaldi de Nogaria, fo- [...] ^c -me [...], civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis Guillelmo Ultzina, flaquerio, et Petro de Terreriis, sutori, civibus Barchinone, manumissoribus et executoribus ultimi testamenti discreti Petri Guitardi, quondam, notarii Barchinone, quod solvistis michi bene et plenarie ad meam voluntatem quadraginta solidos et quatuor denarios monete Barchinone, quos dictus maritus meus expendiderat pro dicto defuncto in quibusdam missionibus: videlicet, in fodendo et *podar* quandam vineam que erat dicti defuncti et est in territorio Barchinone, in loco vocato Poals. Item, ex alia

parte solvistis michi quinque solidos quos dictus defunctus dimisit in suo testamento dicto marito meo pro onere manumissorie. Et ideo renuntiando exceptioni non numerate et non solute peccunie et doli, facio vobis nomine predicto de predictis peccunie quantitibus, que sunt in summa quadraginta quinque solidi et quatuor denarii, bonum et perpetuum finem et pactum de non petendo.

Testes: Guillelmus de Serra de Boix, civis Barchinone, et Petrus de Terreriis, scriptor.

a. *Al marge esquerre* clausum traditum. - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - c. *Indiquem amb [...] les parts de l'instrument il·legibles pel mal estat del protocol.*

22

1363, agost, 5. Barcelona

Antoni Fillol, ciutadà de Mallorca, promet a Mateu Adrià, conseller, notari i guardià del segell del rei, que durant un any s'estarà amb ell, per tal de llaurar les terres del seu mas. Antoni Fillol serà proveït en aliments i rebrà una paga de 9 lliures de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Pere BORRELL, *Manual, 13-VI-1363/17-VIII-1364*, f. 24r [v. 13/2]

Ego Anthonius^a Fiyoll, civis Maioricarum, gratis *et cetera*, a die martis proxime ventura, que erit octava die augusti, ad unum annum primum et continue venturum, convenio et promitto vobis venerabili et discreto Matheuo Adriani, consiliario et probo notario tenentique sigilla domini regis, quod^b manebo vobiscum causa^c laurandi in manso vestro, et faciendi omnia et singula que in dicto manso necessaria fuerint, et serviendi vobis in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis, secundum meum posse, die nocteque. Et quod ero vobis fidelis et legalis *et cetera*. Et quod non recedam a vobis *et cetera*. Et quod esmendabo vobis *et cetera*. Et pro hiis obligo vobis et vestris me et omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda. Et iuro. Et nichilominus facio vobis homagium. Ad hec ego Matheus^d Edriani^e, predictus, laudans *et cetera*, convenio et promitto vobis quod per totum dictum tempus providebo vobis in cibo^f et potu. Et quod colam vos^g sanum et infirmum secundum *et cetera*. Et quod dabo vobis pro solidata per totum dictum tempus novem libras monete Barchinone de terno. Et pro hiis *et cetera*.

Testes: Bernardus Augustini, de domo domini regis, Dom- [...],^h civis Barchinone, et Petrus Balagarii, scriptor.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur*

ho (iuravit et fecit homagium) *per a indicar el jurament i l'homenatge*. - b. *quod manca al ms.* - c. *Segueix ratllat faciendi*. - d. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma*. - e. *Edriani, sic al ms.* - f. *cibu, sic al ms.* - g. *colam vos, al ms. conam vobis*. - h. *Indiquem amb [...] les parts de l'instrument il·legibles pel mal estat del protocol*.

23

1363, agost, 11. Barcelona

Berenguer Vicenç, del lloc de Castellnou, diòcesi de Barcelona, promet a Berenguer de Mayans, procurador del monestir de les Predicadores de Barcelona, que durant un any s'estarà al dit monestir, per tal de llaurar i conrear les terres del monestir. Berenguer Vicenç serà proveït en aliments i rebrà una paga de 9 lliures de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Pere BORRELL, *Manual*, 13-VI-1363/17-VIII-1364, f. 26r-bis [v. 13/2]

Die veneris, XII^a die augusti, anno predicto.

Ego Berengarius^a Vincentii,^b de loco de Castro Novo, diocesis Barchinone, per firmam et legalem stipulationem convenio et promito vobis discreto Berengario de Mayans, [...] ^c procuratori manasterii^d sororum predicatricum Barchinone, hic^e quod presens conficitur instrumentum ad unum annum continue venturum, manebo in dicto monasterio causa laurandi et fodendi terras dicti monasterii, et faciendi omnia et singula [...] terris neccessaria fuerint, et quod serviam^f dictum monasterium [...] mandatis vestris, licitis et honestis. Et quod ero fidelis [...] quod non recedam a dicto monasterio absque licentia^g reverend- [...] et vestri, nomine eiusdem. Et quod esmendabo *et cetera*. Et pro hiis complendis obligo me et^h bona mea. Et iuro ac homagium facio. Ad hec ego Berengariusⁱ de Mayans, nomine predicto, [...] ^k quod per totum dictum tempus providebo vobis in cibo et potu. Et quod colam, nomine predicto, sanum et infirmum. Et pro solidata dabo vobis novem^l libras. Et obligo, nomine predicto, bona dicti monasterii.

Testes: Petrus de Monrós, habitator Barchinone, et Petrus de Terreriis, scriptor.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge*. - b. *Segueix ratllat civis*. - c. *Indiquem amb [...] la part del text il·legible pel mal estat del protocol*. - d. *Segueix ratllat fr.* - e. *Sic al ms.* - f. *Segueix ratllat vos*. - g. *Segueix ratllat dicte*. - h. *me et interlineat*. - i. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma*. - k. *Manca al ms. part del text*. - l. *novem interlineat i escrit damunt decem ratllat*.

24

1364, setembre, 16. Barcelona

Guillem de Montagut, oriünd del castell de Tous, reconeix haver rebut de Pere des Bosc, ciutadà de Barcelona, 40 sous i 8 diners per raó de la paga a ell deguda per haver romàs com a agricultor al seu castell de Vilassar.

AHPB, Francesc de LADERNOSA, *Tricesimum secundum capibrevium*, 4-V-1364/4-XII-1364, f. 91r [v. 23/15]

Die lune, XVI^a die septembris, anno predicto.

Ego^a Guillelmus^b de Muntagut, oriundus de termino castris de Tous, confiteor et recognosco vobis venerabili Petro de Boscho, civi Barchinone, quod solvistis michi quadraginta solidos et octo denarios Barchinone, quos michi debebatis pro solidata temporis per quod vobiscum mansi pro agricultore in castro vestro de Vilaçario. Et ideo renuntiando exceptioni non numerate et non solute peccunie, facio vobis de predictis XL solidis et VIII° denariis et de toto eo quod a vobis petere possem ratione servitii per me vobis prestiti per tempus predictum bonum et perpetuum finem et pactum de ulterius non petendo.

Actum est hoc Barchinone.

Testes: Raymundus de Calderiis et Iohannes de Podio.^c

a. *Al marge esquerre clausum traditum.* - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - c. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.*

25

1365, gener, 4. Barcelona

Francesc Soler, fill de Bernat Soler, anaper, de la vila de Sant Celoni, promet a Romeu Mascaró, llicenciat en lleis i paborde de la confraria de Santa Maria de Cardedeu, que durant un any s'estarà amb ell com a servidor seu llaurant les seves terres. Francesc Soler serà proveït en aliments i rebrà una paga de 100 sous de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Guillem de SANT HILARI, *Capbreu*, 20-XII-1364/7-I-1365, f. 22v-23r [v. 20/7]

Die sabbati, quarta die ianuarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX° quinto.

Sit^a omnibus notum quod ego Franciscus^b Soler, filius Bernardi Soler, quon-

dam, anaperii, ville Sancti Celedonii, gratis et ex certa scientia, a proximo instanti festo Epiphanie Domini ad unum annum proxime venturum, promitto morari vobiscum venerabili Romeo Mascaroni, in legibus licentiatu et preposito confratrie Sancte Marie de Carotitulo, pro nuntio et servituali vestro laborando terras et alia utilia et necessaria faciendo, prout decet. Promittens vobis quod per totum dictum tempus serviam vobis, ut predicatur. Et ero vobis fidelis et legalis, patiens, humilis et obediens in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis, die nocteque, iuxta meum posse, comodum vestrum, prout potero, perquirendo et incomodum totis viribus evitando. Et quod infra dictum tempus a vobis non recedam. Quod si fecero, dono vobis plenum posse quod vos vestra propria auctoritate et sine fatica et requisitione mea et alicuius curie et persone possitis me ubique capere et captum in vestrum posse reducere. Et quod emendabo vobis post dictum tempus omnes dies, quibus a vobis absens fuero ratione fuge, infirmitatis aut alias culpa mei. Promitto etiam vobis quod emendabo vobis ad cognitionem proborum hominum, si quod malum vobis seu rebus vestris intulero. Et pro hiis complendis et attendendis, obligo vobis et vestris omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda. Et ut predicta maiori gaudeant firmitate, non vi nec dolo sed sponte iuro per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia, manibus meis corporaliter tacta, predicta attendere et complere et in aliquo non contravenire aliquo iure, causa vel etiam ratione. Et nichilominus ad maiorem firmitatem predictorum facio vobis homagium ore et manibus comandatum in presentia notarii et testium infrascriptorum. Ad hec ego Romeus Mascaroni, predictus, laudans predicta, convenio et promitto tibi dicto Francisco Soler quod per totum dictum tempus providebo tibi in cibo et potu. Et colam te sanum et egrum ad bonam consuetudinem Barchinone. Et dabo tibi pro solidata unius anni centum solidos monete Barchinone de tereno. Et pro hiis complendis, obligo^c tibi omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda.

Actum est hoc Barchinone, quarta die ianuarii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo quinto.

Sig+num Francisci Soler, predicti, qui hec laudo et firmo ac homagium facio. Sig+num Romei Mascaroni, predicti, qui hiis consentio et ea laudo et firmo.

Testes huius rei sunt: Bartholomeus de Morgade, beneficiatus in dicta confratria, et Petrus Francisci, clericus tonsuratus.^d

a. *Al marge esquerre non est in pergameno licet sit liniata.* - b. *Damunt el nom, les abreviatures iur ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - c. *Segueix ratllat vob.* - d. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.*

26

1366, gener, 30. Barcelona

Miquel sa Comalada, de la parròquia de Sant Gregori, diòcesi de Girona, promet a Bernat Jonqueres, notari de la casa del duc, que durant un any s'estarà amb ell com a agricultor. Miquel sa Comalada serà proveït en aliments i rebrà una paga de 6 lliures de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Guillem d'ORTA, *Manual*, 14-I-1366/22-IX-1366, f. 12v [v. 25/1]

Sit omnibus notum quod ego Michael^a ça Comalada, de parrochia Sancti Gregorii, diocesis Gerundensis, gratis *et cetera*, a proxime instanti prima die febroarii ad unum annum ex tunc primo venturum et completum, promitto morari vobiscum discreto Bernardo de Jonqueriis, notario de domo domini ducis, pro cultore et alias pro serviendo vobis in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis. Promittens vobis quod ero legalis *et cetera*. Et quod non recedam *et cetera*. Et quod emendabo vobis omnes dies *et cetera*. Et si quid mali *et cetera*. Et pro hiis complendis, obligo vobis me et omnia bona mea *et cetera*. Et iuro *et cetera*. Ad hec ego dictus Bernardus^b de Ionquerio,^c laudans predicta, promitto providere in cibo et potu et in sotularibus, et dare pro solidata dicti anni sex libras Barchinone. Et colam vos *et cetera*. Et obligo vobis pro hiis omnia bona mea.

Testes: Petrus de Podio,^d frenerius, civis Barchinone, et Anthonius de Solano, scriptor.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - b. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - c. *Sic al ms. per Ionqueriis.* - d. *Segueix ratllat not.*

27

1366, setembre, 16. Barcelona

Bonanat de Poalenques, del terme del castell del Bruc, diòcesi de Barcelona, promet a Ferrer de Maguerola, escrivà del rei, que durant un any, conjuntament amb la seva muller Marguerida i el seu fill Pericó, s'estarà amb ell, per tal de llaurar i conrear les terres de la seva casa de Maguerola, situada a la parròquia de Santa Maria d'Esparreguera, de la qual tindrà cura. Tots seran proveïts en aliments i rebran una paga de 13 lliures i mitja de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Guillem d'ORTA, *Manual*, 14-I-1366/22-IX-1366, f. 242v [v. 25/1]

Ego Bonanatus^a de Puhalenches, termini castri de Brucho, diocesis Barchinone, gratis *et cetera*, a primo venturo festo Sancti Iohannis Evangeliste ad unum annum ex tunc primo venturum et completum, promitto morari una cum Margerita, uxore mea, et Pericono, filio meo, vobiscum venerabili Ferrario de Magerola, domini regis scriptore, pro laborando [...] ^b et bene culturando domum vestram^c de Magerola, sitam in parrochia Sancte Marie de Speragaria, et etiam pro baiulo dicte domus, et alias pro faciendo alia mandata vestra, licita et honesta. Promittens vobis quod ego et dicta uxor mea et dictus filius meus erimus fideles *et cetera*. Et quod emendabo et emendabunt dies *et cetera*. Et quod emendabo si quid mali *et cetera*. Et obligo me et omnia bona mea. Et iuro. Et presto vobis homagium ore et manibus comendatum in presentia testium infrascriptorum. Ad hec ego dictus Ferrarius,^d laudans predicta, promitto vos et dictam uxorem vestram et dictum Periconum, filium vestrum, providere in cibo et potu, et dare pro solidata vestri et dicte uxoris vestre tresdecim libras et mediam Barchinone. Et obligo bona mea *et cetera*.

Testes:^e Petrus Rubioni, Guillelmus Texidor, termini castri de Brucho, et Petrus Carbonelli.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *Indiquem amb [...] les parts de l'instrument il·legibles pel mal estat del protocol.* - c. *Segueix ratllat vr.* - d. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - e. *Segueix ratllat Pro.*

28

1367, juliol, 6. Barcelona

Bernardó Gori, del lloc de Mont-roig del Camp de Tarragona, promet a Bernardó de Coll, fill de Bernat de Coll, que durant un any s'estarà amb ell, per tal de servir-lo i per llaurar i conrear les terres de la seva torre o mas dit Coll de la Salada. Bernardó Gori serà proveït en aliments i rebrà una paga de 6 lliures.

AHPB, Pere MARTÍ, *Llibre XII, 6-II-1367/15-X-1367*, f. 46r [v. 17/11]

Sit omnibus notum quod ego Bernardus^a Gorini, de loco de Munt Rog Campi Terrachone, a presenti die usque ad unum annum primo venturum promitto stare vobiscum Bernardono de Colle, filio Bernardi de Colle, quondam, pro servitore vestro, et pro laborando et pensando in turre sive terra vestra *Colle de la Salada*, et pro faciendo omnibus negotiis vestris aliis.^b Et ibo ad illas partes sive loca quibus vos ibitis vel me mittere volueritis. Et perquiram vobis et vestris bonum et utilitatem vestram et rerum vestrarum et dampnum totis viribus^c evitabo. Et si forsan a vobis vel vestris infra dictum tempus recessero vel malum aliquod vobis fecero, possitis me ubique capere seu capi facere et me^d in vestrum posse reducere sine fati-

cha et requisitione alicuius curie seu perssone. Et post terminum emendabo vobis et vestris omnes dies quibus a vobis vel vestris absens fuero racione fugue, infirmitatis vel modis aliis propter culpam mei. Et restituam vobis quicquid mali vobis vel vestris fecero. Et pro hiis complendis obligo vobis et vestris me in persona et omnia alia bona mea, habita et habenda. Et eciam iuro sponte in animam meam per Dominum Deum et eius sancta^e quatuor Evangelia, manibus meis corporaliter tacta, predicta tenere, attendere et complere et in aliquod non contrafacere vel venire aliquo iure, causa vel eciam racione. Ad hec ego B- [...].^f Fecit homagium sub pena X librarum, de qua habeat curia domini regis medietatem et vos aliam medietatem. Et dabo comestionem et potum et pro solidata VI libras [...].^g

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma, i l'abreviatura hom (fecit homagium) per a indicar l'homenatge.* - b. *Sic al ms.* - c. *Segueix ratllat evitando.* - d. *Segueix ratllat reducere.* - e. *sancta, al ms. sanca.* - f. *Manca al ms. la resta de l'instrument. El que segueix està escrit al marge inferior com una nota per a l'escrivent.* - g. *Manquen també els testimonis.*

29

1367, agost, 30. Barcelona

Guillem Ermengol, la seva muller Constança i llur fill Pericó prometen a Bertran de Pinós, protonotari del duc, que durant dos anys s'estaran al seu mas dit Montalegre, per tal de conrear les seves terres com cal en l'agricultura, i tenir-ne cura de la casa. Guillem, Constança i Pericó seran proveïts en aliments i rebran una paga de 15 lliures.

AHPB, Francesc de LADERNOSA, *Manual*, 29-X-1366/II-IX-1368, f. 64r [v. 23/2]

Nos Guillelmus^a Ermengol et Constancia, uxor eius, ac Periconus, eorum coniugum filius, nos et quilibet nostrum insolidum, convenimus et promittimus vobis venerabili Bertrando de Pinós, illustrissimi domini ducis prothonotario, quod ab VIII^a die mensis septembris ad duos annos proxime et continue venturos,^b morabimur vobiscum in domo vestra vocata *Muntalegra* pro cultivando^c et tenendo ipsam bene et prout decet in agricultura, et alias pro serviendo vobis in omnibus bene et complete *et cetera*. Ad hec ego dictus Bertrandus de Pinós promitto vobis, dictis coniugibus et Pericono, dare vobis pro solidata vestra pro quolibet anno quindecim^d libras. Et quod providebo vobis in victu. Et alias colam vos sanum et egrum^e iuxta constitutiones Cathalonie generales.

Testes: Petrus Sabaterii, magister monete civitatis Maioricarum, Iacobus Rocha, de eadem civitate, et Petrus Vives, scriptor.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *ab VIII^a ... continue venturos interlineat.* - c. *Segueix ratllat ipsam.* - d. *Segueix ratllat dr.* - e. *Sic al ms.*

30

1369, gener, 8. Barcelona

Nicola, grec, que havia estat esclau de Nicolau sa [...] reconeix haver rebut de na Elisenda, muller del seu antic propietari, 8 lliures per haver romàs durant un any al seu mas o torre situat a la parròquia de Sant Vicenç de Sarrià, per tal de custodiar i conrear les seves terres.

AHPB, Guillem de SANT HILARI, *Sexagesimum tercium capibrevium notularum*, 16-I-1369/11-VI-1369, f. 5v [v. 20/10]

Octava die ianuarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX° nono.

[..]^a ego Nichola,^b grecus, liber, qui fui servus venerabilis Nicholai ça [...] confiteor et recognosco vobis venerabili domine Elicsendi, uxori dicti venerabilis [...] quondam, tutrici testamentarie Iohannete, pupille filie vestre et dicti [...] michi bene et plenarie ad meam voluntatem omnes illas octo libras, quas predicto nomine michi solvere tenebamini ratione solidate mee unius anni nunc [...] steti in manso sive turri, quem seu quam vos predicto nomine habetis in parrochia Sancti Vincentii de Sarriano, pro custodiendo et colendo terras et possessiones. Et ideo renuntiando excepcioni non numerate et non solute peccunie et doli, ratione premissorum facio vobis et dicte pupille fieri et tradi de predictis octo libris presens apoche instrumentum.

Actum est hoc Barchinone, vicesima octava die ianuarii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o LX° nono.

Sig+num Nichole, predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes huius rei sunt: Guillelmus de Turri, sutor, et Anthonius sa Plana, scriptor Barchinone.^c

a. *Indiquem amb [...] la manca d'una part de l'instrument per estrip del full del protocol.* - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - c. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.*

31

1369, març, 8. Sant Andreu de Palomar

Guillem Melero, oriünd de Tarazona, promet a Guillem Arnau de Terrés, ciutadà de Barcelona, i a la seva muller Isabel, que durant un any s'estarà amb ells, per tal de conrear les seves terres i possessions. Guillem Melero serà proveït en aliments i rebrà una paga de 13 lliures.

AHPB, Llorenç de ROCA, *Liber sive prothocollum*, 13-IX-1368/7-V-1369, f. 100v-101r i cèl·lula [v. 31/5]

Ego Guillelmus^a Melero, oriundus Terrassone, a presenti die qua presens conficitur instrumentum ad unum annum primo et continue venturum,^b mitto et affirmo et promitto stare vobiscum Guillelmo^c Arnaldo de Terrés,^d cive^e Barchinone, et domina Isabelle, uxore dicti Guillelmi^f Arnaldi Terrés, ratione videlicet colendi terras et possessiones vestras, et alias ad serviendum vobis in omnibus mandamentis licitis et honestis, de die et de nocte, secundum posse. Promitto vobis et cuilibet quod per totum dictum tempus *et cetera*. Et ero fidelis *et cetera*. Et possitis capere *et cetera*. Et quod emendabo dies *et cetera*. Et si quod malum *et cetera*. Et obligo omnia bona *et cetera*. Et iuro *et cetera*. Ad hec nos dictus Guillelmus^g Arnaldi et^h Isabel,ⁱ uxor sua,^k laudantes predicta *et cetera*, convenimus et promittimus vobis dicto Guillelmo Melero quod per totum dictum tempus providebo^l vos^m in cibo et potu sufficienter. Et colamⁿ *et cetera*. Et dabimus vobis pro solidata dicti temporis XIII° libras, videlicet medietas in festo Sancte Marie mensis septembris et alia medietas in fine dicti temporis. Et obligamus videlicet^o omnia bona.

Testes: Berengarius Paschal, oriundus Minorise, Franciscus Closa, ville Berge, ac Narcisius Maya, scriptor.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur* (iuravit) *per a indicar el jurament.* - b. *Segueix ratllat ni.* - c. *Guillelmo interlineat.* - d. *Segueix ratllat d.* - e. *cive, al ms. civis.* - f. *Guillelmi interlineat.* - g. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - h. *Segueix ratllat Isi.* - i. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - k. *Segueix ratllat conve.* - l. *providebo, per providebimus.* - m. *Segueix ratllat p.* - n. *colam, per colemus.* - o. *Segueix ratllat ego dicta Isabel uxor meum sponsalitiu et omnia bona mea habita et habenda et ego.*

32

1370, agost, 31. Barcelona

Berenguer Albinyana, oriünd de Vilafranca, promet a Bernardó Coll, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell com a agricultor a la seva torre

o mas dit Coll de la Salada. Berenguer Albinyana rebrà una paga de 9 lliures i 10 sous de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Pere MARTÍ, *Llibre comú*, 3-XII-1363/6-XI-1371, f. 17r [v. 17/6]

Die sabbati, XXXI^a et ultima die augusti, anno predicto.

Ego Berengarius^a Albinyana, oriundus Villefranche Penitensis, a presenti die usque ad unum annum primo venturum, promito stare vobiscum Bernardono de Colle, civi^b Barchinone, pro laborator^c vestro in turre Colle *de la Salada*, et [...] ^d - nendis aliis servitoribus vestris, Et ero [...] sub pena centum solidorum, de qua adquiratur vicarius Barchinone vel illa curia que de predictis executionem faciet, medietas et vos alia medietas.^e Et iuro.^f Et obligo^g me et bona mea. Ad hec ego Bernardonus de Colle, consentiens, dabo tibi per totum dictum tempus et pro solidata vestra IX libras X solidos Barchinone, quas solvam vobis [...]. Et obligo bona mea.

Testes: Berengarius [...] et Thomas Luppeti [...].

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - b. civi, *per cive.* - c. laborator, *per laboratore.* - d. *Indiquem amb [...] la part del text de l'instrument il·legible pel mal estat del protocol.* - e. *Sic al ms.* - f. *Segueix ratllat ad hec ego.* - g. *Segueix ratllat bon.*

33

1371, desembre, 13. Barcelona

Domènec [...], del lloc de Matavella, promet a Bernardó de Coll, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell, per tal de tenir cura del mas o torre dit Coll de la Salada i per tal de tragar de Barcelona al dit mas. Domènec serà proveït en aliments i rebrà una paga de 9 lliures.

ACB, Pere BORRELL, *Manuale*, 6-V-1371/23-VIII-1372, s. n. [v. 109]

Dominicus^a [...],^b de loco de Mata Veyla, gratis *et cetera*, a presenti die qua presens conficitur instrumentum ad unum annum primum venturum promitto stare vobiscum Bernardono de Colle, cive Barchinone, pro serviendo in omnibus mandatis *et cetera*, et pro pensando de *La Salada*, et traginando sive [...] -trando de civitate Barchinone ad dictum locum de *La Salada et cetera*. Promittens vobis quod per totum dictum tempus ero vobis patiens *et cetera*. Et quod non recedam *et cetera*. Et quod [...] si quod malum vobis seu bonis vestris fecero [...] culpa in bonis vestris *et cetera*. Et pro hiis obligo [...]. Et facio homagium *et cetera*. Et hec iuro ad sancta Dei quatuor Evangelia *et cetera*. Et ego dictus Bernardonus^c promitto vobis

dare pro solidata dicti temporis novem libras Barchinone. Et providebo vos in [...]. Et quod colam vos sanum et infirmum *et cetera*. Et pro [...] bona mea *et cetera*.

Testes: [...] Rogerii, Bonanatus de Colle [...] Anthonius Bellver, scriptor.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur ho per a indicar el jurament i la ferma.* - b. *Indiquem amb [...] les parts de l'instrument il·legibles pel mal estat del protocol.* - c. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.*

34

1372, gener, 27. Barcelona

Ramon Fuster, oriünd i habitant del lloc de Torroja, diòcesi d'Urgell, i la seva muller Elisenda, prometen a Jaume Agustí, doctor en Lleis, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estaran amb ell, per tal de servir-lo, en la seva torre o mas que té a Montjuïc, prop de la capella de Sant Bertran, i també a la ciutat de Barcelona. Ramon Fuster conrearà i tindrà cura de les terres i possessions del dit mas i rentarà les bótes de vi. Elisenda farà de minyona a la casa.

AHPB, Berenguer ERMENGOL, *Llibre comú, 29-IX-1371/24-III-1372*, f. 94v-95r [v. 34/4]

Die martis, XXVII^a die ianuarii, anno predicto.

Ego Raymundus^a Fusterii, oriundus et habitator loci de Torroge, diocesis Urgellensis, et ego Elicsendis, eius uxor, gratis et ex certa scientia promittimus stare vobiscum venerabili et discreto Iacobo Augustini, legum doctore, cive Barchinone, hinc ad unum annum primum venturum pro serviendo vobis in turri vestra, quam habetis in Monte Iudaico, prope capellam Sancti Bertrandi, et etiam in civitate Barchinone et alibi: scilicet ego dictus Petrus in fodiendo honores et possessiones dicte turris et pensando eosdem honores et possessiones et levando vasa vinaria eiusdem [...]^b

Testes: Petrus Cerverissa, causidicus, Bartholomeus Natalis, dicti loci Torroge, et Guillelmus Coscoy, ville Oulesie Montisserrati.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma. Hom podrà observar l'alternança Raymundus i Petrus per a la mateixa persona, perquè així es troba al ms.* - b. *Indiquem amb [...] la part de l'instrument que no va ser copiada al protocol.*

1374, gener, 30. Barcelona

Bernat Bertran, oriünd del lloc de Torà, diòcesi d'Urgell, promet a Margarida de Cardona, vídua del noble Pere de Cardona, que durant un any s'estarà amb ella a la torre o mas que té sobre el carrer dels Orbs de la ciutat de Barcelona, per tal de custodiar la torre, conrear les terres i tenir cura de les vinyes i els arbres. Bernat Bertran podrà absentar-se durant tot el mes de juny per anar al seu poble, i també ho podrà fer per Pasqua de Resurrecció durant 15 dies, i per la festa de Sant Miquel durant uns altres 15 dies. Bernat Bertran serà proveït en aliments i rebrà una paga de 8 lliures de moneda de Barcelona de tern.

ACB, Pere BORRELL, *Capbreu, 15-XII-1373/I-II-1374*, f. 121r [v. 194]

Sit^a omnibus notum quod^b ego Bernardus^c Bertrandi, oriundus loci de Thorà, diocesis Urgellensis, gratis et ex certa scientia^d convenio et promitto vobis domine Margarite de Cardona, presenti, uxori nobilis Petri de Cardona, quondam, quod a prima die dominica Quadragesime proxime instantis, que erit nonadecima dies mensis febroarii proxime venientis, ad unum annum continue sequentem morabor vobiscum in turri vestra, quam habetis supra vicum *dels Orbs* civitatis Barchinone, pro custodiendo ipsam et pro culturando seu laborando et alias curando arbores, plantas, vineam et terras ipsius turris, et pro serviendo vobis alias in predictis et in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis, die noctuque, pro posse meo, per totum dictum tempus, per modum subscriptum. Promitto etiam vobis quod ero vobis fidelis et legalis et pro comodo vestro diligens et intentus. Et quod vobis et vestris nullum dampnum inferam seu inferri faciam ac consentiam, ymmo ipsum pro viribus meis evitabo. Et quod non recedam seu fugiam a servitio vestro per totum dictum tempus. Quod si fecero, possitis me, ubicumque volueritis, capere et capi facere et in posse vestro reducere. Et nichilominus restituum et restitui faciam vobis si quid mali culpa mei vobis ac bonis vestris intulero quovis modo et omnes missiones et expensas occasione predicta fiendas. Necnon emendabo vobis omnes dies quos in servitio vestro defecero tam ratione fuge mee quam infirmitatis quam alias quomodocumque. Salvo tamen et michi retineo quod per totum mensem iunii dicti anni possim facere, cum victu tamen meo, mea negotia et ire ad patriam meam, et etiam per quindecim dies post festum Pasche Resurrectionis Domini, et per alios^e quindecim post festum Sancti Michaelis dicti anni immediate sequentes. Vos vero teneamini michi dare et solvere infra dictum annum pro solidata mea ipsius anni octo libras monete Barchinone de terno, quitios ab omnibus missionibus. Et nichilominus providere michi in cibo et potu. Et colere me egrum et sanum iuxta consuetudinem Barchinone et prout de vobis confido. Et pro hiis complendis et attendendis, obligo vobis me et omnia bona mea, mobilia

et immobilia, habita et habenda. Et ut predicta etiam maiori gaudeant firmitate, iuro sponte per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia, manibus meis corporaliter tacta, predicta omnia et singula attendere et complere et in aliquo non contrafacere vel venire aliquo iure, causa vel etiam ratione. Et nichilominus homagium presto ore et manibus discreto Iacobo Ceba, de domo vestra, pro vobis et de mandato vestro recipienti. Ad hec^f nos Margarita^g de Cardona, predicta, laudantes, approbantes omnia et singula supradicta et eisdem omnibus et singulis expresse consentientes, prout melius et plenius superius continetur, convenimus et promittimus vobis dicto Bernardo Bertrandi quod dabimus et solvemus vobis octo libras pro solidata dicti anni infra ipsum annum. Et quod providebimus vobis in cibo et potu. Et colemus vos egrum et sanum ad consuetudinem Barchinone et prout vobis decet. Et pro hiis complendis et attendendis, obligamus vobis omnia bona nostra, mobilia et immobilia, habita et habenda. Insuper convenimus et promittimus vobis quod predicta omnia tenebimus et complebimus et observabimus et in aliquo non contrafaciemus vel veniemus aliqua ratione. Hec igitur que dicta sunt, facimus, paciscimur et promittimus nos dicti Bernardus et Margarita nobis ad invicem, quatenus a nobis dicta sunt,^h et vobis etiam notario infrascripto, tanquam publice persone, pro nobis et utroque nostrum et pro aliis etiam personis, quarum interest et intererit, recipienti et paciscenti ac etiam legitime stipulanti. Et volumus de predictis posse fieri et tradi utrique nostrum unum publicum instrumentum per notarium infrascriptum.

Actum est hoc Barchinone.

Testes: Thomas Gircasii, Iacobus de Minorisa et Iacobus Aldomar, scriptores.

a. *Al marge esquerre* clausum traditum unum. - b. Sit omnibus notum quod *interlineat*. - c. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma*. - d. gratis et ex certa scientia *interlineat*. - e. *Segueix ratllat x*. - f. *Segueix ratllat ego*. - g. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma*. - h. *Segueix ratllat a*.

36

1375, abril, 23. Barcelona

Ramon Caixalós, agricultor i traginer, ciutadà de Barcelona, i Teresa Àlvarez de Haro pacten les condicions de treball de Ramon Caixalós com a hortolà: durant un any, Ramon Caixalós cavarà, plantarà i sembrarà l'hort que es troba dins l'alberg on viu Teresa Àlvarez de Haro, la qual donarà les llavors i els fems al dit Ramon i aquest posarà la resta per al conreu de l'hortalissa. Ramon Caixalós tindrà cura del safareig o bassa del dit hort per a poder regar i Teresa Àlvarez de Haro tindrà en condret la sènia i el seu aparellament. Ramon Caixalós no podrà tocar res de l'hortalissa i dels fruits de l'hort sense permís

de na Teresa. Ramon Caixalós rebrà una paga de 8 lliures i mitja de moneda de Barcelona de tern, de les quals rep ara quatre florins.

ACB, Pere BORRELL, *Capibrevium*, 2-IV-1375/30-VII-1375, s. n. [v. 197]

In^a nomine Domini. Noverint universi quod ego Theresia^a Álvarez Haro, ex una parte, et ego Raymundus^c Caxalós, cultor sive traginerius, civis Barchinone, ex altera, confitemur et recognoscimus nobis ad invicem, scilicet una pars alteri, quod pacta et conventiones, infra scriptis capitulis contengunt,^d fuerunt inhite et convente inter nos dictas partes. Tenores vero dictorum capitulorum tales sunt:

És avengut entre la nobla madona Theresa Àlvarez de Haro, de una part, e en Ramon Caxalós, laurador o traginer de Barchinona, de la altre, en la forma següent:

Primerament, lo dit Ramon Caxalós promet que, del primer die de maig primer vinent a any lavors següent, pensarà et conrarà, cavarà e plantarà e sembrarà l'ort lo qual és dins lo alberch on la dita madona Theresa ara stà, a costa e massions del dit Ramon, ço és, de tot ço qui necessari serà dins lo dit temps de I any al dit ort e a ortalisa de aquell, exceptat que la dita madona sia tenguda de donar ed administrar al dit Ramon planter, lavor e fems necessàries dins lo dit temps al dit ort.

Item, que-ll dit Ramon sia tengut de complir o fer complir a ses massions totes e aytantes vegades com mester serà, per tal forma que la ortalisa del dit ort menys no valla, lo safareig del dit ort, per lo qual la dita orta sia puxa regar;^e que la dita madona sia tenguda [...]f -ulles a messions sues, o d'aquell da qui és lo dit alberch e ort, de tenir en condret la cènia del dit ort et aparellaments d'aquella.

Item, promet lo dit Ramon que en res per colpa sua en lo dit ort a plantar, sembrar, reguar et cavare, en ço que necessari serà a aquell, deffeliment alcun no aurà en menys en res valrà. Et si lo contrari ere, promet de pagar e restituir a la dita madona tot ço e quant de dampnatge hi hagués donat, a conaguda de II ortolans o lauradors, dels quals les dites parts se avendran. E encara promet et jura lo dit Ramon que en res de la ortalisa e fruits dels arbres del dit ort no pendrà ne tocarà [...] cap de portar-se'n sens licència de la dita madona.

Item, la dita madona, part ço que demunt a donar-li à, li dóna e donar-li promet VIII lliures e miga de moneda Barchinona^h per lo dit any ell continuant en ço que necessari serà dins lo dit any en lo dit ort e ortalisa de aquells, les quals li pagarà en aquests tèrmens o pagues: ço és, de present IIII florins d'or d'Aragó, e en la festa de Madona Santa Maria del mes d'agost primer vinent sinch florins, e lo romanent a compliment de VIII lliures e miga per tot lo mes d'abril lavors següent.

E ço promet de fer quascuna part e complir, segons que damunt és contengut, sots obligació de lurs béns. E lo dit Ramon o jura als sants IIII^{or} Evangelis.

Item, lo dit Ramon ferma carta de comanda pura a la dita madona: quaranta quatre sòlidos per rahó dels quatre florins, que de present li presta. Item, àpocha de aquells.

Item, volen les dites parts que de les coses demunt dites se puxen fer aytantes cartes públiques com necessàries seran ne quascuna de les parts volran per lo notari devall scrit.

Et ideo nos dicte partes, laudantes, approbantes, ratificantes et confirmantes supradicta capitula et omnia et singula in eis contenta, gratis et ex certa scientia convenimus et promittimus nobis ad invicem, videlicet una pars alteri, quod predicta omnia et singula in dictis capitulis contenta et expressata attendemus et complebimus, tenebimus et observabimus et in aliquo non contraveniemus aliquo iure, causa vel etiam ratione. Et pro predictis omnibus et singulis complendis et attendendis, tenendis et observandis, obligamus nobis ad invicem, videlicet una pars alteri, omnia bona nostra, mobilia et immobilia, habita et habenda. Et etiam non vi nec dolo sed sponte iuro ego dictus Raymundus per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia, manibus meis corporaliter tacta, predicta omnia et singula attendere et complere, tenere et observare et in aliquo non contrafacere aliquo iure, causa vel etiam ratione. Hec igitur, que dicta sunt, facimus, paciscimur et promittimus nos dicte partes, videlicet una pars alteri et nobis ad invicem et vobis etiam notario infrascripto, tanquam publice persone, pro utraque parte et pro aliis etiam personis, quarum interest et intererit, recipienti et paciscenti ac etiam legitime stipulanti. Et volumus nos dicte partes quod de [...] utrique parti nostrum tot quotⁱ voluerimus et petierimus publicum instrumentum et publica instrumenta per notarium infrascriptum.

Actum est hoc Barchinone, XXIII die aprilis, anno a nativitate Domini M^o CCC LXX quinto.

Sig+num nostri Theresie Álvarez de Haro, que hec laudamus et firmamus. Sig+num Raymundi Caxalós, predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes: discretus Anthonius Bellver, notarius Barchinone, Gonzalvis Taix Diayz, diocesis Segobiensis, et Periconus Rubei, scriptor.

a. Al marge esquerre, text il·legible. - b. Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma. - c. Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma, i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament. - d. infra scriptis capitulis contengunt sic al ms. - e. regar, al ms. rogar. - f. Indiquem amb [...] les parts del text il·legibles pel mal estat del protocol. - g. Segueix repetit de. - h. Sic al ms. - i. quot, al ms. quod.

37

1375, maig, 12. Barcelona

Berenguer Sabater, fill de Berenguer Sabater, sastre, ciutadà de València, promet a Domènec de Massasal, pregoner de Barcelona, que s'estarà amb ell com a servidor conreant-li les vinyes.

AHPB, Berenguer ERMENGOL, *Llibre comú, 11-IV-1375/10-IX-1375*, f. 27r-v [v. 34/6]

Sit omnibus notum quod ego Berengarius^a Sabaterii, filius Berengarii Sabaterii, quondam, sartoris, civis Valentie, gratis et ex certa scientia, a primo venturo festo Sancti Iohannis mensis iunii ad duos annos primos venturos, convenio et promitto stare vobiscum Dominico Maçasal, precone Barchinone, pro nuntio vestro et causa serviendi vobis fodendo vobis vineas vestras, et alias [...].^b

Testes huius rei sunt: Raymundus Mathoses, Iohannes de Podio et Petrus Badia, scriptores, cives Barchinone.

a. Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur homagium (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge. - b. La resta de l'instrument no va ser copiada al protocol.

38

1375, octubre, 22. Barcelona

Guillem Oller, de la vila de Caldes de Malavella, promet a Bernat de Coll, fill de Bonanat de Coll, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell com a hortolà. Guillem Oller rebrà el pa i 4 diners pel companatge i el vi i una paga de 8 lliures i 9 sous.

AHPB, Pere MARTÍ, *Llibre comú, 22-V-1375/23-X-1375*, f. 138v-139r [v. 17/20]

Sit omnibus notum quod ego Guillelmus^a Ollerii, de villa Calidarum [...].^b - veyá, a presenti die usque ad unum annum primo venturum, promitto stare vobiscum venerabili Bernardo de Colle, filio venerabilis Bonanati de Colle, civis Barchinone, pro ortolano et pro faciendis omnibus aliis negotiis [...].^c Dabo vobis panem et III^{or} denarios pro *companatge* et *per vi*, pro solidata VIII libras X solidos. Et facio homagium sub pena C solidorum. Solidatam solvam vobis de III in tres menses.

Testes huius rei sunt: Iohannes Tardiu, scutifer dicti venerabilis Bernardi de Colle, et Iohannes Serradelli, sutor, cives Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - b. *Indiquem amb [...] la part de l'instrument il·legible pel mal estat del protocol.* - c. *La resta de l'instrument no va ser copiada al protocol. El que segueix es troba escrit al marge inferior com a minuta per a una posterior redacció de l'instrument.*

39

1376, gener, 5. Barcelona

Pere Roca, habitant de Tarragona, promet a Bartomeu de Puig, jurista, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell per tal de servir-lo en el seu mas. Pere Roca serà proveït en aliments i rebrà una paga de 8 lliures de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Francesc de RELAT, *Manual, 12-I-1376/3-IV-1376*, f. 2v [v. 27/2]

Die martis, XV^a die mensis ianuarii, anno predicto.

Ego Petrus^a Rocha, habitator Therracone, a presenti die usque ad unum annum nunc proxime venturum, promitto stare vobiscum venerabili et discreto Bartholomeo de Podio, iurisperito, cive Barchinone, causa serviendi in quodam manso vestro et alias serviendi vobis in omnibus licitis et honestis. Promitto bonus^b esse. Et non recedam. Et si quid mali *et cetera*. Et obligo me. Et facio homagium^c Petro Medici, scriptori infrascripto. Et iuro. Vos vero teneamini providere me in cibo et potu, et custodire sanum et infirmum ad usum et consuetudinem Barchinone, et dare pro solidata octo libras monete Barchinone.

Testes: Berengarius Sala et Petrus Medici, scriptor Barchinone.

a *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur et ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *bonus sic al ms.* - c. *Segueix ratllat iuro.*

40

1379, febrer, 11. Barcelona

Antoni Mir, oriünd de la ciutat de Mallorca, i Pere Basset, oriünd del lloc de Curatig, regne de Mallorca, prometen a Antoni de Mora, donzell, domiciliat al reg-

ne de Mallorca, que s'estaran amb ell, per tal de llaurar i conrear les seves terres i possessions al regne de Mallorca. Antoni Mir i Pere Basset seran proveïts en aliments. Antoni Mir rebrà una paga de 15 lliures en moneda de reials de Mallorca i Pere Basset rebrà 11 lliures.

ACB, Pere de COLL, *Plec de fragment de manual i llibre, 1378-1379*, f. 2r-v [v. 259]

Die veneris, XI^a die febrearii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX° nono.

Noverint^a universi quod nos Anthonius^b Mir, oriundus civitatis Maioricarum, et Petrus^c Basset, oriundus loci de Curatig regni Maioricarum, gratis et ex certa scientia, a medio presentis^d mensis febrearii ad unum annum tunc primo et continue venturum, mittimus et afirmamus nos ac promittimus stare vobiscum venerabili Anthonio de Mora, domicello, domiciliato in dicto regno Maioricarum, pro colendo^e, fodiendo^f et laborando^g terras, honores et possessiones^h vestras in dicto regno Maioricarum,ⁱ et alias pro faciendo omnia mandata vestra, licita et honesta. Promittentes vobis quod per totum dictum tempus stabimus vobiscum^k et erimus vobis boni, fideles, legales, humiles, patientes et^l obedientes omnibus mandatis vestris, licitis et honestis, die noctuque, iuxta nostrum posse, perquirendo vobis et bonis vestris omne comodum omneque dampnum pro viribus evitando. Promittimus etiam vobis^m quod infra dictum tempus a vobis seu a servitio vestroⁿ non recedemus absque^o licentia vestra petita et obtenta. Quod si faceremus,^p damus vobis plenum posse quod vestra propria auctoritate et sine licentia et faticha alicuius curie seu persone^q possitis nos ubique capere seu capi facere et in posse vestro reducere et cogere nos et utrumque nostrum quod per dictum tempus serviamus vobis.^r Promittimus inquam vobis quod infra dictum tempus uterque nostrum emendabit^s vobis omnes dies^t quibus a vobis^u absens^v fuerit^w ratione fuge, infirmitatis aut alias culpa nostrum.^x Et quod solvemus et emendabimus vobis et vestris ad vestrum et eorum voluntatem vel saltem ad cognitionem proborum hominum,^y si quid mali,^z dampni vel nocimenti vobis^{ab} seu bonis vestris fecerimus aut intulerimus quovis modo, et omnes etiam missiones, dampna et interesse, si quas vel si que vos^{ac} vel vestros oportuerit facere vel modo aliquo sustinere culpa seu occasione^{ad} nostri.^{ae} Super quibus omnibus et singulis credatur et credi volumus vobis et vestris plano et simplici verbo vel saltem solo simplici iuramento vestro.^{af} Quod iuramentum vobis et vestris nunc pro tunc deferimus et pro delato^{ag} penitus haberi volumus ex pacto,^{ah} nullo alio probationum genere requisito. Renuntiantes quantum ad hec legi sive iuri dicenti quod deferens alicui iuramentum ante sui prestationem potest ipsam delationem revocare, et omni alii iuri, rationi vel consuetudini contra hec repugnantibus. Et pro hiis complendis et attendendis, tenendis et observandis, obligamus vobis et vestris nos personaliter et^{ai} omnia bona nostra, mobilia et immobilia, habita et habenda. Et ut predicta omnia et singula maiori gaudeant firmitate, non vi nec dolo sed sponte iuramus per Dominum Deum et

eius sancta quatuor Evangelia, manibus nostris corporaliter tacta, predicta omnia et singula attendere et complere, tenere et observare, et^{ak} in aliquo non contrafacere vel venire aliquo iure, causa vel etiam ratione. Ad uberiolem firmitatem predictorum facimus et prestamus^{al} vobis dicto venerabili Anthonio de Mora^{am} homagium ore et manibus comendatum,^{an} ita quod si contra predicta vel aliqua de predictis fecerimus vel venerimus quoquomodo, quod simus^{ao} proditores, periuri et bausatores, seu ille nostrum^{ap} qui contrafecerit sit confestim periurus, proditor^{aq} et bausator,^{ar} sic quod non possimus nos seu ille nostrum qui contrafecerit non possit se^{as} excondire per batalliam, per parem vel similem vel per aliquod genus armorum. Immo sola hostencio huius publici instrumenti convincat nos seu illum^{at} nostrum qui contrafaceret et pro convictos habeamur seu habeatur^{au} apud dominum regem, prelatos, barones, comites, vicecomites et civitatenses et alias quascumque personas, cuiuscumque preheminentie seu status existant. Nos enim gratis et ex certa scientia renuntiamus quantum ad hec cuilibet legi sive iuri, usui, usatico, consuetudini et foro, quibus vel eorum aliquo caveatur quod proditorem seu bausiam possit quis per batalliam seu aliquod^{av} genus armorum vel alias quomodolibet excusare, et omni alii iuri, rationi et consuetudini contra hec repugnantibus.^{aw} Ad hec ego dictus^{ax} Anthonius de Mora, consentiens supradictis, promitto vobis dictis Anthonio Mir et Petro Basset dare per totum dictum tempus comestionem et potum^{ay} condecenter. Et dare vobis dicto Anthonio por solidata vestra dicti anni quindecim libras monete regalium minorum Maioricarum,^{az} et vobis dicto Petro Basset pro solidata vestra undecim libras dicte monete. Quas solidatas solvam et solvere promitto utrique vestrum iuxta modum predistinctum, videlicet^{ba} de tribus in tribus mensibus utrique vestrum quantitatem vobis contingentem^{bb} pro rata temporis preteriti^{bc} pro dicta solidata.^{bd} Et pro hiis complendis^{bc} et attendendis, obligo vobis et vestris omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda. Hec igitur omnia et singula supradicta facimus, paciscimur et promittimus nos dicti Anthonius Mir et Petrus Basset, ex una parte, et ego dictus Anthonius de Mora, ex parte altera, scilicet utraque pars nostrum a se dicta et promissa alteri^{bf} ad invicem, necnon et notario infrascripto, tanquam publice persone, pro utraque parte nostrum et pro aliis etiam personis, quorum interest et intererit, recipienti et paciscenti ac etiam legitime stipulanti.^{bg} Et^{bh} volumus nos dicti contrahentes quod de hiis fiant duo publica consimilia instrumenta,^{bi} quorum unum utrique parti nostrum tradatur^{bk} per notarium infrascriptum.

Actum est hoc Barchinone, undecima die febroarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o septuagesimo nono.

Sig+num Anthonii Mir. Sig+num Petri^{bl} Basset, ^{bm} iurantium. Sig+num Anthonii de Mora, predictorum, qui hec laudamus, concedimus et firmamus ac etiam nos dicti Anthonius Mir et Petrus Basset dictum homagium, ut predicatur, prestamus.

Testes huius rei sunt:^{bn} Antonius Scarat, de civitate Maioricarum, Petrus Gibert, Petrus Torrella et Petrus de Podiogrosso, scriptor,^{bo} habitatores Barchinone.

a. *Al marge esquerre* est in capibrevio. Clausum traditum unum ipsi Anthonio Mora. - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur et ho* (iuravit et fecit homagium) *per a indicar el jurament i l'homenatge.* - c. *Id.* - d. *presentis interlineat.* - e. *colendo interlineat.* - f. *Segueix ratllat colendo.* - g. *Segueix ratllat in.* - h. *terras honores et possessiones, escrit sobre terris honoribus et possessionibus.* - i. *regno Maioricarum interlineat.* - k. *vobiscum interlineat i escrit damunt nob ratllat.* - l. *Segueix ratllat l.* - m. *vobis intelineat i escrit damunt nos ratllat.* - n. a *servitio interlineat i escrit sobre mandatis ratllat.* - o. *Segueix ratllat expressis.* - p. *petita et obtenta quod si faceremus interlineat i escrit damunt voluntate vestris quod si fa ratllat.* - q. *vestra propria ... seu persone interlineat.* - r. *et in posse vestro ... serviamus vobis interlineat i escrit damunt et forciare quatenus per totum dictum tempus stemus vobiscum ratllat.* - s. *uterque nostrum emendabit interlineat i escrit damunt emendabimus ratllat.* - t. *Segueix ratllat et horas.* - u. *Segueix ratllat absentimus.* - v. *absens escrit sobre absentes.* - w. *fuerit interlineat i escrit damunt fuerimus ratllat.* - x. *alias culpa nostrum interlineat i escrit damunt aliter quoquomodo.* - y. *vel saltem ... hominum interlineat.* - z. *Segueix ratllat vel.* - ab. *Segueix ratllat vel.* - ac. *Segueix ratllat nos.* - ad. *Segueix ratllat nostrum.* - ae. *et omnes etiam ... occasione nostrum interlineat.* - af. *vestro interlineat.* - ag. *Segueix ratllat id.* - ah. *ex pacto interlineat.* - ai. *nos personaliter et interlineat.* - ak. *tene re et observare et interlineat.* - al. *Segueix ratllat vobis.* - am. *vobis dicto ... de Mora interlineat.* - an. *Segueix ratllat vobis dicto Anthonio de Mora.* - ao. *Segueix ratllat sine altero nec seu ille qui.* - ap. *proditores ... nostrum interlineat.* - aq. *Segueix ratllat i.* - ar. *Segueix ratllat i.* - as. *nos seu ... possit se interlineat.* - at. *Seu illum interlineat i escrit damunt et uter et alterum ratllat.* - au. *seu habeatur interlineat.* - av. *Segueix ratllat genus.* - aw. *Nos enim ... repugnantibus interlineat.* - ax. *dictus interlineat.* - ay. *Segueix ratllat vestitum et calica calciatum.* - az. *Segueix ratllat quas.* - ba. *utrique vestrum ... videlicet interlineat.* - bb. *contingentem interlineat i escrit damunt pertinentem ratllat.* - bc. *Segueix ratllat s de st.* - bd. *Segueix ratllat utri que vestrum et promitto etiam vobis colere sanum et infirmum ad consuetudinem Barchinone.* - be. *complendis interlineat.* - bf. *Segueix ratllat ad invicem et vobis.* - bg. *Segueix ratllat novissime.* - bh. *Et interlineat.* - bi. *Segueix ratllat per notarium infrascriptum.* - bk. *tradatur, al ms. tradat.* - bl. *Segueix ratllat Mir.* - bm. *Segueix ratllat iurantium sig+num Anthonii de Mora predicti qui hec laudamus concedimus et firmamus predictorum.* - bn. *Segueix ratllat Petrus Gibert.* - bo. *scriptor amb abreviatura supèrflua ratllada.* - bp. *habitatores interlineat.*

41

1383, abril, 2. Barcelona

Pere Llabrés, oriünd de l'illa de Mallorca, i la seva muller Berenguerona prometen a Bertran de Pinós, protonotari del duc, que durant un any s'estaran amb ell, per tal de servir-lo i conrear les terres de la seva casa de Montalegre. Pere Llabrés i Berenguerona rebran una paga de 18 lliures i 8 quaters de forment i 4 quaters d'ordi.

ACB, Pere BORRELL, *Manuale*, 7-IV-1381/28-IV-1383, s. n. [v. 111]

Instrumentum nuntii^a factum per Petrum^b Labrés, oriundum insule Maioricarum, et Berengaronam, uxorem eius, Bertrando^c de Pinosio, prothonotario domini ducis, causa serviendi et culturandi^d in quadam domo^e eiusdem Bertrandi Montis Alacris, a VII^a die mensis aprilis proxime venturi ad unum annum primo et continue venturum, et alias serviendi eum in omnibus mandatis suis, licitis et honestis, die noctuque, iuxta posse ipsorum *et cetera*. *Dictetur large*. Iuravit dictus Petrus et fecit homagium.^f Et dictus Bertrandus promisit eis dare pro solidata ipsius anni^g XVIII libras et octo quarterios frumenti et quatuor quarterios ordeï ad mensuram Barchinone. Et pro hiis complendis, obligavit omnia bona sua. Et iuravit.

Testes: Petrus de Pueha, scriptor,^h Guillemus Rubei et Iohannes de Vilarde-
llo, scriptores.

a. *Segueix ratllat ff.* - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur et homa (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - c. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma i l'abreviatura iur per a indicar el jurament.* - d. *et culturandi interlineat.* - e. *Segueix ratllat eiusdem Bertrandi.* - f. *iuravit dictus Petrus et fecit homagium interlineat.* - g. *ipsius anni interlineat.* - h. *scriptor interlineat.*

42

1383, desembre, 9. Barcelona

Joan de l'Ormera, de la vila de Pàmies del comtat de Foix, promet a Pere Besant, escrivà de la cúria del duc, que durant 8 mesos s'estarà amb ell, per tal de conrear les seves terres. Joan de l'Ormera serà proveït en aliments i rebrà una paga de 7 lliures de moneda de Barcelona de tern.

ACB, Pere BORRELL, *Fragment de manual*, 28-X-1383/24-XII-1383, s. n. [v. 99]

Die mercurii, IX^a die decembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXXX° tertio.

Ego Iohannes^a de la Ormera, ville de Pamies comitatus de Fuxio, gratis *et cetera*^a a primo instati festo Sancte Lucie^c ad octo menses primos et continue venturos, promitto morari vobiscum discreto Petro Besant, scriptore curie domini ducis,^e pro laborando et alias pro serviendo vobis in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis. Promitto vobis quod ero vobis fidelis et legalis *et cetera*. Et quod intra dictum tempus non recedam a vobis absque vestri licentia et permissu *et cetera*. Et quod in fine dicti temporis emendabo vobis omnes dies per quos absens fuero *et cetera* simul cum dampnis que vobis et bonis vestris intulero culpa mei. Et pro

hiis obligo vobis me et omnia bona mea *et cetera*. Et iuro *et cetera*. Et ego dictus Petrus Besant promitto vos dictum Iohannem providere in cibo et potu et dare pro solidata VII libras in fine temporis predicti.

Testes: Guillelmus de Turri, sabaterius, civis Barchinone, et Franciscus Rachasens,^f custurerius, comorans cum dicto Guillelmo de Turri.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *Segueix ratllat hinc.* - c. a primo ... Sancte Lucie *interlineat.* - d. *Scriptore, al ms. scriptori.* - e. *Segueix ratllat quod.* - f. *Segueix ratllat sa.*

43

1385, maig, 8. Barcelona

Bernat Pastor, fill de Tomàs Pastor, de la vila de Pàmies del comtat de Foix, promet a Pere Gener, reboster del duc, que durant 4 anys s'estarà amb ell per tal de servir-lo, llaurar i segar el blat. Bernat Pastor serà proveït en aliments i vestit i calçat. Bernat Pastor s'haurà d'abstenir de jugar amb diners.

AHPB, Jaume de TRILLA, *Manual*, 30-I-1385/12-IX-1385, f. 43v [v. 53/1]

Die lune, VIII^a die madii, anno predicto.

Ego Bernardus^a Pastoris, filius Thome Pastoris, quondam, loci de Pamies comitatus de Foix, gratis *et cetera*, promitto vobis venerabili Petro Ianuarii, rabosterio^b domini ducis, quod a presenti die ad quatuor annos primo et continue venturos, morabor vobiscum causa serviendi vobis in omnibus mandatis, licitis et honestis, de die et de nocte *et cetera*, et alias causa fodendi et secandi blada vestra et aliorum quos volueritis. Et quod per totum dictum^c tempus ero vobis et bonis vestris bonus, fidelis *et cetera*. Et si quod malum *et cetera*. Et quod non^d recedam a vobis vel a servitio vestro absque licentia vestra, vel quod veniam coram vobis cum quodam notario et quod faciam capere instrumentum *et cetera*. Et quod emendabo omnes dies *et cetera*. Vos vero teneamini providere in potu, vestitu et calciatu decenter atque bene. Et quod ego non sim ausus ludendi ad aliquod ludum taxillorum aut ad aliquod ludum in quo numos solvantur sub pena iuramenti et homagii per me [...].^e Et pro hiis obligo bona mea *et cetera*. Et iuro et homagium presto *et cetera*. Ad hec ego Petrus^f Ianuarii, predictus, [...] est dicta *et cetera*. Et obligo bona mea *et cetera*. Et iuro *et cetera*.

Testes: Geraldus Lunelli, pictor, et Franciscus Just, de officio algutzirii domini ducis, cives Barchinone.^g

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur*

et ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge. - b. rabosterio, al ms. rabosterius. - c. dictum, -um escrit sobre l'abreviatura de -us. - d. Segueix ratllat red-dam. - e. Et ego ... per me interlineat. Indiquem amb [...] la part del text il·legible pel mal estat del protocol. La concordança transcrita és la que consta al protocol. - f. Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma i l'abreviatura iur. - g. Tot l'instrument ratllat amb una ratlla vertical.

44

1385, juliol, 22. Barcelona

Jaume Marc, de la parròquia de Sant Boi de Llobregat, i la seva muller Sança prometen a Arnau Burgès, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estaran amb ell per tal de llaurar i conrear les terres de la torre o mas que posseeix a la dita parròquia de Sant Boi de Llobregat, i tenir cura de la dita torre. Jaume Marc i Sança seran proveïts en aliments i rebran una paga de 18 lliures.

AHPB, Pere GRANYANA, *Primum capibrevium*, 25-I-1385/27-VI-1386, f. 24r-v [v. 56/23]

Die sabbati, XXII^a die iulii, anno predicto M^o CCC^o LXXX° quinto.

Noverint universi quod ego Iacobus^a Marc, de parrochia Sancti Baudilii de Lupplicato, et ego Sancia, eius uxor, a preterita sexta die presentis mensis iulii ad unum annum primo et continue venturum et numerandum, promittimus stare vobiscum^b venerabili Arnaldo Burguesii, cive^c Barchinone, pro laborando et culturando in honoribus et possessionibus cuiusdam turris seu domus vestre, que est in parrochia predicta, et eandem turrim seu domum custodiendo, et alias serviendo vobis in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis, de die pariter et de nocte, iuxta nostrum posse. Promittentes vobis quod per totum dictum tempus erimus vobis boni, fideles, legales, patientes et obedientes, utilia vobis et bonis vestris perquirendo et inutilia pro viribus^d evitando. Et quod infra dictum tempus a vobis vel a vestro servitio non recedemus seu alter nostrum recedet absque vestri licentia et permissu. Quod si faceremus,^e damus et concedimus vobis licentiam et plenum posse quod vestra propria auctoritate et sine faticha et requisitione alicuius curie et^f persone possitis nos seu alterum nostrum ubique capere seu capi facere et captos seu captum in posse vestro reducere et tornare. Nos enim promittimus vobis quod in fine dicti temporis emendabimus vobis omnes dies, per quos a vobis seu a vestro servitio absentes fuerimus ratione fuge, infirmitatis seu alias nostri seu alterius nostrum culpa. Et si quid mali, quod absit, vobis seu bonis vestris intulerimus, totum id,^g quicquid et quantum fuerit, vobis restituere et emendare promittimus ad notitiam proborum hominum. Et pro predictis omnibus et singulis complendis et firmiter attendendis, uterque nostrum obligamus vobis et vestris nos et

omnia bona nostra, mobilia et immobilia, ubique habita et habenda. Et ut de predictis omnibus et singulis vobis et vestris diligentius cautum sit, damus fideiussorem: Arnaldum Marc, patrem mei dicti Iacobi Marc, qui nobiscum et sine nobis, de predictis omnibus et singulis, per nos vobis supra promissis, firmiter teneatur. Ad hec ego Arnaldus Marc, fideiussor predictus, suscipiens in me sponte hanc fideiussionem, convenio et promitto vobis dicto venerabili Arnaldo Burguesii quod cum dictis principalibus meis et sine eis tenebor vobis et vestris de predictis omnibus et singulis, per eosdem principales meos vobis supra promissis, eaque omnia et singula vobis compleri faciam et attendi, prout superius continentur. Et pro hiis complendis et firmiter attendendis, obligo vobis et vestris omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda, renuntiantes quantum ad hec legi sive iuri dicenti quod prius conveniatur principalis quam fideiussor, et omni alii iuri in hiis me iuvanti. Et ut predicta omnia et singula maiori gaudeant firmitate, iuramus nos omnes, tam principales quam fideiussor, per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia, corporaliter per nos tacta, predicta omnia et singula attendere et complere, tenere et observare et in aliquo non contrafacere vel venire aliquo iure, causa vel etiam ratione. Necnon pro maiori premissorum observantia et securitate, ego dictus Iacobus Marc facio et presto vobis dicto venerabili Arnaldo Burguesii homagium ore et manibus iuxta usaticos Barchinone et constitutiones generales Cathalonie comendatum. Ad hec ego Arnaldus Burguesii, laudans et approbans omnia et singula supradicta, eisdem expresse consentiens, convenio et promitto vobis dicto Iacobo et Sancie, eius uxori, quod per totum dictum tempus providebo vos in cibo et potu bene et decenter, et colam vos sanos et infirmos ad bonam consuetudinem Barchinone. Necnon dabo vobis pro solidata vestrorum amborum dicti unius anni decem et octo libras Barchinonenses, quas vobis dare et solvere promitto infra dictum tempus. Et pro hiis complendis et firmiter attendendis, obligo vobis et vestris omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda. Et volumus nos dicti contrahentes quod de presenti instrumento possint fieri duo, quorum unum utriusque nostrum tradatur per notarium infrascriptum.

Actum est hoc Barchinone, XXII^a die iulii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXXX° quinto.

Sig+num Iacobi Marc. Sig+num Sancie, eius uxoris, qui hec laudamus et firmamus.

Testes huius rei sunt: Iohannes Formós, scriptor, Petrus Coll, textor pannorum lane, et Franciscus Soler, scutifer,¹ cives Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur ho* (iuravit et fecit homagium) *per a indicar el jurament i l'homenatge*. - b. *Segueix ratllat venene*. - c. *cive, al ms. civi*. - d. *viribus, al ms. iuribus*. - e. *faceremus, al ms. feceremus*. - f. *Segueix repetit et*. - g. *Segueix ratllat quiquit*. - h. *Segueix repetit omnia*. - i. *Segueix ratllat dictus*. - k. *Segueix ratllat m*. - l. *Segueix ratllat habitator*.

45

1385, agost, 5. Barcelona

Vallès Cases, del lloc de la Codonyera, aldea d'Alcanyís de la Frontera, promet a Bernat de Conamina, monter, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell, per tal de servir-lo, tenir cura i traginar amb els seus animals, i cavar les seves vinyes i tenir-ne cura. Vallès Cases serà proveït en aliments i rebrà una paga de 13 lliures de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Antoni BELLVER, *Manual*, 26-V-1384/26-VI-1386, f. 46v [v. 36/2]

Die sabbati, quinta die augusti, anno a nativitate Domini predicto.

Ego Vallesius^a Cases, loci de la Codonyera aldee de Alcanyís de la Frontera, gratis *et cetera*, a presenti die ad unum annum primo venturum, promitto stare vobiscum Bernardo de Conamina, montarero, cive Barchinone, pro serviendo vobis et pensando et pro traginando cum animalibus vestris et pro fodiendo vineas et alias pensando de eisdem *et cetera*. Promittens vobis quod a vobis non recedam *et cetera*. Et quod emendabo *et cetera*. Et si quid mali *et cetera*. Et pro hiis obliquo bona mea *et cetera*. Et hec iuro *et cetera*. Et facio vobis homagium ore et manibus *et cetera*. Et ego dictus Bernardus^b promitto vobis quod colam vos sanum et infirmum *et cetera*. Et providebo vobis in cibo et potu *et cetera*. Et dabo vobis pro solidata vestra tresdecim libras.

Testes: Guillelmus Loti, de Alcoy regni Valentie, et Petrus Oliverii, traginerius, civis Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur et ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.*

46

1385, novembre, 24. Barcelona

Joan Moragues, del lloc de Cantavella, regne d'Aragó, promet a Berenguer de Coll, abans argenter, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell com a servidor conreant les seves terres i traient el fems. Joan Moragues serà proveït en aliments i en vestit i calçat, i rebrà una paga de 4 florins d'or d'Aragó.

AHPB, Berenguer ESCUDER, *Manuale*, 29-XII-1384/22-XII-1385, f. 97v-98r [v. 46/6]

Die veneris, XXIII^a die novembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX-X^o quinto.

Ego Iohannes^a Moragues, loci de Cantaveylla regni Aragonum, gratis *et cetera*, a presenti die ad unum annum primum venturum, promitto stare vobiscum Berengario de Colle, olim argenterio, cive^b Barchinone, pro nuntio tam pro agricultando quam in extrahendo *fems* quam in aliis negotiis vestris, licitis et honestis. Promittens vobis quod ero vobis fidelis et legalis et quod non recedam a vobis *et cetera*. *Fiat iuxta cursum*. Ad hec ego Berengarius de Colle, predictus, promitto vos dictum Iohannem per unum annum predictum providere in cibo et potu et etiam in vestitu et calciatu ad mei^c divitiam. Et quod in fine dicti anni dabo vobis pro solidata quatuor florenos auri Aragonie. Et quod providebo vos sanum et egrum iuxta consuetudinem Barchinone.

Testes: Berengarius de Cobliure, mercator, et discretus Matheus Borrasoni, notarius ville Castilionis Impuriarum.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - b. *cive, al ms. civi.* - c. *mei interlineat i escrit damunt vestri ratllat.*

47

1388, març, 14. Barcelona

Joan Andreu, agricultor, fill de Pere Andreu, del lloc de Russafa, regne de València, i la seva muller Francesca prometen a Berenguer Jugador, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estaran amb ell a la vila de Granollers i que conrearan i tindran cura de les seves terres i possessions que té a Granollers i a altres indrets. Joan Andreu i Francesca seran proveïts en aliments i rebran una paga de 18 lliures de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Bernat NADAL, *Manual, 15-XI-1387/25-VIII-1388*, f. 66r-v [v. 58/2]

Iohannes^a Andree, cultor, filius Petri Andree, quondam, de loco de Ruçaffa regni Valencie, et Francischa,^b eius uxor,^c promittimus vobis venerabili Berengario Jugador, civi Barchinone, quod a XX^a die presentis mensis ad unum annum primum *et cetera*, stabimus vobiscum in villa Granullariorum vel aliis locis que vos volueritis et nobis mandabitis, et quod culturabimus,^d colemus et pensabimus pro posse nostro honores, terras et possessiones, quas vos habetis in dicta villa et eius territorio vel alibi, et alias pro faciendo servitia vestra *et cetera*. Promittimus etiam vobis quod erimus fideles *et cetera*. Et quod a vobis non recedemus *et cetera*. Quod si fecerimus *et cetera* et cogere *et cetera* emendare dies *et cetera*. Et si

quid mali *et cetera*. Obligamus insolidum personaliter et bona *et cetera*. Renuntiamus *et cetera*. Iuramus *et cetera*.^e Fideiussor: Paschasius de Ferrera, cultor, civis Barchinone, qui *et cetera*. Obligo bona *et cetera*. Renuntio *et cetera*. Iuro *et cetera*. Ad hec ego dictus^f Berengarius Jugador, laudans *et cetera*, promittens providere in comestione et potu et dare pro solidata vestrum^g amborum totius anni XVIII libras Barchinone, prout merueritis. Et alias colam *et cetera*. Obligo bona *et cetera*. Hec igitur *et cetera*. Fiant tot *et cetera*.

Testes: Franciscus Canta,^h curritor, et Anthonius Ferrandis, scutiffer dicti Berengarii Jugador.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur* (iuravit) *per a indicar el jurament*. - b. *Id.* - c. *uxor interlineat.* - d. *Segueix ratllat colere.* - e. *Renuntiamus et cetera iuramus et cetera interlineat.* - f. *dictus interlineat.* - g. *Segueix ratllat amob.* - h. *Segueix ratllat curtor.*

48

1388, juny, 3. Barcelona

Montserrat Morell, agricultor, ciutadà de Barcelona, promet a Nicolau Gili, carnisser, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell com a agricultor i conreador del camp que té a l'horta del bisbe de Barcelona, prop del portal de Sant Daniel. Montserrat Morell rebrà, a casa seva de Barcelona, per a la seva alimentació, sis quarteres i mitja de forment i quatre somades de vi; per al companatge, 40 sous. Rebrà també una paga de 18 lliures.

AHPB, Joan NADAL, *Manuale instrumentorum contractuum comunium octavum, 4-I-1388/8-VI-1388*, f. 89v-90r [v. 54/2]

Monserratus^a Morelli, cultor, civis Barchinone, gratis *et cetera*, convenio et promitto vobis Nicholao Gili, carnicerio, civi Barchinone, presenti, quod a^b die lune proxime ventura, que computabitur VIII^a die presentis mensis,^c ad unum annum primum *et cetera*, stabo vobiscum pro cultore et laboratore campi vestri, quem habetis in orta episcopali Barchinone, satis prope portale vocatum Sancti Danielis, et alias faciendo servitia vestra, licita et honesta, excepto quod non possim cogi ad extendendum inmundicias de bassiis, scilicet ut intrem in eisdem. Promittens inquam vobis quod per totum dictum tempus stabo vobiscum et ero vobis bonus, fidelis *et cetera*. Et quod non recedam a vobis seu a servitio vestro absque licentia *et cetera*. Quod si fecero, dono vobis posse quod possitis me ubique capere *et cetera* et captum in posse vestro reducere et cogere me ut serviam vobis *et cetera*. Et quod in^d fine dicti temporis emendabo vobis omnes dies *et cetera* simul cum toto dampno *et cetera*. Obligo personaliter *et cetera*. Iuro *et cetera*. Ad hec ego

dictus Nicholaus^d Gili, laudans *et cetera*, promitto vobis dicto Monserrato dare pro provisione vestra comestionis et potus, eo quia ipsam recipietis in domo vestra, quam tenetis in hac civitate, sex quarterias et mediam frumenti et quatuor saumatas vini ad mensuram Barchinone: scilicet, de presenti duas quarterias frumenti et hinc ad quatuor menses alias duas quarterias et hinc ad finem temporis totum residuum [...] traditis michi hoc modo: scilicet unam saumatam de presenti et [...] ipsam aliam et post [...] unam post aliam *et cetera*^f. Et pro companatge quadraginta solidos. Et pro solidata dicti anni decem octo libras, quas vobis solvam hoc modo: scilicet, de presenti sex libras et hinc ad medium annum alias sex libras et in fine dicti anni residuas sex libras. Obligo *et cetera*. Hec igitur *et cetera*. Fiat utrique parti unum instrumentum.

Testes: Raimundus de Clariana, mercator, Bernardus Muntada et Petrus sa Calm, sartores, cives Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur* (iuravit) *per a indicar el jurament.* - b. *Segueix ratllat presenti.* - c. *lune ... mensis interlineat.* - d. *in interlineat.* - e. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - f. *Indiquem amb [...] la part del text il·legible.* - g. *scilicet de presenti ... post aliam et cetera interlineat.*

49

1388, juny, 5. Barcelona

Joan de la Torre, agricultor, habitant de Barcelona, oriünd del lloc de Marmellar, regne de Castella, promet a Arnau Bonet, que durant 4 anys s'estarà a la seva casa dita Clot, que posseeix al territori de Barcelona, per tal de conrear les seves terres. Joan de la Torre rebrà cada any una paga de 15 lliures, a raó de 15 sous per mes. Serà proveït en aliments rebent cada tres mesos dues quarteres de forment; cada any, dues bôtes plenes de vi: l'una de most i l'altra de remost; cada dia rebrà dos diners per al companatge, i cada any 20 sous per a l'oli i per a la sal.

AHPB, Felip GOMBAU, *Manual*, 3-II-1388/10-VI-1389, f. 19r-v [v. 37/3]

Iohannes^a de la Torra, predictus [agricultor, habitator Barchinone, oriundus loci de Marmello regni Castelle] a prima die mensis augusti ad IIII^{or} annos proxime venientes, mitto et affirmo me vobiscum Arnaldo Boneti, predicto, causa [...] quandam domum cum possessionibus eiusdem, quam vos habetis in territorio Barchinone [...] domus de Cloto, et serviendi vobis in eadem et in omnibus aliis mandatis vestris, licitis et honestis. Et quod per totum dictum^b quadriennium morabor vobiscum et ero vobis [...] in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis, die noctuque, iuxta meum posse [...] vobis omne comodum omneque dampnum pro viri-

bus evitando. Et quod in fine dicti temporis emendabo vobis omnes dies *et cetera*. Et si quod malum *et cetera*. [...] me sub pena decem librarum: medietas vobis adquirenda et altera medietas [...] Et facio vobis homagium ore et manibus iuxta constitutionem *et cetera*. [...] Ad hec ego Arnaldus^c Boneti, laudans *et cetera*, promitto vobis dicto Iohanni quod [...] dicti temporis: scilicet, pro quolibet anno dictorum IIII^{or} annorum quindecim libras Barchinone: scilicet, pro quolibet mense viginti quinque solidos Barchinone *et cetera*. Promitto^d vobis providere in cibo et potu hoc modo:^e scilicet, de III^{bus} in III^{bus} mensibus dabo vobis duas quarterias frumenti et in quolibet anno II^{as} vegetes plenas vino: unam musti sufficiens et alteram de remost, et quolibet die II^{os} denarios pro companagio, et quolibet anno pro oleo et sale viginti solidos. Obligo *et cetera*.

Testes proxime dicti [Petrus Mathei, magister domorum, Bartholomeus Sole-rii, boterius, et Iohannes Vilella, scriptor, cives Barchinone].

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur et ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *Segueix ratllat tempus.* - c. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - d. *Segueix ratllat et cetera.* - e. *Segueix ratllat duas vegetes.*

50

1389, febrer, 16. Barcelona

Francesc Sastre, agricultor, de la parròquia de Sant Pere d'Avinyó, del terme del castell d'Avinyó, al Penedès, i la seva muller Francesca prometen a Pere Arnau Marquès, ciutadà de Barcelona, senyor del castell de la Roca, que durant un any s'estaran amb ell al castell de la Roca: Francesca Sastre, per tal de llaurar i conrear les terres i vinyes del castell, i Francesca, com a minyona. Francesc i Francesca seran proveïts en aliments i rebran una paga de 18 lliures.

AHPB, Bernat NADAL, *Llibre d'èpoques de diferents marmessories, 1389-1397*, f. 18r-v [v. 58/176]

Noverint^a universi quod^b nos Franciscus^c Sartor, cultor, de parrochia Sancti Petri de Avinione, termini castri de Avinione, siti in Penitense, et Francisca,^d eius uxor, convenimus et bona fide promittimus vobis venerabili Petro Arnaldi Marquesii^e, civi^f Barchinone, dominoque castri de Ruppe, quod a presenti die qua hoc presens conficitur instrumentum ad unum annum primum et continue venturum, stabimus vobiscum in dicto castro de Ruppe: scilicet, ego dictus Franciscus causa culturandi, fodendi et laborandi terras, honores, vineas^g et possessiones dicti castri, et ego dicta Francischa pro pedissecha, et alias nos ambo pro serviendo vobis

in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis. Promittentes vobis quod per dictum tempus erimus vobis boni, fideles et legales, humiles, patientes et obedientes^h in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis, nocte dieque, iuxta nostrumⁱ posse, perquirendo vobis et bonis vestris omne comodum omneque dampnum pro viribus evitando. Et quod infra dictum tempus a vobis seu a servitio vestro non recedemus absque vestri licentia et voluntate. Quod si fecerimus, damus et concedimus vobis licentiam et plenum posse quod vestra propria auctoritate et sine licentia et faticha ac requisitione alicuius curie seu persone possitis nos ubique capere seu capi facere et captos in vestro posse reducere et tornare et cogere nos ut serviamus vobis per totum dictum tempus. Promittimus etiam vobis quod in fine dicti temporis emendabimus vobis omnes dies quibus per dictum tempus a vobis seu a^k servitio vestro absentes fuerimus, tam ratione fuge et^l infirmitatis quam alias culpa nostri. Et si forsan infra dictum tempus aliquod malum, dampnum vel nocumentum vobis aut bonis vestris,^m quod absit, fecerimus vel intulerimus quovis modo, totum id, quicquid et quantum fuerit, vobis vel vestris emendare promittimus de bonis nostris,ⁿ et etiam si quas missiones, sumptus, dampna et interesse vos vel vestros oppotuerit facere vel modo aliquo sustinere culpa seu occasione nostri. Super quibus malo, dampno, missionibus, sumptibus et interesse credatur vobis et vestris plano et simplici verbo, nullo alio probationum genere requisito. Et pro hiis complendis et firmiter attendendis, uterque nostrum insolidum obligamus vobis et vestris nos personaliter et omnia bona nostra, mobilia et immobilia, habita et habenda. Et ad maiorem cauthelam iuramus sponte in animas nostras per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia, manibus nostris coporaliter tacta, predicta omnia et singula attendere et complere, tenere et observare et in aliquo non contrafacere vel venire aliquo iure, causa vel etiam ratione. Et ad maiorem cauthelam et securitatem predictorum facimus vobis homagium: scilicet, ego dictus Franciscus Sartor ore et manibus,^o et ego dicta Francischa manibus et osculo per me vobis in dextero armo vestro^p tradito iuxta usaticos Barchinone et constitutiones Cathalonie generales^q comendatum, volentes quod, si contra predicta fecerimus vel venerimus ullo modo, quod incontinenti remaneamus et simus^r falsi, periuri, proditores et bausatores secundum forum^s Aragonie et consuetudinem^t Barchinone tam apud dominum regem, infantes, comites, vicecomites, ricos homines, prelatos, milites et burgenses et civitadenses quam etiam apud omnes, a qua bausia et prodicione^u nos deffendere vel excusare non possimus per parem vel similem vel per batalliam aut aliquod genus armorum nec alias, immo sola hostensio huius presentis publici instrumenti faciat et reddat nos, in casu quo contrafecerimus, quod absit, ubique convictos^v, falsos, periuros, proditores et bausatores ubique. Nos enim gratis et ex certa scientia renuntiamus quantum ad hec beneficio novarum constitutionum et dividendarum actionum et epistole divi Adriani et consuetudini Barchinone loquenti de duobus vel pluribus insolidum se obligantibus, et cuilibet legi sive iuri, usui, usatico et consuetudini et foro, quibus vel eorum aliquo cavetur quod prodicionem et^w bausiam possit quis per batalliam seu aliquod

genus armorum vel alias quomodolibet excusare. Renuntiamus etiam omni alii iuri, rationi et consuetudini contra hec repugnantibus. Ad hec ego dictus Petrus^x Arnaldi Marquesii, laudans et approbans, ratificans et confirmans omnia et singula supradicta, convenio et promitto^y vobis dicto Francisco Sartor et Francisce, eius uxori, quod ego per totum dictum tempus providebo vobis in comestione et potu condeceter. Et dabo vobis dictis coniugibus pro solidata dicti temporis^z decem octo libras monete Barchinone de terno, quas vobis solvam prout merueritis.^{ab} Et alias colam vos sanos et egros ad usum et consuetudinem Barchinone. Et pro hiis complendis et firmiter attendendis, obligo vobis et vestris omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda. Et ad maiorem cauthelam iuro sponte in animam meam per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia, manibus meis corporaliter tacta, predicta omnia et singula attendere et complere, tenere et observare et in aliquo non contrafacere vel venire aliquo iure, causa vel etiam ratione. Hec igitur omnia et singula supradicta paciscimur et promittimus nos dicti coniuges, ex una parte, et Petrus Arnaldi Marquesii, ex altera parte, scilicet utraque pars nostrum^{ac} a se dicta et promissa^{ad} alteri ad invicem, necnon et notario infrascripto, tanquam publice persone, pro utraque parte nostrum et pro aliis etiam personis, quarum interest et intererit, recipienti et paciscenti ac etiam legitime stipulanti. Novissime volumus nos dicte partes quod de hiis fiat utrique nostrum unum instrumentum per notarium infrascriptum.

Actum est hoc Barchinone, sextadecima die mensis febroarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXXX° nono.

Sig+num Francisci Sartor. Sig+num Francisce, eius uxoris, homagium presentantium. Sig+num Petri Arnaldi Marquesii, predictorum, qui hec laudamus, firmamus et iuramus.

Testes huius rei sunt: Bernardus Serra et Bertrandus Marqueti, scutifferi, como-rantes cum dicto venerabili Petro Arnaldi Marquesii.^{ac}

a. *Al marge esquerre* clausum traditum Francisco Sortor. - b. *Segueix ratllat e.* - c. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures* iur et ho (iuravit et fecit homagium) *per a indicar el jurament i l'homenatge.* - d. *Id.* - e. Marquesii *interlineat.* - f. *Segueix ratllat m.* - g. honores vineas *interlineat.* - h. obedientes *interlineat i escrit damunt* obbedientes *ratllat.* - i. nostrum *interlineat i escrit damunt* meum *ratllat.* - k. Vobis seu a *interlineat.* - l. et *interlineat.* - m. *Segueix ratllat* quod quod. - n. de bonis nostris *interlineat.* - o. *Segueix ratllat* iuxta usathicos Barchinone et constitutiones Cathalonie comendatum. - p. *Segueix ratllat* facto. - q. generales *interlineat.* - r. *Segueix ratllat* proditores. - s. *Segueix ratllat* Catha. - t. consuetudinem *interlineat i escrit damunt* constitutiones *ratllat.* - u. et proditione *interlineat.* - v. ubique convictos *interlineat.* - w. et *interlineat i escrit damunt* seu *ratllat.* - x. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma i l'abreviatura* iur. - y. *Segueix ratllat* vobis. - z. Dicti temporis *interlineat i escrit damunt* prout merueritis *ratllat.* - ab. quas vobis solvam prout merueritis *interlineat.* - ac. *Segueix ratllat* alteri. - ad. *Segueix al ms.* ad. - ae. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.*

1389, juny, 5. Barcelona

Francesc Pascasi, agricultor, ciutadà de Barcelona, i la seva muller Antònia prometen a Francesc Caixer, cuirasser, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estaran i habitaran a la torre o mas que té a la parròquia de Santa Eulàlia de Provençana, per tal de conrear les terres i honors de la dita torre o mas. Francesc Pascasi i Antònia seran proveïts en aliments i rebran una paga de 19 lliures de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Joan EIXIMENIS, *Manual*, 10-IX-1388/21-XI-1390, f. 42v [v. 29/3]

Ego Franciscus^a Paschasii, agricultor, civis Barchinone, et ego Anthonia,^b eius uxor, gratis hinc ad unum annum, qui incipiat prima die presentis mensis iunii, afirmamus nos vobiscum Francisco Caxerii, iuniore, cuyracerio, cive^c predictae civitatis, causa morandi et habitandi in turri vestra, quam habetis et possidetis in parrochia Sancte Eulalie de Povinciana, promittentes vobis quod infra dictum tempus erimus vobis fideles et legales tam in colendo terras et honores dicte turris quam alias, prout melius poterimus, iuxta posse nostrum. Et quod infra dictum tempus non recedemus a vestro servitio. Et si fecerimus, damus vobis licentiam et plenum posse quod possetis nos ubique capere *et cetera*. Et quod emendabimus vobis, si quod malum, quod absit, vobis seu bonis vestris fecerimus, ad cognitionem duorum proborum hominum per vos eligendorum. Et quod in fine dicti temporis emendabimus vobis omnes dies *et cetera*. Et quod restituemus missiones *et cetera*. Super quibus *et cetera*. Et pro hiis *et cetera* obligamus vobis nos personaliter et omnia bona nostra. Et iuramus. Ad hec ego dictus Franciscus Caxerii, laudans predicta, promitto vobis dictis coniugibus quod per totum dictum tempus unius anni providebo vos in cibo et potu. Et colam vos sanos et egros ad consuetudinem Barchinone. Et quod dabo vobis pro solidata dicti anni^d decem et novem libras Barchinone,^e de quibus tenear vobis dare medietatem hinc ad medium annum et aliam medietatem in fine dicti anni, obligando pro hiis omnia bona mea.

Testes: Petrus Laurentii et Petrus Laurentii, scriptores.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur* (iuravit) *per a indicar el jurament.* - b. *Id.* - c. *iuniore cuyracerio cive, al ms. iuniori cuyracerio civi i segueix ratllat Barchinone.* - d. *Segueix ratllat Testes Petrus Laurentii et Petrus Cudina scriptores.* - e. *Segueix ratllat et quod dabo.*

52

1390, juliol, 4. Barcelona

Francesc Pascasi, agricultor, ciutadà de Barcelona, promet a Bernat Poal, hortolà, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell per tal de servir-lo en les tasques agrícoles. Francesc Pascasi serà proveït en aliments i rebrà una paga de 12 lliures de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Joan EIXIMENIS, *Manual*, 10-IX-1388/21-XI-1390, s. n. [v. 29/3]

Die lune, IIII^a iulii, anno prefato.

Franciscus^a Paschasii, civis Barchinone, per firmam et solemnem stipulationem convenio et promitto vobis Bernardo Poal, ortolano, civi eiusdem civitatis, quod a prima die mensis septembris proxime instantis ad unum annum ex tunc proxime et continue venturum, morabor vobiscum causa serviendi vobis in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis, die noctuque, iuxta meum posse. Promittens vobis quod infra dictum tempus non recedam a vobis absque vestri licentia et permissu. Quod si fecero, dono vobis licentiam et plenum posse quod possitis me ubique capere seu capi facere et captum in posse vestro reducere et tornare. Et si quod mali aut dampni *et cetera*. Et quod restituam missiones *et cetera*. Super quibus *et cetera*. Et pro hiis obligo me et omnia bona mea *et cetera*. Et iuro *et cetera*. Et nichilominus presto homagium in posse venerabilis Ferrarii de Marimundo, subvicarii Barchinone, nomine domini regis recipientis, ore et manibus comendatum *et cetera*, sic quod contra predicta faciens, sim proditor et basator *et cetera*. Ad hec ego Bernardus Poal, predictus, laudans *et cetera*, convenio et promitto vobis dicto Francisco Paschasii quod per totum dictum tempus providebo vobis in cibo et potu. Et colam vos sanum et egrum ad usum et observantiam Barchinone. Et quod dabo vobis pro solidata duodecim libras Barchinone *et cetera*. Et pro hiis *et cetera*, obligo omnia bona mea *et cetera*.

Testes: discretus Iohannes sa Plana, rector ecclesie d'Alella, et Petrus Laurentii, scriptor Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur et ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge. Al marge esquerre debet.*

53

1390, setembre, 12. Barcelona

Francesc Riur, de la parròquia de Salitja, diòcesi de Girona, promet a Pere Besant,

escrivà del rei, que durant un any s'estarà amb ell per tal de conrear les seves terres com fan els altres agricultors. Francesc Riur serà proveït en aliments i rebrà una paga de 14 lliures.

AHPB, Arnau PIQUER, *Manual*, 13-VIII-1390/12-X-1391, f. 14v [v. 50/1]

Die lune, XII die septembris, anno predicto.

Franciscus^a Riur, de parrochia de Salitja diocesis Gerundensis, gratis *et cetera*, a festo Sancte Crucis proxime venienti ad unum annum, promitto estare vobiscum Petro Besant, scriptore^b domini regis, causa colendi sive agricultandi, prout fieri est asuetum per alios agricultores, et alias serviendi vobis in^c omnibus mandatis, licitis et honestis *et cetera*. Et quod ero vobis bonus, legalis *et cetera*. Et quod non recedam a vobis *et cetera*. Quod si fecero, dono vobis plenum posse quod possitis me capere et captum in vestro posse reducere *et cetera*. Et quod emendabo omnes dies quibus a vobis vel servitio vestro absens fuero *et cetera*, simul cum omni dampno *et cetera*.^c Ad hec ego dictus Petrus^f Bessant, laudans predicta *et cetera*, promitto vobis providere in comestione et potu *et cetera*, egrum et sanum *et cetera*. Et dare pro solidata dicti anni quatuordecim libras Barchinone, quas vobis promitto solvere prout poterimus convenire *et cetera*. *Fiat large, prout est asuetum.*

Testes: Iohannes Botellerii et Franciscus de Minorisa, scriptores.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma. Al marge esquerre per solvit II denarios.* - b. *scriptore, al ms. scriptori.* - c. *serviendi vobis in interlineat i escrit damunt faciendo ratllat.* - d. *Segueix ratllat vestra litta.* - e. *simul cum omni dampno et cetera interlineat.* - f. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.*

54

1390, octubre, 19. Barcelona

Guillem Pasqual Mercer, de 18 anys, fill de Guillem Pasqual Mercer, agricultor, de la vila de Morvedre, regne de València, promet a Lluís Amargós, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell per tal de conrear les terres, camps i vinyes que té tant al territori de Barcelona com a un altre indret. Guillem Pasqual Mercer serà proveït en aliments i rebrà una paga de 8 lliures i mitja.

AHPB, Bernat NADAL, *Manual*, 3-VI-1390/12-XII-1390, f. 68v [v. 58/6]

Guillelmus^a Paschalis Mercerii, filius Guillelmi Paschalis Mercerii, quondam, agricultoris ville de Morvedre regni Valencie,^b asserens me virtute iuramenti a me

inferius prestiti etatem XVIII annorum plenarie excessisse, et curatorem non habere *et cetera*, gratis *et cetera*, convenio et promitto vobis venerabili Ludovico Amergosii, civi Barchinone, presenti, quod a prima die mensis novembris proxime venturi ad unum annum ex tunc proxime et continue venturum, stabo vobiscum dicto Ludovico Amergosii causa fodendi, pensandi et culturandi terras, campos, vineas et alios honores vestros, quod vos habetis tam in^d territorio Barchinone quam extra territorium ubicumque, et alias pro serviendo vobis *et cetera*. Promittens vobis quod per totum dictum annum ero vobis fidelis *et cetera* et^e a vobis non recedam.^f Quod si fecero, dono vobis posse quod possitis me ubique capere *et cetera*. Emendabo vobis omnes dies *et cetera*. Et si quid mali *et cetera*, totum id emendare promitto *et cetera*,^g et ultra hoc solvere omnes expensas *et cetera*. Super quibus *et cetera*. Obligo me personaliter et bona *et cetera*. Renuntio beneficio minoris etatis. Iuro *et cetera*.^h Et nichilominus facio vobis homagium ore et manibusⁱ iuxta *et cetera*, volens,^k si contrafecero, esse proditorem *et cetera*. Ad hec ego dictus Ludovicus,^l laudans *et cetera*, promitto tibi dicto Guillelmo providere in comestione et potu *et cetera*, et dare tibi pro solidata dicti anni octo libras cum dimidia, quas tibi solvam, prout *et cetera*. Et alias colam *et cetera*.

Testes: venerabiles Iohannes Calangle et Anthonius Mathei, cives Barchinone, ac Petrus Solmeda, scriptor Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma, i les abreviatures iur et ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *Segueix ratllat virt.* - c. *Segueix ratllat a primitto.* - d. *Segueix ratllat civitate Ba.* - e. *ero vobis fidelis et cetera et interlineat.* - f. *Segueix ratllat quod si.* - g. *Segueix ratllat sine.* - h. *Segueix ratllat maior.* - i. *Segueix ratllat et cetera.* - k. *Segueix ratllat quod.* - l. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.*

55

1390, octubre, 24. Barcelona

Ramon Bosom, fill de Ramon Bosom, de la parròquia de Sant Vicenç de Sarrià, diòcesi de Barcelona, promet a Pere Verdaguer, ciutadà de Barcelona, que durant un any romandrà a la seva casa dita Cortei, per tal de conrear-hi les terres. Ramon Bosom rebrà una paga de 13 lliures de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Francesc de PUJOL, *Manuale tercium comune, 17-I-1390/27-X-1390, f. 144r-v [v. 38/1]*

Ego Raymundus^a Bosom, filius Raymundi Bosom, parrochie de Serriano diocesis Barchinone, a presenti die qua presens conficitur instrumentum ad unum annum proxime venturum,^b promitto stare vobiscum Petro Verdaguerii, cive^c Bar-

chinone, causa morandi in domo vestra de Cortey et alias pro culturando terras *et cetera*,^d et alias pro serviendo vobis in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis, iuxta meum posse, die noctuque. Conveniens et promittens vobis quod a dicto vestro servitio non recedam sine vestri licentia et voluntate petitis et obtentis. Quod si fecero, dono vobis lecentiam et plenum posse quod possitis me, ubicumque inveniatis, capere seu capi facere et in posse vestro reducere sine requisitione mei et alterius curie. Et etiam convenio et promitto vobis quod emendabo vobis omnes dies infra quos a vobis vel a servitio vestro absens fuero fuga, furto, infirmitate vel alias. Et si aliquod malum dampnum vobis vel bonis vestris intulero, quod absit, totum ipsum dampnum malum restituere et emendare promitto. Et quod restituam vobis omnes et singulas missiones *et cetera*. Super quibus missionibus *et cetera*. Et pro hiis complendis et firmiter attendendis, tenendis et observandis, obligo vobis et vestris me et omnia bona mea. Et ad maiorem securitatem premissorum iuro *et cetera*. Ad hec ego Petrus Verdagerii, predictus, laudans predicta *et cetera*,^e promitto vobis dicto Raymundo Bosom *et cetera* quod ego dabo et solvam vobis pro solidata dicti unius anni tresdecim libras Barchinone. Et quod alias colam vos sanum et infirmum ad usum et consuetudinem Barchinone. Et pro hiis complendis *et cetera*, obligo vobis omnia bona mea *et cetera*.

Testes: Iohannes Raimundi, civis Barchinone,^f et Bernardus Boxeda, scriptor.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - c. proxime venturum *interlineat.* - d. et pro culturando terras et cetera *interlineat.* - e. laudans et cetera *interlineat.* - f. civis Barchinone *interlineat.*

56

1391, maig, 1. Barcelona

Jaume Eiximenis, fill de Vicenç Eiximenis, del lloc de Cubelles, diòcesi de Barcelona, promet a Guerau Desblada, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell per tal de conrear les seves vinyes i els seus camps, i també tragar amb muls, ases o altres animals, carregats o no. Jaume Eiximenis serà proveït en aliments i rebrà una paga de 12 florins d'or d'Aragó.

AHPB, Arnau PIQUER, *Manual, 13-VIII-1390/12-X-1391*, f. 134r [v. 50/1]

Ego Iacobus^a Exameno, filius Vincentii Exameno, loci de Cubelles, diocesis Barchinone, firma et solempni stipulatione convenio et promitto vobis venerabili Geraldo Desblada, civi Barchinone, quod a presenti die qua hoc presens conficitur instrumentum ad unum annum primo et continue venturum morabor vobiscum causa serviendi vobis in omnibus vestris mandatis, licitis et honestis, die noctu-

que, tam in fodendo vineas, campos, quam in ducendo mulum vel mulos aut asinos^b vel alia animalia, cum sarcinis vel sine sarcinis quam alias, quibuscumque licitis vestris mandatis. Promittens quod ero vobis fidelis, legalis, comodum vestrum et bonorum vestrum pro meo posse perquirendo et dampna totis meis viribus evitando [...].^c Ad hec ego dictus Geraldus,^d laudans predicta, convenio et promitto vobis dicto Iacobo quod per totum dictum tempus providebo vobis in cibo et potu bene et competenter. Et colam vos sanum et infirmum ad usum Barchinone et consuetudinem. Et dabo vobis pro solidata dicti temporis duodecim^e florenos auri Aragonie. Et pro hiis obligo bona mea.

Testes: Franciscus Serraclara, mercator, Iohannes Vitalis, magister domorum, cives, et Guillelmus de Rivo, scriptor Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur et ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *Segueix ratllat quam.* - c. *Indiquem amb [...] un espai en blanc corresponent a diverses línies de text per a les altres clàusules del treballador que no van ser copiades.* - d. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - e. *Segueix ratllat sol.*

57

1391, juliol, 31. Barcelona

Jaume des Terrats i la seva muller Maria, ciutadans de Barcelona, prometen a Lluís Amargós, mercader, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estaran amb ell: Jaume des Terrats, per tal de conrear les seves terres i vinyes; Maria, com a minyona. Jaume i Maria seran proveïts en aliments i rebran una paga de 12 lliures de moneda de Barcelona de tern, és a dir, cada un 6 lliures.

AHPB, Bernat NADAL, *Manual*, 7-VI-1391/2-I-1392, f. 32v [v. 58/8]

Iacobus^a des Terrats et Maria,^b eius uxor, cives Barchinone, convenimus et promittimus vobis Ludovico Amergosii, mercatori, civi Barchinone, quod a crastina die ad unum annum primum venturum, stabimus vobiscum, scilicet ego dictus Iacobus causa fodiendi, putandi et culturandi honores, vineas, terras et possessiones vestras, et ego dicta Maria pro pedissecha, et aliter nos ambo^c pro serviendo vobis in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis. Promittentes vobis quod per dictum tempus erimus vobis fideles et legales, solliciti *et cetera*, perquirendo vobis omne comodum *et cetera*. Et quod non recedemus *et cetera*. Et^d in fine dicti temporis emendabimus vobis omnes dies *et cetera*. Et si quid mali *et cetera*, totum id *et cetera*. Missiones *et cetera*. Credatur *et cetera*. Obligamus uterque personaliter et bona *et cetera*.^e Ad hec ego dictus Ludovicus^f Amergosii, laudans predicta *et cetera*, promittens providere in comestione et potu. Et dabo vobis pro solidata dic-

ti temporis duodecim libras Barchinone, scilicet utrique vestrum sex libras, quas vobis solvam prout merueritis *et cetera*. Hec igitur *et cetera*. Fiat utrique parti *et cetera* unum instrumentum.

Testes: Iohannes Ferrarii de Podio, mercator, Petrus Solmeda et Petrus de Plano, scriptores, cives Barchinone.

a. *Al marge esquerre* persolvit I solidum. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur* (juravit) *per a indicar el jurament*. - b. *Id.* - c. nos ambo *interlineat*. - d. *Segueix ratllat si quid mali et cetera*. - e. *Segueix ratllada una parau-la il-legible*. - f. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma*.

58

1391, agost, 30. Barcelona

Guillem Tosquella, agricultor, del lloc de Portell, diòcesi d'Urgell, promet a Violant, vídua de Francesc Burgès, senyor de la casa de Sota-riba, que durant un any ell i la seva muller Elisenda s'estaran a la seva casa de Sota-riba, per tal de conrear les possessions de la dita casa, i per tal de tenir cura de la dita casa, com els altres agricultors solen fer. Guillem Tosquella i Elisenda seran proveïts en aliments i rebran una paga de 16 lliures i 10 sous de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Arnau PIQUER, *Manual, 13-VIII-1390/12-X-1391*, f. 183r-v [v. 50/1]

Ego Guillelmus^a Tosquela, cultor^b loci des Portell diocesis Urgellensis, a prima die proxime instantis mensis septembris ad unum annum primo et continue venturum, promitto stare vobiscum venerabili domina Violante,^c que fuisti uxor venerabilis Francisci Burguesii, quondam, domini domus de Sotariba, tenenti et possidenti et tenere et possidere debenti omnia bona et iura dicti mariti vestri^d pro dote et sponsalitie et aliis iuribus vestris,^e pro serviendo vobis in domo de Sotariba, tam aut agricultare et fodere omnes et singulas possessiones dicte domus et omnia alia facere in dicta domo, sicut alii agricultores facere consueverunt in talibus, quam alias.^f Promittens vobis quod ero vobis patiens, humillis *et cetera*. Et quod non recedam a vobis nec a dicta domo sine vestra licentia. Quod si fecero, dono vobis licentiam *et cetera*. Et quod emendabo omnes dies *et cetera*. Et pro^g hiis complendis, obligo omnia bona mea *et cetera*. Iuro *et cetera*. Et nichilominus facio^h homagium in manu et posse venerabilis Petri Iohannis ça Noguera, fratris vestri, recipientis nomine domini regis et vestri *et cetera*. Ad hec ego dicta Violant,ⁱ laudans *et cetera*, convenio et promitto vobis quod per totum dictum tempus unius anni providebo vos sanum et egrum in cibo et potu ad usum et consuetudinem Barchinone. Et quod dabo pro solidata vestri et domine Elicsendis, uxoris vestri, que

similiter debet mecum morare in dicta domo, sexdecim libras et decem solidos^k monete Barchinone de terno. Et pro hiis obligo *et cetera*. Iuro *et cetera*.

Testes: Iohannes Nicholay, Iohannes Botallerii et Franciscus de Minorisa, scriptores.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur et ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *Segueix ratllat parrochie.* - c. *domina Violante, al ms. domine Violanti. Segueix ratllat uxore venerabilis.* - d. *vestri interlineat i escrit damunt sui quod ratllat.* - e. *vestris interlineat i escrit damunt sui quod ratllat.* - f. *quam alias interlineat i escrit damunt convenio ratllat.* - g. *pro manca al ms.* - h. *Segueix ratllat vo.* - i. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - k. *Et decem solidos interlineat.*

59

1391, setembre, 13. Barcelona

Andreu d'Ivorra, de 22 anys, fill de Nicolau d'Ivorra, de la parròquia de Santa Maria de Granyena, diòcesi de Vic, promet a Joan Ferrer de Puig, mercader, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell, per tal de conrear les seves terres i possessions. Andreu d'Ivorra serà proveït en aliments i rebrà una paga de 13 lliures de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Bernat NADAL, *Manual*, 7-VI-1391/2-I-1392, f. 51r [v. 58/8]

Andreas^a d'Ivorra, filius Nicholai d'Ivorra, de parochia Sancte Marie de Granyena, diocesis Vicensis, confitens virtute iuramenti a me inferius prestiti etatem viginti duorum annorum plenarie excessisse, gratis *et cetera*, promitto vobis Iohanni Ferrarii de Podio, mercatori, civi Barchinone, quod a XV^a die presentis mensis ad unum annum primum venturum, stabo vobiscum causa fodiendi sive cavandi, culturandi et laborandi honores, terras et possessiones vestras, et alias pro serviendo vobis et^b illis personis quas vos michi mandabitis in omnibus mandatis *et cetera*. Promittens vobis esse fidelis *et cetera*. Et quod non recedam *et cetera*. Quod si fecero *et cetera*, emendare dies *et cetera*. Et si quid mali *et cetera*. Missiones *et cetera*. Credatur *et cetera*. Pena est centum solidorum: tertium curie *et cetera*. Que totiens *et cetera*. Qua soluta *et cetera*. Nichilominus *et cetera*. Obligo me et bona *et cetera*. Renuntio *et cetera*. Iuro *et cetera*. Homagium ore et manibus venerabilis Raymundi Madrens, capituli insidiarum Barchinone *et cetera*. Ad hec ego dictus Iohannes^c Ferrarii, laudans *et cetera*, promitto providere in comestione et potu condecenter. Et dabo pro solidata XIII libras, quas solvam prout merueritis. Et alias colam *et cetera*. Obligo *et cetera*. Hec igitur *et cetera*.

Testes: Bonanatus Molins, argenterius, Michael ça Vila et Petrus de Plano, scriptores, cives Barchinone.

Testes probationis homagii: Andreas Riba, sagio, et Petrus de Plano, scriptor Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur et hoia (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *Segueix ratllat ii.* - c. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.*

60

1391, desembre, 14. Barcelona

Ramon Fuster, fill de Bernat Fuster, del lloc de Talteüll, promet a Guillem des Pla, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell com a macip i llaurador, per tal de traginar i llaurar. Ramon Fuster serà proveït en aliments i rebrà una paga de 100 sous.

AHPB, Arnau PIQUER, *Manual, 16-X-1391/24-XII-1392*, f. 24v [v. 50/2]

Instrumentum affirmamenti facti per Raymundum^a Fusterii, filium Bernardi Fusterii, loci de Taltavuyl, de se ad unum annum pro *macip* sive *laurador*, a *traginar*, *laurar* vel ad alia pro ipso,^b cum Guillelmo des Pla, cive Barchinone. Et pro hiis obligavit se et bona sua. Et iuravit ac ipsi Guillelmo homagium prestitit. Et dictus^c Guillelmus^d des Pla promisit eum providere in cibo et potu et alias dare ei pro solidata ipsius anni centum solidos *et cetera*. *Dictetur largo modo, prout continetur in manuali parvo.*

Testes: Iohannes Tanta, curritor, Iacobus Ministrol, de Copliure, Guillelmus Piquerii et Petrus Guasch, de Falceto.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur et homagium (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *a traginar ... pro ipso interlineat.* - c. *Segueix ratllat Petrus.* - d. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.*

61

1391, desembre, 28. Barcelona

Nicolau Morot, fill de Nicolau Morot, del lloc de Vilarnau, diòcesi d'Elna, promet a Joan de Ferrera, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb

ell com a agricultor. Nicolau Morot serà proveït en aliments i vestit i calçat, i rebrà una paga de 4 florins d'or d'Aragó.

AHPB, Arnau PIQUER, *Manual, 16-X-1391/24-XII-1392*, f. 34r [v. 50/2]

Nicholaus Morot, filius Nicholai Morot, quondam, loci de Villa Arnau diocesis Alnencis, per firmam et solempnem stipulationem convenio et promitto stare vobiscum Iohanne de Ferraria, cive^b Barchinone, causa agricultandi et fodendi sive *cavar*, et alias serviendo vos in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis, a festo Circumcisionis Domini ad duos annos primos et continue venturos. Convenio et promitto vobis quod ero vobis fidelis, legalis, patiens et humillis *et cetera*. Et quod non recedam a vobis nec a servitio vestro. Quod si fecero, dono vobis licentiam *et cetera*. Et quod emendabo omnes dies quibus a vobis absens fuero *et cetera*. Et pro hiis obligo vobis omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda. Et quia minor sum XXV annis, maior tamen XV annis iuro per Dominum Deum *et cetera*. Ad hec ego dictus Iohannes^c de Ferraria, laudans, approbans et confirmans omnia et singula supradicta, convenio et promitto vobis Nicholao Marot quod per totum dictum tempus duorum annorum providebo vos in cibo et potu ad usum et consuetudinem Barchinone, et in vestitu et calciatu secundum vestram condecen-tiam. Et quod in fine dictorum duorum annorum dabo vobis pro solidata quatuor florenos auri Aragonie. Et pro hiis obligo omnia bona mea.

Testes: Iohannes Vidal et^d Xanxo Alrey, porterii domini regis, et Franciscus de Minorisa, scriptor.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - b. *Iohanne ... cive, al ms. Iohanni ... civi.* - c. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - d. *Segueix ratllat Xan.*

62

1392, juliol, 4. Barcelona

Francesc de Torrents, de la parròquia de Santa Eulàlia de Ronçana, i la seva muller Dolça prometen a Ramon Bofill, mercader, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estaran amb ell en la seva torre o casa o mas situada a Santa Coloma de Gramenet, per tal de cavar, conrear i tenir cura de les seves terres i possessions. Francesc de Torrents, Dolça i llur fill Deulofeu seran proveïts en aliments i rebran una paga de 12 lliures de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Bernat NADAL, *Manual, 4-I-1392/4-VII-1392*, f. 92r [v. 58/9]

Franciscus^a de Torrentibus, de parrochia Sancte Eulalie de Ronçana, et Dulcia,^b eius uxor, convenimus et promittimus vobis Raymundo Boffiy, mercatori, civi Barchinone, quod^c a die lune proxime ventura, qua computabitur nona dies presentis mensis iulii, ad unum annum primo venturum, stabimus vobiscum in parrochia Sancte Columbe de Gramaneto, scilicet in quadam turri sive domo, quam vos ibi habetis et possidetis,^d causa fodendi, culturandi, colendi et pensandi honores, terras et possessiones vestras, quas vos ibi habetis, et alias causa serviendi vobis in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis, tam in dicto loco quam alibi. Promittentes vobis quod per totum dictum tempus a vobis^e seu a vestro servitio non recedemus *et cetera*. Quod si fecerimus *et cetera*, damus posse *et cetera*, emendare dies *et cetera*.^f Et si quid mali *et cetera*,^g simul cum omni dampno *et cetera*. Pena centum solidorum Barchinone: tertium curie *et cetera*.^h Credatur *et cetera*. Obligamusⁱ uterque insolidum, fideiubendo alter alteri, nos personaliter et bona *et cetera*. Renuntiamus *et cetera*. Iuramus *et cetera*. Ad^k hec ego dictus Raymundus^l Boffiy, laudans predicta *et cetera*, promitto providere^m vobis et cuidam filio vestro, vocato Deulofeu, in comestione et potu. Et dabo vobis pro solidata dicti temporis inter vos ambos duodecim libras Barchinone de terno, quas vobis solvam prout merueritis. Et alias colam *et cetera*. Iuro *et cetera*. Hec igitur *et cetera*. Fiat utriusque unum instrumentum *et cetera*.

Testes firme dicti Francisci: Iohannes Tanta, curritor auris, Iohannes Cijar et Iohannes de la Pena et Bertrandus Vigerii, scriptores Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur* (iuravit) *per a indicar el jurament*. - b. *Id.* - c. *Segueix ratllat ab oc.* - d. *Segueix ratllat et.* - e. *Segueix ratllat non.* - f. *emendare dies et cetera interlineat.* - g. *Segueix ratllat et.* - h. *Pena ... et cetera interlineat.* - i. *Segueix ratllat qui.* - k. *Segueixen ratllades unes paraules il·legibles.* - l. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma i l'abreviatura iur.* - m. *Segueix ratllat in comestione.*

63

1392, agost, 26. Barcelona

Joan Bastida, que havia estat esclau de Franciscó sa Bastida, ciutadà de Barcelona, i Nicolau Roig, que havia estat esclau de Bernat Roig, prevere, ambdós lliures, reconeixen haver rebut de Guillem Barral, ciutadà de Barcelona, 83 sous i 4 diners de moneda de Barcelona de tern, per 28 jornals esmerçats en cavar una vinya de Tomàs Jutge, cavaller, situada a la parròquia de Santa Maria de Sants, a raó de 3 sous i 4 diners per jornal.

AHPB, Joan EIXIMENIS, *Manuale*, 27-VII-1391/23-IX-1393, f. 69r [v. 29/4]

Die lune, XXVI^a augusti, anno quo supra.

Nos Iohannes^a Bastida, qui fui servus venerabilis Francisconi sa Bastida, quondam, civis Barchinone, et Nicholaus^b Rubei, qui fui servus Bernardi Rubei, presbiteri, nunc vero liberi et alforri, confitemur et recognoscimus vobis Guillelmo Barral, civi Barchinone, quod solvistis nobis octuaginta tres solidos et quatuor denarios Barchinonenses, nobis debitos et pertinentes pro viginti octo iornalibus per nos una cum aliis consociis nostris missis anno presenti in fodiendo quandam vineam honorabilis Thome Iudicis, militis, sitam in parrochia Beate Marie de Sanctis, ad rationem videlicet trium solidorum et quatuor denariorum pro quolibet iornali. Et ideo renuntiando^c *et cetera*.

Testes: Petrus Laurentii et Bartholomeus de Mora, scriptores Barchinone.^d

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *Id.* - c. *renuntiantido, al ms. renuntiantidos.* - d. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.*

64

1392, setembre, 16. Barcelona

Bernat Torrent, agricultor, ciutadà de Barcelona, reconeix haver rebut dels marmessors del testament de Margarida, vídua de Pascasi Gil, carnisser, ciutadà de Barcelona, 77 sous de moneda de Barcelona de tern, per haver conreat tres feixes de terra que Margarida tenia al territori de Barcelona.

AHPB, Pere GRANYANA, *Manuale sextum, 2-I-1392/21-XII-1392*, f. 43r [v. 56/3]

Ego Bernardus^a Torrent, cultor, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis Bernardo Baçó,^b mercatori, et Exemeno Doniz, collectori impositionum, civibus Barchinone, manumissoribus et executoribus testamenti seu ultime voluntatis domine Margarite, uxoris Paschasii Gil, quondam, carnificis, civis dicte civitatis, quod solvistis michi septuaginta septem solidos Barchinone, michi per dictam defunctam debitos, pro culturando et laborando terras sive tres fexias, quas dicta domina habebat in territorio Barchinone. Et ideo renuntiando *et cetera*, facio vobis finem de omni eo quod per dictam dominam debetur.

Testes: Franciscus Codina, pelliparius, Franciscus Plana, fornerius, et Guillelmus Colomerii, curritor auris, cives Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *Segueix ratllat p.*

1392, octubre, 30. Barcelona

Gracià Gomis, baster, ciutadà de Barcelona, promet al procurador de Saurina, muller de Guillem sa Garriga, metge de la casa del rei, ciutadà de Barcelona, que durant set mesos s'estarà amb ella com a servidor i agricultor seu a la torre que té al terme del castell de Montcada. Gracià Gomis serà proveït en aliments i rebrà una paga de 10 florins.

AHPB, Joan EIXIMENIS, *Manuale*, 27-VII-1391/23-IX-1393, f. 78v [v. 29/4]

Die mercurii, XXX^a octobris, anno prefixo.

Ego Gracià^a Gómiz, basterius, civis Barchinone, gratis^b convenio et promitto vobis Iohanni Dalmacii, regenti baiuliam castri et popule de Moncada, ut procuratori^c venerabilis domine Saurine, uxoris venerabilis Guillelmi ça Garriga, medici de domo domini regis, civisque Barchinone, quod a prima die octobris^d presentis ad septem menses proxime venientes, qui finient ultima die aprilis proxime venientis, manebo cum dicta principali vestra^e pro nuntio, cultore et servitore ipsius^f in turri, quam ipsa^g habet^h in termino castriⁱ Montiscatheni. Promittens vobis quod ero ipsi^k bonus et fidelis *et cetera*. Et quod non recedam *et cetera*. Quod si fecero *et cetera*. Et si quid mali *et cetera*. Et quod in fine dicti temporis *et cetera*. Et quod restituam missiones *et cetera*. Super quibus *et cetera*. Et pro hiis *et cetera*. Et iuro *et cetera*. Vos vero teneamini dare et solvere michi pro solidata dicti temporis de presenti decem florenos auri Aragonie *et cetera*. Et^l ut vobis seu dicte principali vestre^m diligentius cautum sit, ut ego per dictum tempus ipsiⁿ serviam et a suo^o servitio non desistam, dono vobis prefixo nomine^p fideiussorem: Anticum Troch, alias Paschal, de officio alguatarie domini regis, civemque Barchinone *et cetera*. Ad hec ego Anticus^q Troch, fideiussor *et cetera*, laudans *et cetera*, convenio et promitto vobis prefixo nomine et dicte principali vestre quod dictus Gracià non recedet a vobis per dictum tempus *et cetera*. Et pro hiis *et cetera*. Et iuro *et cetera*. Renuntio *et cetera*. Ad hec ego Iohannes^r Dalmacii, procurator predictus, convenio et promitto vobis dicto^s Graciano Gómiç quod dicta principalis mea providet vos per totum dictum tempus in cibo et potu. Et quod colet vos *et cetera*. Et quod dabit vobis et solvet de presenti dictos decem florenos *et cetera*. Et pro hiis *et cetera*, obligo vobis bona dicte principalis mee *et cetera*. Et iuro in animam ipsius *et cetera*.

Testes: Petrus Laurentii et Bartholomeus de Mora, scriptores Barchinone.

Item, dictus Gracià^l Gómiç firmavit apocham dicte venerabili domine Saurine de dictis decem florenis per manus dicti Iohannis Dalmacii *et cetera*.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - b. *Segueix ratllat a presenti die qua hoc presens.* - c.

Iohanni ... procuratori *interlineat*. - d. *Segueix ratllat* p. - e. cum dicta principali vestra *interlineat i escrit damunt vobiscum ratllat*. - f. ipsius *interlineat i escrit damunt vestro ratllat*. - g. ipsa *interlineat i escrit damunt vos ratllat*. - h. *Segueix ratllat* is. - i. *Segueix ratllat* de. - k. ipsi *interlineat i escrit damunt vobis ratllat*. - l. *Segueix ratllat* est cautum quo ego. - m. seu .. vestre *interlineat*. - n. ipsi *interlineat i escrit damunt vobis ratllat*. - o. suo *interlineat i escrit damunt vestro ratllat*. - p. prefixo nomine *interlineat*. - q. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma i l'abreviatura iur.* - r. *Id.* - s. *Segueix ratllat* Gcie. - t. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.*

66

1393, desembre, 31. Barcelona

Domènec de Tremp, del lloc de Casp, regne d'Aragó, reconeix haver rebut de Guillemona, vídua de Bernat de Cortells, de la parròquia de Sant Andreu de Palomar, 56 sous i 6 diners de moneda de Barcelona de tern: 52 sous són part de la paga a ell deguda per haver servit en el seu mas, i 4 sous i diners per les despeses fetes perquè hom li donés la resta de la paga.

AHPB, Joan EIXIMENIS, *Manual*, 26-IX-1393/1-IX-1395, f. 76r [v. 29/5]

Die mercurii, X^a die decembris, anno predicto.

Sit omnibus notum quod ego Dominicus^a de Tremp, loci de Casp regni Aragonum, confiteor et in veritate recognosco vobis domine Guillemona, uxori Bernardi de Cortelles, quondam, de parrochia Sancti Andree de Palomario, quod per manus Guillelmi Nini, textoris fustaneorum civisque Barchinone, vi et districtu curie venerabilis vicarii Barchinone,^b solvistis michi bene et plenarie ad meam voluntatem quinquaginta sex solidos et sex denarios Barchinone, scilicet quinquaginta duos solidos, qui michi per vos restabant ad solvendum ex maiori pecunie quantitate michi debita ratione solidate temporis preteriti, per quod vobiscum^c steti et servivi in dicto manso, et quatuor solidos et sex denarios, quos^d expendi in petendo et habendo a vobis predictos LII solidos. Et ideo renuntiando exceptioni pecunie non numerate, non habite et non recepte et doli, facio vobis et vestris de predictis quinquaginta sex solidis et sex denariis bonum et perpetuum finem et pactum de ulterius non petendo.

Testes huius rei sunt: Guillelmus Martini, notarius, et Petrus Transverta, caudicus, cives Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. vi et districtu ... Barchinone *interlineat*. - c. *Segueix ratllat* j.

1393, desembre, 31. Barcelona

Francesc Guàrdia, fill de Francesc Guàrdia, del lloc de Roffí, diòcesi de Girona, promet a Jaume Bosc, sastre, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell, per tal de cavar i conrear les terres, vinyes i possessions que Jaume Bosc té en un mas situat a la parròquia de Sant Andreu de Palomar. Francesc Guàrdia serà proveït en aliments i rebrà una paga de 8 lliures i mitja de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Joan EIXIMENIS, *Manual*, 26-IX-1393/1-IX-1395, f. 25v-26r [v. 29/5]

Die mercurii, ultima die mensis decembris, anno predicto.

Ego^a Franciscus^b Guàrdia, filius Francisci Guàrdia, quondam, loci de Roffi diocesis Gerundensis, gratis *et cetera*, convenio et promitto vobis Iacobo Bosch, sartori, civi Barchinone, presenti, quod a presenti die ad unum annum primo *et cetera*, manebo vobiscum causa serviendi vobis in omnibus mandatis vestris *et cetera*, et^c causa fodiendi et colendi terras, vineas et possessiones vestras, quos et quas habetis in manso vestro sito in parrochia Sancti Andree de Palomario, promittens vobis quod ego per totum dictum tempus manebo vobiscum seu pro vobis in dicto manso et alibi ubi volueritis pro colendo et pensando dictas terras et possessiones vestras. Et ero vobis et bonis vestris bonus *et cetera*. Et quod infra dictum tempus a vobis seu a servitio vestro non recedam *et cetera*. Quod si fecero, dono vobis licentiam *et cetera*. Et quod in fine dicti temporis emendabo vobis omnes dies *et cetera*. Et si quid mali vel dampni *et cetera*. Et si quas missiones *et cetera*. Super quibus credatur *et cetera*. Et pro hiis obligo vobis me personaliter et omnia bona *et cetera*. Iuro *et cetera*. Et si contra predicta fecero, volo incidi in penam decem librarum Barchinone. Qua pena, casu quo comittatur, adquiratur vobis medietas et altera medietas venerabili vicario Barchinone vel alii officiali *et cetera*. Que pena totiens comittatur quotiens contrafactum fuerit. Et qua pena soluta vel non *et cetera*. Nichilominus *et cetera*. Renuntio *et cetera*. Et ad maiorem cautelam predictorum facio homagium ore et manibus comendatum Petro Vitalis, capiti excubiarum Barchinone, recipienti nomine honorabilis vicarii Barchinone. Et volo quod, si contra predicta vel eorum aliquid fecero vel venero, eo casu sim periurus, falsus, proditor et basator secundum forum Aragonie, constitutiones Cathalonie et usatichos Barchinone. A qua basusia seu prodicione non possim excusare seu scondire per parem *et cetera*. Renuntio *et cetera*. Ad hec ego Iacobus^d Bosch, predictus, laudans predicta *et cetera*, convenio et promitto vobis Francisco Guàrdia quod providebo vobis per totum dictum tempus unius anni in cibo et potu. Et dabo vobis pro solidata dicti temporis octo libras et mediam Barchinone, quas solvam vobis in fine dicti temporis. Et quod per totum dictum tempus colam vos sanum et egrum ad usum et consuetudinem Barchinone. Et pro hiis *et cetera*.

Hec igitur *et cetera*. Fiat utrique parti unum instrumentum. Dicta die mercurii dictus Franciscus Guàrdia prestitit homagium dicto Petro Vitalis, capiti excubiarum, presentibus testibus infrascriptis.^e

Testes: Iohannes Raymundi, Guillelmus de Plano, mercator, et Iohannes de Casellis, notarius, cives Barchinone.

a. *Al marge esquerre debet.* - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur et homa (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - c. *Segueix ratllat pro.* - d. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - e. *Dicta die ... infrascriptis interlineat.*

68

1394, novembre, 23. Barcelona

Arnau Sabater, del lloc de Riudecanyes, arquebisbat de Tarragona, promet a Francesc Bonanat, apotecari, que fins a la festa de Pasqua de Resurrecció s'estarà amb ell, per tal de llaurar les terres de la seva casa o torre. Arnau Sabater serà proveït en aliments i rebrà una paga de 4 florins d'or d'Aragó i una cana i mitja de drap de blaví.

AHPB, ANÒNIM, *Manual*, 22-IX-1394/22-XII-1394, f. 12r [v. 4/4]

Die lune, XXIII^a die novembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o XC^o IIII°.

Sit omnibus manifestum quod ego Arnaldus^a Sabaterii, loci de Riudecanis archiepiscopatus Terraconensis, gratis *et cetera*, a presenti die usque ad festum Pasche Resurreccionis Domini, mitto et afirmo vobiscum Francisco Bonanati, apothecario, pro laborando terras vestras domus sive turris et alias possessiones vestras, et pro serviendo vobis in omnibus mandatis vestris *et cetera*, promittens vobis. *Fiat iuxta cursum*. Et iuro *et cetera* [...].^b Et ego dictus Franciscus promitto vobis dare pro solidata dicti temporis IIII^{or} florenos et canam et mediam de panno *de blavint panni de dasa*. Et providebo vobis in cibo et potu *et cetera*.

Testes: Arnadlus Forment et Guillelmus Bosch, cives Barcehinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - b. *Indiquem amb [...] un espai en blanc corresponent a una línia i mitja.*

1395, gener, 15. Barcelona

Joan Juglar, agricultor, ciutadà de Barcelona, i la seva muller Eulàlia prometen a Joan Salangle, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estaran a la casa que té a la parròquia de Santa Coloma de Gramenet, per tal de conrear les vinyes, camps i altres possessions de la dita casa i tenir-ne cura. Joan Juglar i Eulàlia seran proveïts en aliments i rebran ambdós una paga de 18 lliures de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Joan NADAL, *Manuale instrumentorum contractuum vicesimum septimum*, 5-XI-1394/20-III-1395, f. 49r [v. 54/6]

Die veneris, XV^a die mensis ianuarii, anno predicto.

Iohannes^a Juglar, agricultor, civis Barchinone, et Eulalia, eius uxor,^b ab octava decima die presentis mensis ianuarii ad unum annum ex tunc primo *et cetera*, promittimus stare vobiscum venerabili Iohanne Salangle, cive Barchinone, scilicet in domo^c quam vos habetis in parrochia Sancte Columbe de Gramaneto, putando scilicet, fodiendo et alias colendo vineas, campos et alias possessiones dicte domus. Promittentes esse boni *et cetera*, et^d non recedere *et cetera*. Quod si fecerimus, damus vobis posse nos et utrumque nostrum^e capiendi seu capi faciendi et cogere *et cetera*. Et quod emendabimus in fine dicti temporis omnes dies per quos a vobis absentes fuerimus seu alter fuerit absens a servitio vestro predicto ratione fuge, infirmitatis aut alias culpa nostri vel alicuius nostrum, simul cum omni dampno *et cetera*. Super quibus *et cetera*. Credatur *et cetera*. Obligamus insolidum *et cetera*. Renuntiamus *et cetera*, specialiter ego dicta Eulalia Velleyano iuri *et cetera*. Ad hec ego dictus Iohannes^f Salangle, laudans predicta, promitto providere vos dictos coniuges in comestione et potu per totum dictum tempus, et dare vobis ambobus pro solidata decem octo libras Barchinonenses. Obligo *et cetera*. Hec igitur *et cetera*. Fiat utrique parti unum.

Testes firme dictorum Iohannis Juglar et Iohannis Salangle: Raimundus Marquesii, agricultor, et Bernardus Ferrarii, scutiifer, ac Galcerandus Morerii, mercator.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur* (iuravit) *per a indicar el jurament.* - b. *Segueix ratllat a p.* - c. *domo interlineat i escrit damunt manso ratllat.* - esse boni et cetera et *interlineat.* - e. *Segueix ratllat seu.* - f. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.*

1395, gener, 17. Barcelona

Jaume Tomàs, agricultor, habitant de Barcelona, promet a Arnau Burgès, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell en una torre de la seva propietat. Jaume Tomàs serà proveït en aliments i rebrà una paga d'11 lliures i 10 sous de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Joan NADAL, *Manuale instrumentorum contractuum vicesimum septimum*, 5-XI-1394/20-III-1395, f. 42v [v. 54/6]

Iacobus^a Thome, agricultor,^b habitator Barchinone, gratis et cetera, a undecima die mensis presentis ianuarii ad unum annum tunc primo et continue venturum, promitto stare vobiscum venerabili Arnaldo Burgesii, cive Barchinone, causa serviendi vobis in omnibus negotiis necessariis in quadam turri vestra, et alias faciendi omnia mandata vestra, licita et cetera, noctu et cetera, iuxta posse. Et quod ero bonus, fidelis et cetera, omne commodum procurando omneque dampnum pro^c viribus evitando. Et quod^d non recedam a vobis et cetera absque vestri licentia obtenta et cetera. Quod si fecero, dono vobis licentiam et plenum posse absque licentia seu requisitione alicuius curie et cetera me capiendi et cetera et captum in posse vestro tornare et cetera. Et quod emendabo omnes dies et cetera simul cum omni dampno et cetera. Super quibus et cetera. Obligo personaliter et bona et cetera. Iuro et cetera. Et nichilominus presto vobis homagium et cetera. Ad hec ego^e Arnaldus^f Burguesii, predictus, laudans predicta et cetera, promitto vobis eidem Iacobo Thome per totum dictum annum providere vobis in comestione et potu. Et dabo pro solidata dicti anni undecim libras et decem solidos Barchinone. Et alias colam vos sanum et cetera ad consuetudinem Barchinone. Obligo bona et cetera. Hec igitur et cetera. Fiant duo instrumenta et cetera.

Testes: Franciscus Iohannis, Raymundus Bellistarii, scutiferi, et Thomas Rauselli, scriptor, habitatores.

Item, fimavit^g apocham de quinque florenis auri Aragonie ex dicta solidata et cetera.

Testes proxime dicti.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *Segueix ratllat civis Barchinone.* - c. *Segueix ratllat virbus.* - d. *Segueix ratllat emendabo omnes dies et cetera.* - e. *ego interlineat i escrit damunt ergo dictus ratllat.* - f. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.*

1395, agost, 14. Barcelona

Andreu Torrent, agricultor, i la seva muller Cília, ciutadans de Barcelona, es contracten amb Esperandeu Cardona, jurista i conseller del rei, com a agricultors i per tal de tenir cura del seu mas, llaurant i conreant les seves terres, honors i possessions. Esperandeu Cardona donarà a Andreu Torrent i Cília, per a la seva provisió, 11 quarteres de forment i 8 somades de vi: 4 de most i 4 de remost. Andreu Torrent i Cília rebran també 19 lliures i 5 sous, en les quals hom comprèn la paga de l'any, el companatge, l'oli, la cansalada, l'olla, les copes i un porc.

ACB, Pere BORRELL, *Bossa 1350-1395*, s. n. [v. 1.009]

Die sabbati, XIII^a augusti, anno a nativitate Domini M^o CCC^o XC^o quinto.

Noverint universi quod nos Andreas^a de Torrente, agricultor, et Cilia, eius uxor, cives Barchinone, gratis *et cetera*, a proxime festo Beate Marie mensis augusti ad unum annum primum venturum, mittimus et affirmamus nos vobiscum honorabili Sperindeo Cardona, iurisperito et consiliario domini regis, pro agricultoribus et pro custodiendo mansum vestrum cum omnibus terris, honoribus et possessionibus eiusdem mansi, scilicet pro laborando, agricultando et conreundo terras, honores et possessiones ipsius mansi, et alias in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis. Promittentes vobis quod per totum dictum tempus non recedemus a vobis absque vestri licentia et permissu. Et quod negotia dicti mansi, honorum et possessionum eius faciemus bene, legaliter, iuxta posse nostri. Et quod dicemus vobis veritatem de omnibus hiis que habuerimus et ad manus nostras^b pervenerint de fructibus dicti mansi, et vobis, vel cui volueritis, faciemus rationem de eisdem. Et pro hiis complendis, obligamus vobis nos et^c omnia bona nostra *et cetera*. Et iuramus *et cetera*. Ad hec ego dictus Sperandeo^d Cardona promitto dare vobis dictis coniugibus pro provisione dicti^e unius anni undecim quarterias frumenti et octo saumatas vini inter mustum et remustum, scilicet III^{or} de musto et III^{or} de remusto.^f Et etiam dabo vobis inter solidatam, companagium, oleum, carnem salsatam, ollea, copas et alia vobis necessaria ad provisionem, et pro uno porcho quem ibidem nutrire valeatis ad opus vestri una cum aliis porcibus quos ad opus mei nutrieritis, decem et novem libras et quinque solidos, solvendas de III^{or} in III^{or} mensibus ipsius anni.

Testes: frater Guillelmus Simonis, precentor monasterii Sancti Pauli de Campo Barchinone, et Petrus Ianerii, civis^g Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur* (iuravit) *per a indicar el jurament.* - b. *nostras, al ms. vestras.* - c. *nos et interlineat.* - d.

Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma. - e. Segueix ratllat anni. - f. scilicet ... remusto interlineat. - g. civis escrit sobre cives.

72

1396, juny, 3. Barcelona

Guillem de Quint, del lloc del Pont d'Armentera, arquebisbat de Tarragona, i la seva muller Caterina prometen a Joan Salangle, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estaran amb ell, per tal de conrear i tenir cura de les terres, possessions i fruits de la terra que Joan Salangle té al territori de Barcelona, a la parròquia de Santa Coloma de Gramenet. Guillem de Quint i Caterina seran proveïts en aliments i rebran una paga de 16 lliures i 10 sous de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Joan NADAL, *Llibre comú, 16-VIII-1396/I-IX-1396*, f. 77r-bis [v. 54/37]

Guillelmonus^a de Quinto, de loco Pontis de Armentera, archiepiscopatus Terrachone, et Caterina,^b eius uxor, gratis *et cetera*, ab octava die madii proxime venturi ad unum annum primum *et cetera*, promittimus stare vobiscum venerabili Iohanne Salangle, cive Barchinone, causa colendi terras et possessiones turris quam vos habetis in territorio Barchinone in parrochia Sancte^c Columbe de Gramaneto diocesis Barchinone, et alias custodiendi omnes fructus et res dicte turris, et alias pro serviendo vobis in omnibus mandatis vestris, licitis *et cetera*. Promittens non recedere a vobis nec a dicto servitio suo. Quod si fecero, dono vobis plenum posse. Et erimus vobis fideles et legales, omne commodum *et cetera*. Et quod in fine dicti temporis emendabimus^e vobis omnes dies simul cum omni dampno *et cetera*. Obligamus *et cetera*. Iuramus *et cetera*. Ad hec ego Iohannes^f Salangle, predictus, laudans predicta *et cetera*, promitto vobis dictis coniugibus quod^g providebo vobis per totum dictum tempus in comestione et potu, et dare vobis pro solidata dicti temporis sexdecim libras et decem solidos Barchinone,^h prout easⁱ merueritis, exsolvendas. Obligo *et cetera*. Iuro.

Testes: Simon Ferrarii, Franciscus Moreti, de Maioricis, Iohannes Raimundi, curritor auris, civis Barchinone, et Thomas de Pulcro Monte, scriptor Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - b. *Id.* - c. *Segueix ratllat Vicentii.* - d. *erimus escrit sobre ero.* - e. *emendabimus escrit sobre emendabo.* - f. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - g. *Segueix ratllat solvam.* - h. *Segueix ratllat et obligamus et cetera iuro et cetera.* - i. *eas, al ms. es.*

1397, abril, 11. Barcelona

Ramon Ferrer, agricultor, ciutadà de Barcelona, i la seva muller Alamanda, prometen a fra Joan de Casselles, prior del priorat de Sant Marçal de Montseny, que durant un any s'estaran amb ell, per tal de servir-lo com a agricultors. Ramon Ferrer i Alamanda seran proveïts en aliments i rebran una paga de 14 lliures de moneda de Barcelona de tern.

AHPB, Joan EIXIMENIS, *Manual, 13-X-1395/22-III-1398*, f. 123v-124r [v. 29/6]

Nos Raymundus^a Ferrarii, agricultor, civis Barchinone, et Alamanda,^b eius uxor, ex certa scientia convenimus et promittimus vobis discreto fratri Iohanni de Casellis, prior priorati Sancti Marciali de Montesigno, quod a XV^a die presentis mensis aprilis proxime instanti ad unum annum primo et continue venturum morabimus vobiscum causa deserviendi vobis in omnibus mandatis vestris, licitis et onestis, die noctuque, iuxta possemus. Promittentes vobis quod per totum dictum tempus unius anni erimus vobis fideles et legales *et cetera*, comodum perquirendo et dampnum evitando *et cetera*. Et a vobis seu a vestro servitio^c infra dictum tempus non recedemus absque vestri licentia. Quod si faceremus, damus vobis *et cetera*. Et quod in fine dicti temporis emendabimus omnes dies *et cetera*. Et etiam emendabimus si quod malum *et cetera*. Et pro hiis obligamus vobis nos et omnia bona nostra. Et iuramus. Et pro hiis ego dictus Raymundus Ferrarii facio et presto homagium hore et manibus comandatum in posse Guillelmi de Casellis, civis^d dicte civitatis, fratris dicti venerabilis prioris, recipienti iuxta usaticos^e Barchinone et consuetudines Cathalonie generales ad forum Aragonie. Et nichilominus ut de hiis cautum sit, mitemus in posse vestri de^f presenti die ad quatuor dies primos venturos, qua dictum annum incipiet currere,^g bona in quadam cedula scripta, que penes me dictum Petrum Ferrarii remanet.^h Et Petrus Rabaça, civis dicte civitatis, qui presens erat, promisit et iuravit pro dicto Raymundo Ferrario et Alamanda, eius uxore, mittere dicta bona in posse dicti venerabilis prioris vel dicti eius fratris, vel revertere ipsis VIII florenos, quos dictus venerabilis prior vel predictus eius frater pro ipso donavitⁱ dicto Petro Rabaça de voluntate dicti Raymundi Ferrarii de solidata inferius scripta. Ad hec ego dictus frater Iohannes de Casellis, laudans *et cetera*, promitto vobis predictis Raymundo Ferrarii et Alamande, uxori vestre, quod per totum dictum tempus providebo vobis in cibo et potu iuxta vestri condecientiam. Et quod colam vos sanos et infirmos secundum usum et consuetudinem Cathalonie. Et dabo vobis pro solidata dicti temporis XIII libras, de quibus solvo dicto Petro Rabaça modo incontinenti, ut predictur,^l pro vobis IIII^{or} libras et octo solidos, et residuas VIII^{em} libras et XII solidos solvam vobis aut cui vos volueritis in fine dicti anni. Et pro hiis obligo bona mea *et cetera*. Et iuro.

Testes: Petrus Asbert, curritor auris, et Bernardus Salt, scriptor, cives Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i l'abreviatura iur* (iuravit) *per a indicar el jurament.* - b. *Id.* - c. *seu a vestro servitio interlineat.* - d. *Segueix ratllat br.* - e. *Segueix ratllat et consuetudines ratllat.* - f. *Segueix ratllat hi.* - g. *currere interlineat. Les concordances transcrites són les que consten al text de l'instrument.* - h. *que penes ... remanet interlineat.* - i. *donavit interlineat i escrit damunt solvere acomodavit ratllat.* - k. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma i l'abreviatura iur.* - l. *modo ... predicitur interlineat.* - m. *Tot l'instrument ratllat amb una ratlla vertical.*

74

1398, desembre, 16. Barcelona

Esteve de Riba, rus, lliure i alforre, es contracta, durant dos anys, amb Gabriel Cardona, jurista, ciutadà de Barcelona, per tal de servir-lo en el conreu de les seves terres i també negociant i carregant al seu molí. Esteve de Riba rebrà una paga de 30 florins d'or d'Aragó, 26 forins dels quals hauran de ser lliurats a López, de Santo Domingo de Calzada, regne de Castella, ciutadà de Barcelona.

AHPB, Joan de PERICOLIS, *Manuale primum*, 5-XII-1392/1-III-1402, f. 49v [v. 66/1]

Die lune, XVI decembris, anno predicto a nativitate Domini M^o CCC^o XC^o octavo.

Ego Stephanus^a de Riba, de genere rossorum, liber et alforrus, afirmo me vobiscum venerabili Gabriele Cardona, iurisperito Barchinone, cive^b Barchinone, causa serviendi vobis tam in cultivando, fodiendo et negociando in quibusvis terris et possessionibus vestris, et alias pro negociando et caricando in molendino vestro et omnibus aliis eidem molendino necessariis, quam aliis in quibusvis aliis mandatis vestris, licitis et honestis, videlicet a presenti die, qua hoc presens recipitur instrumentum, ad duos annos primo et continue venturos, pro^c logerio triginta florenorum auri, vicelicet XV florenorum pro utroque anno, quos dare et solvere teneamini pro me et nomine meo López, de Sancto Domingo de la Calsada regni Castelle, civique Barchinone, in hunc modum: videlicet, hinc ad medium annum sex florenos cum dimidio et postea successive de medio ad medium annum alios sex florenos, quousque dicto López fuerint exsoluti XXVI floreni. Residui vero quatuor floreni restantes michi, aut quibus voluero, solvere teneamini. Promittens quod per totum dictum tempus a vobis nec servitio vestro non recedam. Quod si facerem, dono vobis licentiam quod possitis me ubique facere capi et in

vestro posse reduci. Et quod emendabo vobis omnes dies quos a vobis ratione fuge, infirmitatis aut alias absens fuero.^d Et si forte ob dictam fugam aut alias oporteret vos missiones aliquas inde facere seu expensas, totum id vobis, et cui vos volueritis, solvere promitto, incontinenti cum a vobis vel vestris fuero requisitus. Super quibus missionibus et expensis credatur vobis *et cetera*. Et pro hiis obligo personalmente et omnia bona mea et ubique habita et habenda. Et iuro per Deum *et cetera*. Et ad maiorem vestri corroboracionem pro predictis omnibus, per me vobis supra promissis, attendendis et complendis, presto homagium ore et manibus comendatum in posse venerabilis Francisci de Aversione, baiuli Barchinone, quo si forte contra predicta *et cetera*, volo esse proditor et basator *et cetera*, secundum forum Aragonie et constitutiones Cathalonie generales. Et quod non possim me abscondire *et cetera*. Iuro *et cetera*. Hec igitur *et cetera*. Ad hec ego dictus Gabriel^e promitto predicta complere sub predictis conditionibus *et cetera*. Et obligo *et cetera*.

Testes: venerabilis Petrus Arnaldi, civis Barchinone et dominus castri de la Rocha, Dalmacius de Requesens et Gabriel Canyelles, notarius, cives Barchinone.^f

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma, i les abreviatures iur ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *cive, al ms. civi.* - c. *pro interlineat i escrit damunt precio sive ratllat.* - d. *Et quod emendabo ... fuero interlineat.* - e. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - f. *Tot l'instrument ratllat amb una ratlla vertical.*

75

1399, abril, 28. Barcelona

Joan Robane, àlias Provençal, oriünd de la ciutat de Marsella, comtat de Provença, reconeix haver rebut dels marmessors del testament de Bernat Gorries, mercader, ciudadà de Barcelona, 11 lliures i 11 sous, que són la paga pels 8 mesos durant els quals s'estigué i serví en una casa o mas que Bernat Gorries posseïa a la parròquia de Sant Joan Despí, prop de la vila de Sant Feliu, conreant les seves terres i possessions.

AHPB, Bernat NADAL, *Secundus liber apocarum diversarum manumissoria-rum*, 1399-1408, f. 3v [v. 58/ 178]

Die mercurii, XXVIII die mensis aprilis, anno a nativitate Domini millesimo CCCº XCVIIIº.

Sit omnibus notum quod ego Iohannes^a Robane, alias Prohensal, oriundus civitatis Macilie comitatus Prohencie, confiteor et recognosco vobis venerabilibus

priori monasterii Sancte Marie Mercedis Captivorum Barchinone, Bernardo Roure, Bernardo Macip, mercatoribus, et Francisco Salelles, apothecario, civibus Barchinone, ac^b domine Anthonie, uxori Francisci Teulada, quondam, magistri axie,^c civis Barchinone, manumissoribus et executoribus testamenti seu ultime voluntatis Bernardi Gorrinas, quondam, mercatoris, civis dicte civitatis Barchinone, quod de bonis dicte manumissorie dedistis et solvistis michi undecim libras et undecim solidos monete Barchinone de terno, michi debitas pro salario octo mensium, qui incurrere inceperunt XXVIII die mensis augusti proxime lapsi et finierunt XXVIII die presentis mensis aprilis, quibus steti et servivi in quadam domo sive manso, quam seu quem dictus defunctus habebat et possidebat et nunc vos nomine manumissorio predicto habetis et possidetis in parrochia Sancti Iohannis de Pinu, in culturando et conreando dictas terras et possessiones. Et ideo renuntiando [..].

Testes huius rei sunt: Guillelmus Laurentii, mercator, et Iohannes Ioverii, scriptor, cives Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *ac escrit sobre una paraula il·legible.* - c. *magistri axie interlineat.* - d. *Segueix ratllat mercatoribus.* - e. *Segueix ratllat debitis.* - f. *augusti interlineat i escrit damunt aprilis ratllat.* - g. *qui currere inceperunt ... aprilis interlineat.* - h. *terris et possessionibus interlineat.*

76

1399, abril, 28. Barcelona

Pere Martí, de la vila de Pinillos, regne de Castella, reconeix haver rebut dels marmessors del testament de Bernat Gorries, mercader, ciutadà de Barcelona, 10 lliures i 9 sous de moneda de Barcelona de tern, que són la paga pels 8 mesos durant els quals s'estigué i serví en una casa o mas que Bernat Gorries posseïa a la parròquia de Sant Joan Despí, prop de la vila de Sant Feliu, conreant les seves terres i possessions.

AHPB, Bernat NADAL, *Secundus liber apocarum diversarum manumissoria-rum, 1399-1408, f. 3v-4r [v. 58/178]*

Sit omnibus notum quod ego Petrus^a Martini, de villa de Pineios regni Castellie, confiteor et recognosco vobis venerabilibus priori monasterii Sancte Marie Mercedis Barchinone, Bernardo Roure et Bernardo Macip, mercatoribus, Francisco Salelles, apothecario, civibus Barchinone, et domine Anthonie, uxori Francisci Taulada, quondam, fusterii, civis^b Barchinone, manumissoribus et executoribus testamenti seu ultime voluntatis Bernardi Gorrinas, quondam, mercatoris, civis dicte civitatis Barchinone, quod de bonis dicte manumissorie dedistis et solvistis

michi decem libras et novem solidos Barchinone de terno, michi debitas pro salario octo mensium, qui currere inceperunt XXVIII dicti mensis augusti^c proxime lapsi et finierunt XXVIII die presentis mensis aprilis,^d quibus steti et servivi in quadam domo sive manso, terris et possessionibus, quas seu quem dictus defunctus habebat et possidebat et nunc vos nomine manumissorio predicto habetis et possidetis in parrochia Sancti Iohannis de Pinu, et in culturando et conreando dictas terras et possessiones. Et ideo renuntiando [..].

Testes predicti [Guillelmus Laurentii, mercator, et Iohannes Ioverii, scriptor, cives Barchinone].

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *civis interlineat i escrit damunt civibus ratllat.* - c. *augusti interlineat i escrit damunt septembris ratllat.* - d. *qui currere ... mensis aprilis ratllat.*

77

1399, abril, 28. Barcelona

Sanxo Deutell, de la vila de Puigferrer, de Bigorra, regne de França, reconeix haver rebut dels marmessors del testament de Bernat Gorries, mercader, ciutadà de Barcelona, 7 lliures i 14 sous, que són la paga pels 7 mesos durant els quals s'estigué i serví en una casa o mas que Bernat Gorries posseïa a la parròquia de Sant Joan Despí, prop de la vila de Sant Feliu, conreant les seves terres i possessions.

AHPB, Bernat NADAL, *Secundus liber apocarum diversarum manumissoria-rum, 1399-1408, f. 4r [v. 58/178]*

Sit omnibus notum quod ego Sanxo^a Deutell, de villa de Podio Ferrarii, de Bigorra regni Francie, confiteor et recognosco vobis venerabilibus priori monasterii Sancte Marie Mercedis Captivorum Barchinone, Bernardo Roure et Bernardo Macip, mercatoribus, et Francischo Salelles, apothecario, civibus Barchinone, ac domine Anthonie, uxori^b Francisci Taulada, quondam, fusterii, civis dicte civitatis Barchinone, manumissoribus et executoribus testamenti seu ultime voluntatis Bernardi Gorrinas, quondam, mercatoris, civis Barchinone,^c quod de bonis dicte manumissorie dedistis et solvistis michi septem libras et quatuordecim solidos monete Barchinone de terno, michi debitas pro salario septem^d mensium,^e qui currere inceperunt XXVIII die mensis septembris proxime lapsi et finierunt die presenti, quibus steti et servivi in quadam domo sive manso, terris et possessionibus, quas seu quem dictus defunctus habebat et possidebat et nunc vos nomine manumissorio predicto habetis et possidetis in parrochia Sancti Iohannis de Pinu, in culturando et conreando dictas terras et possessiones. Et ideo [..].

Testes predicti [Guillelmus Laurentii, mercator, et Iohannes Ioverii, scriptor, cives Barchinone].

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *Segueix ratllat Raymundi.* - c. *Segueix ratllat dedii.* - d. *septem interlineat i escrit damunt octo ratllat.* - *Segueix ratllat quibus steti et servivi in quadam domo sive ratllat.*

78

1399, abril, 28. Barcelona

Domènec Simó, de la vila de Llinars, regne d'Aragó, reconeix haver rebut dels marmessors del testament de Bernat Gorries, mercader, ciutadà de Barcelona, 93 sous, que són la paga pels tres mesos i mig durant els quals s'estigué i serví en una casa o mas que Bernat Gorries posseïa a la parròquia de Sant Joan Despí, prop de la vila de Sant Feliu, conreant les seves terres i possessions.

AHPB, Bernat NADAL, *Secundus liber apocarum diversarum manumissorium*, 1399-1408, f. 4r [v. 58/178]

Sit omnibus notum quod ego Dominicus^a Simonis, de villa de Linars regni Aragonum, confiteor et recognosco vobis venerabilibus priori monasterii fratrum^b Sancte Marie Mercedis Captivorum Barchinone, Bernardo Roure, Bernardo Macip, mercatoribus, Francischo Salelles, apothecario, civibus Barchinone, et domine Anthonie, uxori Francisci Teulada, quondam, fusterii, civis Barchinone, manumissoribus et executoribus testamenti seu ultime voluntatis Bernardi Gorrinas, quondam, mercatoris, civis dicte civitatis, quod de bonis dicte manumissorie dedistis et solvistis michi nonaginta tres solidos monete Barchinone de terno, michi debitos pro salario trium^c mensium et medii, qui currere inceperunt XII^a die ianuarii proxime lapsi et finierunt die presenti, quibus steti et servivi in quadam domo sive manso, terris et possessionibus, quas seu quem dictus defunctus habebat et possidebat et nunc vos nomine manumissorio predicto habetis et possidetis in parrochia Sancti Iohannis de Pinu, un culturando et conreando predictas terras et possessiones. Et ideo [..].

Testes predicti [Guillelmus Laurentii, mercator, et Iohannes Ioverii, scriptor, cives Barchinone].

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *fratrum interlineat.* - c. *trium interlineat i escrit damunt duorum ratllat.*

79

1399, agost, 23. Barcelona

Pere Barrera, bracer, habitant de Barcelona, promet a Gispert Oliver, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell, per tal de cavar en les seves terres.

AHPB, Bartomeu EIXIMENIS, *Vicesimum secundum manuale*, 27-XII-1398/22-X-1399, f. 124r [v. 43/7]

Die sabbati, XXIII^a die mensis augusti, anno predicto.

Ego^a Petrus Barrera, braserius sive *braser*, habitator Barchinone, gratis *et cetera*, a XXVI die presentis mensis augusti ad unum annum primo venturum, promitto stare vobiscum venerabili^b Gisperto Oliverii, cive^c Barchinone, ratione fovendi sive *cavar* et alia faciendi, prout michi precipieritis. Et alias serviam vobis die nocteque secundum meum posse. Et quod infra dictum tempus a vobis non recedam *et cetera*. Quod si fecero, dono vobis plenum posse^d quod possitis me capere seu capi facere *et cetera*. Et si quid dampni vel mali vobis aut bonis vestris intulero, promitto vobis restituere et emendare de bonis meis *et cetera*. Et quod emendabo omnes dies, per quos a vobis absens fuero causa fuge, infirmitatis aut alias. Et pro hiis obligo omnia bona *et cetera*. Iuro *et cetera*. Et ut de predictis diligentius cautum sit, dono vobis fideiussorem [...].^e

a. *Al marge esquerre non venit ad effectum.* - b. *Segueix ratllat Jasp.* - c. *cive, al ms. civi.* - d. *posse manca al ms.* - e. *La resta de l'instrument no va ser copiada. Tot l'instrument ratllat amb una línia ondulada.*

80

1399, desembre, 1. Barcelona

Pere Martí, fossor, de la vila de Pinillos, regne de Castella, reconeix haver rebut dels marmessors del testament de Bernat Gorries, mercader, ciutadà de Barcelona, 73 sous i 6 diners que són la paga pel temps treballat des de la festa de Sant Miquel fins avui, durant el qual s'estigué i serví en una casa o mas que Bernat Gorries posseïa a la parròquia de Sant Joan Despí, prop de la vila de Sant Feliu, conreant les seves terres i possessions.

AHPB, Bernat NADAL, *Secundus liber apocarum diversarum manumissoria-rum*, 1399-1408, f. 6r [v. 58/178]

Sit omnibus notum quod ego Petrus^a Martini, fissor, de villa de Pineios regni Castelle, confiteor et recongoscio vobis venerabili priori monasterii Sancte Marie Mercedis Captivorum Barchinone, Bernardo Roure, Bernardo Macip, mercatoribus, Francischo Salelles, apothecario, civibus Barchinone, et domine Anthonie, uxori Francisci Taulada, quondam, fusterii, civis dicte civitatis, manumissoribus et executoribus testamenti seu ultime voluntatis Bernardi Gorrinas, quondam, mercatoris, civis Barchinone, quod de bonis dicte manumissorie dedistis et solvistis michi septuaginta tres solidos et sex denarios Barchinone, qui michi debebantur pro salario michi pertinenti a festo Sancti Michaelis proxime lapso usque in hanc presentem diem, pro laboribus per me sustentis in serviendo in quadam turri sive manso, quam seu quem dictus defunctus habebat et possidebat in parrochia Sancti Iohannis de Pinu iuxta et satis prope villam Sancti Felicis.

Testes predicti [Iohannes de Cantayna, habitator castris Calleri, Petrus Ianuarii et Iohannes Ioverii, scriptores Barchinone].

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma.*

81

1399, octubre, 7. Barcelona

Pere Bertran, agricultor, ciutadà de Barcelona, reconeix haver rebut de Bernat sa Tria, ciutadà de Barcelona, 6 lliures, 10 sous i 2 diners de moneda de Barcelona de tern, que són part de la paga d'un any per haver romàs com a agricultor a la torre que Bernat sa Tria posseeix a la parròquia de Sant Joan Despí.

AHPB, Bartomeu EIXIMENIS, *Vicesimum secundum manuale*, 27-XII-1398/22-X-1399, f. 141r [v. 43/7]

Sit^a omnibus notum quod ego Petrus^b Bertrandi, agricultor, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis venerabili^c Bernardo ça Tria, civi Barchinone, quod solvistis michi ad meam voluntatem omnes illas^d sex libras^e decem octo solidos et duos denarios monete Barchinone de terno, que^f per vos michi tantum restabant^g ad solvendum^h ex solidata mea unius anni, qui finivit in festo Sancte Marie mensis septembris proxime lapso, quo vobiscum ad solidatamⁱ permansi in turri vestra, quam habetis et possidetis in Lupricato in parrochia Sancti Iohannis de Pinu,^k Barchinonensis diocesis.^l Et ideo renuntiando exceptioni peccunie non numerate et non solute et doli mali, facio^m vobis et vestris nedum de dicta peccunia sed etiam de tota solidata totius dicti anni bonum et perpetuum finem et pactum de ulterius non petendo.ⁿ

Actum est hoc Barchinone, septima die octobris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o XC nono.

Signum Petri Bertrandi, predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes huius rei sunt:^o Anthonius de Letone, scriptor, et Guillemus Coromines, agricultor, cives Barchinone.^p

a. *Al marge esquerre clausum traditum.* - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - c. *venerabili interlineat.* - d. *omnes illas interlineat.* - e. *Segueix ratllat sol.* - f. *Segueix ratllat michi.* - g. *per vos michi tantum restabant interlineat.* - h. *Segueix ratllat restabant.* - i. *quo vobiscum ad solidatam interlineat i escrit damunt per quod steti vobiscum ratllat.* - k. *Segueix ratllat Barc.* - l. *diocesis interlineat.* - m. *Segueix ratllat inde.* - n. *et vestris nedum ... non petendo interlineat i escrit damunt fieri et tradi per notarium infrascriptum presens publicum apoce instrumentum in testimonium premissorum.* - o. *huius rei sunt interlineat.* - p. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.*

82

1399, novembre, 5. Barcelona

Pere Serena, de la parròquia de Sant Martí de Teià, diòcesi de Barcelona, reconeix haver rebut de Constança, vídua de Jaume ses Oliveres, de la parròquia de Sant Andreu de Palomar, diòcesi de Barcelona, tutora d'Isabel, filla dels mateixos Constança i Jaume ses Oliveres, 110 sous, que són la paga de tres mesos durant els quals va romandre al mas Ses Oliveres, situat a la parròquia de Sant Andreu de Palomar, per tal de conrear les terres del mas i tenir-ne cura.

AHPB, Tomàs de BELLMUNT, *Manuale secundum instrumentorum comunium*, 30-IV-1399/28-XI-1399, f. 86v [v. 79/1]

Petrus^a Serena, de parrochia Sancti Martini de Tayano, diocesis Barchinone, confiteor et recognosco vobis venerabili domine Constantie, uxori venerabilis Iacobi ses Oliveres,^b quondam, de parrochia Sancti Andree de Palomario,^c diocesis Barchinone, tutrici Ysabelis, pupille filie vestri et dicti quondam viri vestri, heredis dicti patris sui,^d quod solvistis michi centum decem solidos Barchinone pro salario sive logerio meo trium mensium, qui currere inceperunt prima die iulii proxime lapsi et finierunt ultima die septembris proxime lapsi, per quos ego steti vobiscum pro colendo terras et alias faciendo negotia mansi ses Oliveres,^f siti in proxime dicta parrochia, qui est hereditatis dicte pupille. Et ideo *et cetera*.

Testes: Bernardus Rierola,^g et Arnaldus Roberti, mercatores, cives Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *Segueix ratllat de.*

- c. Sancti Andree de Palomario *interlineat i escrit damunt* Sancti Martini de Tayano *ratllat*.
- d. tutrici Ysabelis ... patris sui *interlineat*. - e. *Segueix ratllat p.* - f. *Segueix ratllat per q.*
- g. *Segueix ratllat mercator.*

83

1400, febrer, 3. Barcelona

Antoni de Coll, oriünd de Sant Esteve ses Rovires, reconeix haver rebut de Ramon Llagostera, ciutadà de Barcelona, 7 lliures i 15 sous de moneda de Barcelona de tern, que són part de la paga d'un any de 15 lliures, pel treball de conrear les terres del mas La Llagostera, situat a la parròquia de Santa Eugènia de Berga, diòcesi de Vic.

AHPB, Guillem ANDREU, *Octavum manuale*, 2-III-1398/13-III-1400, f. 143v [v. 74/1]

Sit omnibus notum quod ego Anthonius^a de Colle, oriundus Sancti Stephani de ses Rovires, confiteor et recognosco vobis Raimundo de Lagostera, civi Barchinone, quod ex illis quindecim libris Barchinone, quas michi promisistis dare pro solidata unius anni, qui finivit ultima die mensis ianuarii proxime lapsi, pro eo quia promisi stare^b vobiscum pro *pensandar* colendo mansum vestrum vocatum^c de Lagostaria, quem vos habetis in parrochia Sancte Eugenie, diocesis Vicensis, solvistis michi septem libras et quindecim solidos Barchinone. Et ideo [..].

Testes: Petrus Oliverii, curritor phelpe, Raimundus Ferran et Anthonius Michaelis, scriptores, cives Barchinone.^d

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *Segueix ratllat pro pensando vestri.* - c. *vobiscum ... vocatum interlineat.* - d. *Tot l'instrument ratllat amb una ratlla vertical.*